

İzmir İli Selçuk İlçesi'nin Tarımsal Ekoturizm (Çiftlik Turizmi) Potansiyeli

Ekoturizm Ana Bilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali GÖNER

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cenk DURMUŞKAHYA

MAYIS 2022

İzmir İli Selçuk İlçesi'nin Tarımsal Ekoturizm (Çiftlik Turizmi) Potansiyeli

Ekoturizm Ana Bilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali GÖNER

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cenk DURMUŞKAHYA

MAYIS 2022

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü öğrencisi **Ali GÖNER**,
“İzmir İli Selçuk İlçesi'nin Tarımsal Ekoturizm Potansiyeli” başlıklı bu çalışma
tarafımızca okunmuş olup, yapılan savunma sınavı sonucunda kapsam ve nitelik
açısından başarılı bulunarak jürimiz tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak
kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Cenk DURMUŞKAHYA

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

.....

Jüri Üyeleri:

Doç. Dr. Elçin Doğan GÜRBÜZER

Ege Üniversitesi

.....

Dr. Öğretim Üyesi Simge Kömürcü SARIBAŞ

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

.....

Savunma Tarihi: 17.05.2022 Saat 14.00

Yazarlık Beyanı

Ben, **Ali GÖNER**, başlığı **İzmir İli Selçuk İlçesi'nin Tarımsal Ekoturizm (Çiftlik Turizmi) Potansiyeli** olan bu tezimin ve tezin içinde sunulan bilgilerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim. Ayrıca:

- Bu çalışmanın bütünü veya esası bu üniversitede Yüksek Lisans derecesi elde etmek üzere çalıştığım süre içinde gerçekleştirilmiştir.
- Daha önce bu tezin herhangi bir kısmı başka bir derece veya yeterlik almak üzere bu üniversiteye veya başka bir kuruma sunulduysa bu açık biçimde ifade edilmiştir.
- Başkalarının yayımlanmış çalışmalarına başvurduğum durumlarda bu çalışmalara açık biçimde atıfta bulundum.
- Başkalarının çalışmalarından alıntıladığımda kaynağı her zaman belirttim. Tezin bu alıntılar dışında kalan kısmı tümüyle benim kendi çalışmamdır.
- Kayda değer yardım aldığım bütün kaynaklara teşekkür ettim.
- Tezde başkalarıyla birlikte gerçekleştirilen çalışmalar varsa onların katkısını ve kendi yaptıklarımı tam olarak açıkladım.

İmza:

Tarih: 17.05.2022

İzmir İli Selçuk İlçesi'nin Tarımsal Ekoturizm (Çiftlik Turizmi) Potansiyeli

Öz

Son yıllarda ekoturizmde görülen olumsuz uygulamalar, ekoturizm felsefesinin sorgulanmasına ve yeni alternatif arayışlarına yol açmıştır. Bu kapsamda ortaya çıkan tarımsal ekoturizm, doğal ortamın sunduğu imkânları, bölge insanının kültürünü ve tarımsal geleneklerini turizme kazandıran bir turizm türüdür. Tarımsal ekoturizm kavramı Türkiye’de yeni tanınmaya başlayan bir kavram olup, resmi kurumların tarımsal ekoturizmin sürdürülebilirliği için gerekli düzenlemeleri henüz yeterli düzeyde gerçekleştirmediği görülmektedir. Kavramsal olarak içeriğinde doğal kaynaklar, yerel kültür ve kırsal yaşantı barındırmasına rağmen ekoturizme alternatif olarak “tarımsal ekoturizm” kavramının ortaya atıldığı gözlemlenmiştir. Tarımsal ekoturizm faaliyetlerinin ekoturizm kurallarına uygun, etkin ve verimli bir şekilde kullanılmaması halinde tarımsal kaynaklarda tükenme, yerel tarım kültüründe ve kırsal tarım yaşantısında olumsuz değişimlere neden olma gibi sonuçlar, tarımsal ekoturizmin kendi kendisini tüketmesi ve amacından sapması anlamına gelmektedir.

Bu çalışmada tarımsal ekoturizm hakkında halkın bilgi düzeyine ilişkin olarak İzmir ili Selçuk ilçesi örneğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında bölgenin coğrafi konumu, tarihi, ulaşım, iklim, jeolojik yapı, topoğrafya, toprak ve bitki örtüsü, hidrografik özellikleri, tarım, fauna, nüfus yapısı ve turizm özellikleri dikkate alınmıştır. Metodolojik olarak literatür tarama ve yapılandırılmış görüşme yöntemleri kullanılarak bölgeye ait yapılan araştırmalara ve raporlara erişim sağlanmış ve bu kaynaklardan derleme yapılmıştır. Ayrıca halkın tarımsal ekoturizm hakkındaki bilgilerini ölçmek adına yapılandırılmış görüşme çalışması yapılmıştır. Yapılandırılmış görüşme sonuçlarına göre katılımcıların yarıya yakınının Selçuk ilçesinde yaşadıkları, %60,4’ünün ekoturizmi stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizm olarak tanımladıkları, %83,0’ünün daha önce tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunmadıkları ve %69,8’inin Selçuk’ta herhangi bir ekoturizm faaliyeti hakkında bilgilerinin olmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların %91,5’inin tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunmanın mutluluk vereceğini düşündüğü, %83,0’ünün çiftçilerin yetiştirdikleri tarım ürünlerinin yanında turizmden gelir elde etmelerinin faydalı olacağını düşündüğü ve %84,9’nun tarımsal ekoturizm aracılığıyla yetiştirilen tarım ürünlerinin aracısız olarak tüketiciye ulaştırılmasının faydalı olacağını düşündüğü belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda bölgenin tarımsal ekoturizm açısından büyük potansiyeli olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: İzmir, Selçuk, Ekoturizm, Tarımsal Ekoturizm

Agricultural Ecotourism Potential of İzmir Province Selçuk District

Abstract

The negative practices seen in ecotourism in recent years have led to the questioning of ecotourism philosophy and the search for new alternatives. Agricultural ecotourism, which emerged in this context, is this type of tourism that brings the opportunities offered by the natural environment, the culture and agricultural traditions of the people of the region to tourism. The concept of agricultural ecotourism is a concept that has just begun to be recognized in Turkey, and it is seen that official institutions have not yet made the necessary regulations for the sustainability of agricultural ecotourism. Although it contains natural resources, local culture and rural life conceptually, it has been observed that the concept of "agricultural ecotourism" has been put forward as an alternative to ecotourism. The results of agricultural ecotourism activities such as depletion of agricultural resources, causing negative changes in local agricultural culture and rural agricultural life mean that agricultural ecotourism consumes itself and deviates from its purpose.

In this study, it is aimed to examine the example of Selçuk district of İzmir province regarding the level of knowledge of the people about agricultural ecotourism. Within the scope of this purpose, the geographical location, history, transportation, climate, geological structure, topography, soil and vegetation, hydrographic features, fauna and population structure of the region were taken into consideration. Methodologically, by using literature review and structured interview technique, access to the researches and reports of the region was provided and compilations were made from these sources. In addition, a structured interview technique was conducted to measure the knowledge of the people about agricultural ecotourism. According to the results of the structured interview technique, 43.4% of the participants live in Selçuk district, 67.0% have not done any tourism activities before, 60.4% define ecotourism as tourism providing escape from stress and relaxation, 69.8% It was determined that they did not have any information about any ecotourism activity in Selçuk and 58.5% did not have any information about agricultural ecotourism activities. According to the results of the studies, it has been determined that the region has a great potential in terms of agricultural ecotourism.

Keywords: İzmir, Selçuk, Ecotourism, Agricultural Ecotourism

Teşekkür

Yüksek lisans eğitimim boyunca ve tezimin hazırlanmasında bilgi ve hoşgörüsüyle yardımlarını ve yönlendirmelerini esirgemeyerek büyük bir özveri sarf eden değerli tez danışmanım Prof. Dr. Cenk DURMUŞKAHYA hocam ve tüm hocalarıma, bugünlere gelmemde fedakârlıklarını ve sevgilerini esirgemeyen maddi ve manevi desteği ile beni yalnız bırakmayan başta sevgili eşim Mine GÖNER olmak üzere tüm aileme teşekkürü bir borç bilirim.

MAYIS 2022

Ali GÖNER

İçindekiler

Sayfa

Yazarlık Beyanı.....	ii
Öz	iii
Absract	iv
Teşekkür	v
İçindekiler	vi
Kısaltmalar	viii
Tablo Listesi.....	ix
Şekil Listesi.....	x
Bölüm 1	1
Giriş.....	1
Bölüm 2	3
Tarımsal Ekoturizm Potansiyeli.....	3
2.1. Ekoturizm Kavramı.....	3
2.2. Dünyada Ekoturizmin Gelişimi.....	4
2.3. Türkiye’de Ekoturizmin Gelişimi	5
2.4. Ekoturizmde Yer Alan Aktörler.....	6
2.5. Ekoturizmde Tüketici Profili.....	8
2.6. Ekoturizmin Etkileri.....	9
2.6.1 Çevresel Etkiler	9
2.6.2 Sosyo-Kültürel Etkiler	9
2.6.3 Ekonomik Etkiler	10
2.7. Ekoturizm Konusunda Daha Önce Yapılmış Çalışmalar.....	11
2.8. Tarımsal Ekoturizm.....	14
Bölüm 3	26
İzmir İli Selçuk İlçesinin Tarımsal Ekoturizm Potansiyeli	26
3.1. Materyal ve Yöntem.....	26
3.2. Yapılandırılmış Görüşme Çalışması	27
3.2.1 Yapılandırılmış Görüşme Amacı	29
3.2.2 Yapılandırılmış Görüşme Kapsamı ve Yöntemi.....	29
3.3. Verilerin Analiz Edilmesi	30

3.4. Alan Tanıtımı	30
3.4.1. Araştırma Alanının Genel Özellikleri	30
3.4.2. Araştırma Alanının Doğal ve Kültürel Yapısı	31
3.4.3. Araştırma Alanında Tarım ve Hayvancılık	46
3.5. Bulgular.....	60
3.5.1 Demografik Özellikler	60
3.5.2. Katılımcıların Daha Önce Selçuk İlçesine Gelip Gelmediklerine Ait Bilgileri	63
3.5.3. Katılımcıların Daha Önce Herhangi Bir Turizm Faaliyetinde Bulunup Bulunmadıklarına Ait Bilgileri	64
3.5.4. Katılımcıların Ekoturizm Bilgi Düzeyleri.....	65
3.5.5. Selçuk İlçesinde Ekoturizm Faaliyetleri	70
3.5.6. Katılımcıların Tarımsal Ekoturizm Bilgi Düzeyleri	77
3.5.7. Bölgenin Çekicilikleri	81
3.5.8. Bölgenin Tanıtımı	82
3.6 Değerlendirme.....	87
Öneriler ve Sonuç.....	90
Kaynaklar.....	96

Kısaltmalar

IUCN	: Uluslararası Doğayı Koruma Birliği
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
TaTuTa	: Tarım Turizmi Değişimi
TIES	: Uluslararası Ekoturizm Derneği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNEP	: Birleşmiş Milletler Çevre Programı
WOOOF	: Global Opportunity for Organic Farming

Tablo Listesi

Sayfa

Tablo 2.1: Selçuk'ta kültürü ve doğayı keşfetmek için yürüyüş güzergahları.....	44
Tablo 2.2: Selçuk İlçesindeki Tarım Arazisi Dağılımı	48
Tablo 2.3: Selçuk İlçesindeki Hayvan Varlığı	59
Tablo 3.1: Katılımcıların demografik özellikleri	61
Tablo 3.2: Bölgeye daha önce geldiniz mi?	63
Tablo 3.3: Daha önce herhangi bir turizm faaliyetinde bulundunuz mu?.....	64
Tablo 3.4: Ekoturizm Doğayı anlatan ve uygulamalı öğreten turizmdir.	65
Tablo 3.5: Ekoturizm canlı türlerinin önem taşıdığı bir turizm çeşididir.....	66
Tablo 3.6: Ekoturizm stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir.....	66
Tablo 3.7: Ekoturizm pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmdir.....	67
Tablo 3.8: Ekoturizm yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizmdir.	68
Tablo 3.9: Ekoturizm doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizmdir.....	69
Tablo 3.10: Ekoturizm (doğa turizmi), diğer bir turizm türüdür.....	69
Tablo 3.11: Selçuk'ta, herhangi bir ekoturizm faaliyeti hakkında bilginiz yoktur.	70
Tablo 3.12: Selçuk'ta, kuş gözlemciliği ekoturizm faaliyeti vardır.....	71
Tablo 3.13: Selçuk'ta, yaban hayatı gözlemciliği ekoturizm faaliyeti vardır.	71
Tablo 3.14: Selçuk'ta, botanik turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.	72
Tablo 3.15: Selçuk'ta, tarım ve çiftlik turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.	73
Tablo 3.16: Selçuk'ta, doğa fotoğrafçılığı ekoturizm faaliyeti vardır.....	73
Tablo 3.17: Selçuk'ta, orman banyosu ekoturizm faaliyeti vardır.	74
Tablo 3.18: Selçuk'ta, flora (bitki) turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.	75
Tablo 3.19: Selçuk'ta, fauna (hayvan) turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.....	75
Tablo 3.20: Selçuk'ta, kelebek fotoğrafçılığı ekoturizm faaliyeti vardır.....	76
Tablo 3.21: Selçuk'ta, diğer ekoturizm faaliyetleri vardır	77
Tablo 3.22: Tarımsal ekoturizm faaliyeti hakkında bilgi olup olmaması	77
Tablo 3.23: Daha önce tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunma durumu	78
Tablo 3.24: Tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunmanın mutluluk vermesi.....	79
Tablo 3.25: Bölgede yetişen tarım ürünlerinin bilinme durumu.....	79
Tablo 3.26: Bölgenin turizm potansiyeli zenginliği hakkındaki düşünceleri.....	80
Tablo 3.27: Bölgenin Çekicilikleri.....	81
Tablo 3.28: Bölgenin tanıtımı yeterli mi?	82
Tablo 3.29: Bölgeye gelirken nereden etkilendiniz?.....	82
Tablo 3.30: Bölgeye tekrar gelmeyi düşünür müsünüz?.....	83
Tablo 3.31: Daha önce çiftçilik yaptınız mı? Çiftçilik yapıyor musunuz?	83
Tablo 3.32: Çiftçilerin, yetiştirdikleri tarım ürünlerinin yanında turizmden gelir kazanması hakkında ne düşünüyorsunuz?	84
Tablo 3.33: Çiftçilerin, tarımsal ekoturizm aracılığıyla ürünlerini aracısız olarak tüketiciye ulaştırması hakkındaki düşünceleri	85
Tablo 3.34: Selçuk İlçesinde üretimi yapılan tarım ürünlerinin (şeftali, üzüm, mandalina, incir, zeytin, nar, ayva vb.) üretim bölgesi ve hasat takvimi.....	91

Şekil Listesi

Sayfa

Şekil 3.1: Selçuk ilçesi genel coğrafyası	31
Şekil 3.2: Selçuk ilçesinin konumu	32
Şekil 3.3: Çalışma alanının coğrafi yapısı	34
Şekil 3.4: Çalışma alanında yetişen bitki türü örnekleri.....	36
Şekil 3.5: Araştırma alanında yaşayan nesli tehlikede olan türlerden bazıları.....	37
Şekil 3.6: Efes Antik Kenti.....	39
Şekil 3.7: Meryem Ana Evi	41
Şekil 3.8: Pamucak Plajı.....	42
Şekil 3.9: Şirince Köyü.....	43
Şekil 3.10: Gebekirse Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	46
Şekil 3.11: Gemlik (Trilye) zeytin.....	48
Şekil 3.12: Domat zeytin	49
Şekil 3.13: Memecik zeytin	49
Şekil 3.14: Rich May şeftali	50
Şekil 3.15: Spring Lady şeftali	50
Şekil 3.16: Spring Bella şeftali	51
Şekil 3.17: Extreme 314 şeftali.....	51
Şekil 3.18: Elegant Lady şeftali.....	52
Şekil 3.19: Sarılop incir	52
Şekil 3.20: Osmancık üzüm.....	53
Şekil 3.21: Alfonso üzüm	53
Şekil 3.22: Michelle Palieri üzüm	54
Şekil 3.23: Atasarısı üzüm.....	54
Şekil 3.24: Trakya ilkeren üzüm.....	55
Şekil 3.25: Victoria üzüm	55
Şekil 3.26: Satsuma mandalina.....	56
Şekil 3.27: Okitsu mandalina.....	57
Şekil 3.28: Murcott mandalina	57

Şekil 3.29: Ege 22 ayvası	58
Şekil 3.30: Hicaz narı	58
Şekil 3.31: Katılımcıların uyrukları.....	61
Şekil 3.32: Katılımcıların yaşları.....	62
Şekil 3.33: Katılımcıların eğitim durumları.....	62
Şekil 3.34: Katılımcıların gelir durumları	63
Şekil 3.35: Bölgeye daha önce gelme durumu	64
Şekil 3.36: Katılımcıların daha önce herhangi bir turizm faaliyetinde bulunup bulunmadıkları	64
Şekil 3.37: Ekoturizm doğayı anlatan ve uygulamalı öğreten turizmdir	65
Şekil 3.38: Ekoturizm canlı türlerinin önem taşıdığı bir turizm çeşididir	66
Şekil 3.39: Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir	67
Şekil 3.40: Ekoturizm pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmdir	67
Şekil 3.41: Yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizmdir	68
Şekil 3.42: Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizmdir	69
Şekil 3.43: Ekoturizm (doğa turizmi), diğer bir turizm türüdür	70
Şekil 3.44: Selçuk'ta, herhangi bir ekoturizm faaliyeti hakkında bilgim yoktur.....	70
Şekil 3.45: Selçuk'ta, kuş gözlemciliği ekoturizm faaliyeti vardır.	71
Şekil 3.46: Selçuk'ta, yaban hayatı gözlemciliği ekoturizm faaliyeti vardır.....	72
Şekil 3.47: Selçuk'ta, botanik turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.	72
Şekil 3.48: Selçuk'ta, tarım ve çiftlik turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.....	73
Şekil 3.49: Selçuk'ta, doğa fotoğrafçılığı ekoturizm faaliyeti vardır.	74
Şekil 3.50: Selçuk'ta, orman banyosu ekoturizm faaliyeti vardır	74
Şekil 3.51: Selçuk'ta, flora (bitki) turizmi ekoturizm faaliyeti vardır	75
Şekil 3.52: Selçuk'ta, fauna (hayvan) turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.	76
Şekil 3.53: Selçuk'ta, kelebek fotoğrafçılığı ekoturizm faaliyeti vardır.	76
Şekil 3.54: Selçuk'ta, diğer ekoturizm faaliyetleri vardır.....	77
Şekil 3.55: Tarımsal ekoturizm faaliyeti hakkında bilgi olup olmaması.....	78
Şekil 3.56: Daha önce tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunma durumu.....	78
Şekil 3.57: Tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunmanın mutluluk vermesi	79
Şekil 3.58: Bölgede yetişen tarım ürünlerinin bilinme durumu	80
Şekil 3.59: Bölgenin turizm potansiyeli zenginliği hakkındaki düşünceleri	80
Şekil 3.60: Bölgenin Çekicilikleri.....	81
Şekil 3.61: Bölgenin tanıtımı yeterli mi?.....	82

Şekil 3.62: Bölgeye gelirken nereden etkilendiniz?	83
Şekil 3.63: Bölgeye tekrar gelmeyi düşünür müsünüz?	83
Şekil 3.64: Daha önce çiftçilik yaptınız mı? Çiftçilik yapıyor musunuz?.....	84
Şekil 3.65: Çiftçilerin, yetiştirdikleri tarım ürünlerinin yanında turizmden gelir kazanması hakkında ne düşünüyorsunuz?	85
Şekil 3.66: Çiftçilerin, tarımsal ekoturizm aracılığıyla ürünlerini aracısız olarak tüketiciye ulaştırması hakkındaki düşünceleri	86

Bölüm 1

Giriş

Günümüzde turist kabul eden birçok ülke, turizmin ekonomik, çevresel ve sosyokültürel olumsuz etkilerini kitlelerden uzaklaştırmak için doğal çevre açısından daha az zararlı ve sürdürülebilir bir turizm türü olan ekoturizme yönelmektedir. Ekoturizm yöneliminin temelinde, turizmin yöreye daha fazla fayda sağlaması, birçok ülkenin eko-turistler için benzersiz destinasyonlara sahip olması, her ülkenin eko-turistin doğal kaynaklarından yararlanabilmesi yatmaktadır [1].

1990'larda ekoturizm kendini daha sık göstermeye başladıkça, daha eğitilmiş ve belirli bir ekonomik refah düzeyine sahip insanlar çevreye daha duyarlı hale gelmiştir. Güçlü çevre bilinci ve doğayı koruma yaklaşımı ekoturizm talebini önemli ölçüde artırmıştır [2].

Çevreyi koruma ve korumayı destekleme yaklaşımıyla ekoturizm, yerel halk için gelir elde etmek için kullanılan bir kalkınma stratejisi olarak kabul edilmektedir. Ekoturizm, korunan alanların sürdürülebilir kullanımının sağlanması, yerel halk için istihdam yaratılması ve aynı yerde kazanılan gelirin kullanılması gibi nedenlerle ekonomik kalkınmayı desteklemektedir [3].

Bu çalışmaya konu olan İzmir'in Selçuk ilçesi tarımsal ekoturizm faaliyetlerinin doğal bir unsuru olmasına rağmen turizm gelişimi zayıf, bilgi ve tanıtımdan yoksundur. Mevcut potansiyel belirlenerek alan geliştirilebilir. Tarımsal ekoturizm faaliyetlerinin turistik destinasyonlarda uygulanması, belirlenen destinasyonda tarımsal ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceği alanların belirlenmesine bağlıdır. Ayrıca ilçenin sanayi gelişiminin olmaması, yerel halk için istihdam sorunları yaratmakta ve işsizlik sorunlarını ortaya çıkarmaktadır. Yoksulların geçim kaynakları ve turizm sektörünün gelişmemiş olması gibi konular ilin turizm kaynaklarının verimli kullanılmasını ve ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesini gerektirmektedir [4].

Türkiye'de tarımsal ekoturizmi geliştirmenin amacı, ülkede çeşitli ekoturizm türlerinin yaygınlaştırılması, turizmin tüm yıl boyunca canlı hale getirilmesi ve kültürel özelliklere sahip kırsal alanların geliştirilmesi ve çiftçiler için doğal, çekici, gelir artışı sağlamaktır. Tarımsal ekoturizm deneyimlerinin geliştirilmesi, çevre ve çevrenin iyileştirilmesi, insan sağlığına zarar vermeyen sürdürülebilir tarım yöntemlerinin uygulandığı tarımsal ekoturizm felsefesinin yaygınlaştırılmasını sağlamaktır [5].

Türkiye'de alternatif bir turizm biçimi olarak tarımsal ekoturizmin geliştirilmesi, hem ziyaretçiler hem de yöre halkı için çevre eğitimi ve öğrenmeye dayalı faaliyetler sunarak, özellikle kırsal alanlarda, köylerde doğal ve kültürel çevrenin korunması açısından ekoturizm ilkelerini bünyesinde barındırmaktadır. Yerel halk ve doğal, kültürel, sosyal ve ekonomik kaynakların sürdürülebilirliği büyük önem taşımaktadır [6]

Bu çalışmada İzmir ili Selçuk ilçesi örneklemeden hareketle, Türkiye'de tarımsal ekoturizmin geliştirilmesi, turizmin çeşitlendirilmesi ile birlikte, özellikle kırsal alanların gelecekteki sürdürülebilir gelişiminde ekoturizmin rolünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Türkiye'de tarımsal ekoturizmin geliştirilmesi konusunda nasıl bir politik yol izlenmesi gerektiği hakkında bazı önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmada ilk önce tez çalışmasında kullanılacak olan terimlerin tanımlanması yapılmıştır. Bu bölümde turizmin gelişimi ve ekoturizm kavramları açıklanmıştır. İkinci bölümde tarımsal ekoturizm potansiyeli incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise İzmir ili Selçuk ilçesi tarımsal ekoturizm potansiyeli ile yöre halkı ve turistlerin tarımsal ekoturizme bakış açısının analizi yapılmaya çalışılmıştır.

Bölüm 2

Tarımsal Ekoturizm Potansiyeli

2.1. Ekoturizm Kavramı

Ekoturizm, doğal ve kültürel miras da dahil olmak üzere çevresel mirasın, kalkınma ve yerel halk ve toplulukların kalkınma sürecine katılımcı politika ve ilkeleri yoluyla korunmasına dayalı bir sürdürülebilir turizm biçimi olarak tanımlanmaktadır. [7].

Turizm sektöründe çevresel bozulmaya alternatif sunarak sürdürülebilir bir şekilde şekillenen ekoturizm, doğal güzellikleri, kültürel unsurları ve tarihi yerleri içinde barındırmaktadır. Ekoturizm deniz, kum ve güneş değil, doğa temelli, sorumluluklar taşıyan turizmdir. Ekolojik sistemlerin korunması ve gelecek nesillere bir faaliyet olarak aktarılmasıdır. Ayrıca ekoturizm, doğal kaynakları ve sosyo-kültürel değerleri koruyarak yöre halkına ekonomik katkı sağlayan bir turizm faaliyeti olarak da ifade edilebilir [8].

Uluslararası Ekoturizm Derneği'ne (TIES) göre ekoturizm, doğal çevreyi olumsuz etkilerden korumak ve bölgedeki insanların zengin ve rahat yaşamalarına yardımcı olmak için doğal alanlara sorumlu seyahattir [9].

Öte yandan, Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN) ekoturizmi, aktif sosyo-ekonomik katılım yoluyla halka yarar getiren, aşağı düzeyde negatif ziyaretçi etkisini bulundurup ve koruma altına almayı teşvik eden nispeten bozulmamış doğal alanları hedeflemek olarak tanımlamaktadır. Doğal ve kültürel çevrenin takdir edilmesi ve zevk alınması [10].

Diğer bir deyişle ekoturizm; Turistlerin bir bölgeyi ilk elden deneyim yoluyla ziyaret ederek bölgeyi tanımalarını sağlayan, turistlerin anlayış ve zevklerini geliştiren, uygun davranış ve koruma etiğini eğitsel deneyimler de dahil ederek zenginleştiren, olumsuz çevresel etkilerin azaltılmasına yönelik çeşitli çalışmalar üreten yerel ekonomi, çevreye duyarlı olmak, katkısını maksimize eden turizm türü olarak tanımlanır [11].

Görüldüğü gibi ekoturizm tanımına ilişkin literatürde benzerlikler ve farklılıklar içeren birçok tanıma rastlamak mümkündür. Bu bağlamda ekoturizm tanımı tek bir noktada birleştirilemese de ekoturizmin belgede verilen kabul edilen tanımlarla

uyumlu bir takım temel unsurları içerdiğinden söz edilebilir. Bu temel unsurlar şu şekilde ifade edilebilir [12]:

- Gerçek seyahat güzergâhı doğaya dayanmaktadır.
- Ziyaretçiler, doğal alanlarda yapılan geziler sırasında gözlem yapabilirler. Bu geziler hem turistik hem de eğitici.
- Ekoturizm doğayı anlayacak, doğayı sevecek, doğayı koruyacak ve doğadan keyif alacak karakterde olmalıdır.
- Ekoturizmin doğal ve çevresel boyutlarının yanında ekonomik boyutu da vardır.
- Geziler sırasında yöre halkının gelir seviyesine destek verilmelidir.
- Yörede yaşayanların, işçi çalıştırmanın ve de sosyal mutluluğun üst düzeylere çıkartılması imkânlarının verilmesi zorunludur.
- Ekoturizm uyumlu bir gezi yapılırken yukarıda sayılan faktörlerin dikkate alınması gerekmektedir. Bu etkenlerin sağlanmasında en önemli etkenlerden biri seyahat eden bireyin çevreye duyarlı olması, içsel değere sahip olması ve konuya karşı sorumluluğunun bilincinde olmasıdır.

2.2. Dünyada Ekoturizmin Gelişimi

Ekoturizm kavramının tarihi temelde yakın tarihtedir. Alanyazında kabullenilmiş olan görüşe göre ekoturizm kelimesi ilk kez 1965 yılında Hetzer tarafından kullanılmıştır [13].

1970'li yıllarda kitle turizminin giderek gelişmesi ve turizmin çevre üzerindeki ciddi tahribatından sonra, 1980'lerde kitle turizmine alternatif olarak ekoturizm gelişmeye başlamıştır. Ekoturizm ile ilgili ilk bilimsel çalışmaların başladığı bu yıllarda, Ekoturizm bir kavram olarak literatüre ilk kez 1983 yılında Ceballos Lascurain tarafından girmiştir [14].

1992 yılında Brezilya'nın Rio kentinde düzenlenen "Rio Dünya Zirvesi" içeriğinde çevresel sürdürülebilirlik için zorunlu sınırlar belirlendi. Çevresel sürdürülebilirlik ilkelerini tanımlayarak; Doğa temelli turizm ile yerel halkın kendi kültürünü korurken çevreye zarar vermeden turizm faaliyetlerinden nasıl yararlanabileceğini ve sürdürülebilir kalkınmanın nasıl sağlanacağını göstermeyi amaçlamaktadır [15].

2002 yılında, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) başkanlığında Kanada'da ekoturizm konulu ilk "Küresel Ekoturizm Zirvesi" düzenlendi. Aynı yıl 2002 yılı

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından “Uluslararası Ekoturizm Yılı” olarak ilan yapılmıştır. 2007 yılında, 2002 zirvesinden sonraki son 5 yılı değerlendirmek üzere Norveç'in Oslo kentinde “Küresel Ekoturizm Konferansı” düzenlenmiştir [16].

2.3. Türkiye’de Ekoturizmin Gelişimi

Ekoturizm Türkiye’de 1990’lardan beri öne çıkmaktadır. Turizm genellikle batı ve güney bölgelerinde ve İstanbul benzeri büyük kentlerde yoğunlaşmaktadır, fakat ekoturizm de popülerdir. 2000’li yıllarda tanıtılmıştır. Türkiye, çeşitli bölgelerde ekoturizm faaliyetleri için uygun alanlara sahiptir. Coğrafi yapısına, doğal güzelliğine, kültürel ve tarihi mirasına Flora ve faunası, ormanları, yaylaları, gölleri, mağaraları, dağları, akarsuları ve kanyonları ile ekoturizm potansiyeli yüksek bir ülkedir [17].

Türkiye’de ekoturizm ilk kez 1987 yılında Muğla-Dalyan’da İztuzu sahilinde yuva yapan Caretta Caretta deniz kaplumbağalarının yuvalama alanı olması sebebiyle bir otel yapılmasıyla gündeme gelmiştir. Çevreye ve doğaya duyarlı kişilerin tepki ve çabalarının ardından otel inşaatı uygun görülmedi ve Köyceğiz-Dalyan bölgesi "Özel Çevre Koruma Bölgesi" ilan edilmiştir. Ayrıca milli parkların ekoturizm yönünden değerlendirilmesi hedefiyle “Milli Parklar ve Çevre Eğitimi Projesi” başlatılmıştır [18].

Doğu Karadeniz bölgesinde dağ turizmi ve bununla ilişkili olarak geliştirilmesi gereken başka turizm türleri konusunda önemli araştırmalar gerçekleştirilmektedir. Teşvikler ve turizm desteği ile Doğu Karadeniz bölgesinin Türkiye’nin eko-turizm sahaları için yeni bir destinasyon haline gelmesi hedefleniyor. Yeşil yol projesi benzeri birden fazla proje eko-turizm sahalarına erişim ve genişleme hedefiyle hayata geçiriliyor [19].

Karadeniz ve Akdeniz’in doğusundaki bölgeler ekoturizm yaylaları ile ayırt edilmektedir. Ayrıca diğer bölgelerdeki su kaynakları, ormanlar, dağlar ve yerel halkın kültürü ekoturizm için çok önemlidir. Ekoturizm konusunda Türkiye birçok özelliği ile tüm Avrupa ülkeleri ile karşılaştırıldığında tek başına olma özelliğini bulundurmaktadır. Avrupa’da yaklaşık on iki bin bitki türü ve beş yüz kuş türü

olduğu söylenirken, Türkiye'deki bitki ve kuş türleri bu sayıların çok üzerindedir [20].

Ayrıca ülke genelinde korunması gereken alanlar tespit edilerek turizm etkinlikleri açısından sürdürülebilir turizm gelişimi sağlamaya uğraşmaktadır. Bu kapsamda Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Milli Parklar ve Ormanlar Doğa Koruma Müdürlüğü tarafından belirli bölgelerde sit alanları oluşturulmuştur. Korunan alanların amacı, ülkemizin doğal alanlarını korumak, geliştirmek ve turizme kazandırmaktır. Ekoturizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için korunan alanların araştırılması önemlidir. Böylece doğal çevrenin, yabani hayvan ve bitki türlerinin neslinin tükenmesi önlenmiş olmaktadır [21].

2.4. Ekoturizmde Yer Alan Aktörler

Çalışmada ilkönce kentsel ekoturizmi besleyen ve bütünlük veren, birlikte hareket eden, kısacası sözkonusu turizm çeşidinin gelişim göstermesinde rol oynayan gerideki önemli aktörler olarak ekokent, yavaş şehir, ekoturizm, yeşil turizm ve kent turizmi kavram türlerine şeffaflık sağlanmakta, tümünün kentsel ekoturizmle ilişkisi sağlanmaktadır [22].

Sürdürülebilirlik, şehirler ve turizmi sürdürülebilir şehirler, toplu taşımayı ve yenilenebilir enerjiyi teşvik etmenin, üretim-tüketim dengesini kurmanın ve çevrenin etkisini en aza indirmeye çalışmanın temelidir. Akıllı şehir kavramı 1990'lı yıllarda şehirlerde doğmuştur. Akıllı şehir girişimleri rekabet avantajı olarak kabul edilmektedir [23].

İsviçre'nin Lozan kentinde sürdürülebilir şehirlerin en başarılı örneklerinden biri olan bu şehir, kendisine sürdürülebilir kalkınma, yaşam kalitesini iyileştirme ve çevreyi koruma hedeflerini belirlemiş ve dinamik bir arka plan oluşturmuştur. Doğal alanların korunmasında kentli tüketicilerin yeşil mirasa bağlılıklarına ve sürdürülebilir kalkınmaya gönüllü katılımlarına önem verilmektedir [24].

Sürdürülebilir turizm, artan turizm talebinin neden olduğu karmaşık sorunlara çözüm sağlamak için tüm paydaşlarla birlikte politikalar oluştururken ve turizm vizyonları oluştururken devreye girer ve bu kentsel ekoturizmin temelidir. Yeni Bir Şehir, Seyahat ve Turizm Konsepti: "Yavaş Hareket Eden Şehirler, dünyanın en popüler

pop kültür alanlarından biri olmak istemeyen insanların, küreselleşmenin ve bu konuda bilgili insanların oluşturduğu bir birlik girişimidir. Yerel kimliğini korumak Yavaş şehir yaklaşımının temel ve en önemli ilkesi yerel halkın tüm süreçlere (eğitim, dayanışma, oryantasyon, üretim, ticaret vb.) katılımıdır. Yavaş Şehir ünvanını kazanmak iz bırakmaktır. Bu da ekoturizmin, turizm kültürünün, kırsal turizmin gelişmesini kolaylaştırır [25].

Türkiye'nin ilk Cittaslow'u olan Seferihisar, turizm alanında önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Yavaş seyahat, çevre ve sağlık sorunlarına yol açmayan, doğa dostu ve düşük karbonlu bir yolculuktur. Az gelişmiş turizm, sosyo-ekonomik faydaların yerel halk arasında adil bir şekilde dağıtıldığı, çevre ve insanlar üzerinde baskıdan kaçınıldığı, doğa dostu bir kentsel ekoturizm örneği olarak düşünülebilir. Çünkü her iki durumda da doğa, insan ve kültürel miras korunur ve kentsel yaşam kalitesi merkeze alınır. Yavaş seyahat aynı zamanda kentsel ekoturizmin ayrılmaz bir parçasıdır. Yeni bir yaklaşım, başka bir şehir modeli: ekokent. Genel bir kavram olarak ekokent, yenilenebilir enerji, yeşil yapılar, ekolojik ve kültürel çeşitlilik ve çevre politikaları içeren sürdürülebilirliğe yönelik bir yaklaşımdır [26].

Ekokent, kendi kendine yeten bir şehir idealinin yanı sıra, çağın yenilik ve gelişmelerine yön veren bir teknolojik şehir modeli olma özelliği de taşıyor. Dünyanın ilk örneği Dongtan projesidir. Bazı ek örnekler verilebilir: Avustralya'da Moreland ve Melbourne, China Singapur Tianjin Ecocity, Almanya Hamburg EcoCity, Birleşik Arap Emirlikleri Masdar Ecocity et al [25].

Rehabilitasyon ve konsolidasyon yoluyla eko-şehre dönüşen şehirlerde kentsel ekoturizmi geliştirmek çok daha kolaydır. Çünkü kentsel planlama çalışmalarında kentliler, turistler, ekoturizm ve yeşil turizm bir arada ele alınmaktadır. Ekoturizm, doğal çevre üzerinde en az etkiye sahip olan ve yerel topluluklara ekonomik fayda sağlayan alternatif bir turizm şeklidir. Ekoturizmin dört ilkesi onu daha iyi bilinir kılar [27]:

1. Çevre korunmalı ve doğru değerlendirilmelidir.
2. Kazançlar yerel aktörlere eşit olarak dağılmalıdır.
3. Ev sahibi toplumun ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır.
4. Özgün ama aynı zamanda sorumlu bir deneyim sunulmalıdır.

Eko-turlar genellikle en fazla 25 kişiden oluşan küçük grupları ve 100 yataktan fazla olmayan konaklamaları içerir. Ekoturizmde iki sorun ortaya çıkmaktadır: doğal çevreyi koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamak, yerel kültüre saygı duymak ve yerel halkın ekoturizmden faydalanmasını sağlamaktır [28].

Ekoturizm birçok yabancı ülkede önemli bir endüstri haline gelmiştir: Nepal, Kenya, Meksika, Kosta Rika, Belize, Yeni Zelanda, Avustralya, Ekvador, Brezilya, Şili, Hindistan vb. Türkiye'de ekoturizm kaynaklarının çoğu milli parklar, doğa koruma alanları ve sulak alanlar gibi korunan alanlardır. Yeşil turizmin ekoturizmin gelişmiş bir şekli olduğu ve sürdürülebilir şehir turizminin oluşmasında önemli rol oynadığı görüşünün yanında ekoturizm ile yeşil turizmin aynı şey olduğunu düşünenler de bulunmaktadır. Kentli turistlerin doğaya dönme arzusu giderek artan bir şekilde ekoturizmi veya yeşil turizmi canlandırmaktadır [29].

2.5. Ekoturizmde Tüketici Profili

Ekoturizmin gelişmesiyle birlikte ekoturizm adı verilen özgün bir turizm anlayışı ortaya çıkmıştır. Ekoturistler, "göreceli olarak doğal özelliklerini koruyan alanları takdir, katılım ve duyarlılık ruhuyla ziyaret edenler" olarak tanımlanmaktadır. Çevreye karşı son derece duyarlı olan ekoturistler, doğal yaşama ve doğal kaynaklara tüketici anlayışı ile yaklaşmazlar. Ekoturistler, yerel sakinlerin ekonomik durumlarına, kalıcı alanların korunmasına, iş ve finansal imkânların yaratılmasına katkıda bulunurlar [30].

Genel olarak, ekoturistlerin geleneksel turistlere göre daha yüksek yıllık gelire, daha iyi eğitime ve seyahat ederken öğrenmeye ilgiye sahip oldukları bildirilmektedir. Ekoturistler genellikle fiziksel olarak aktif insanlar, genellikle çift gelirlili veya boş yuva tipi haneler, biraz daha yaşlı, daha bilgili, daha deneyimli, daha maceracı ve bağımsız veya bireysel seyahat etmektedirler. Ayrıca ekoturistlerin çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır [31].

Ekoturizm genellikle orta sınıf tüketiciler tarafından aranmaktadır. Bu nedenle ekoturistler, nereye gittiklerini bilmeye çalışan, deneyimlerden öğrenmek isteyen, ilgi ve anlayışlarını geliştirmeye çalışan, koruma etiğini zenginleştiren bir turist profilini çizmektedir [32].

2.6. Ekoturizmin Etkileri

Ekoturizmin çıkış noktası, ekonomik (yerel halka gelir dağılımı), sosyo-kültürel (sosyo-kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesi) ve çevre (doğanın tahribatını en aza indirmek) alanlarında sürdürülebilir ilkelere uymaktır. Bu nedenle ekoturizmin ekoturizmin sürdürülebilirliği üzerindeki ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerinin araştırılması, belirlenmesi, planlanması ve uygulanması önemlidir [33].

2.6.1 Çevresel Etkiler

Turizm endüstrisinin en değerli hammaddelerinden biri olan fiziki çevre, endüstri ile birlikte değerlendirildiğinde ayrılmaz bir bütün olarak kabul edilmektedir. Turistik destinasyon tercihleri büyük ölçüde bu destinasyonların fiziksel çevrelerinin özellikleri tarafından belirlenmektedir [4].

Ekoturizm, ekonomiye katkıları, sosyo-kültürel gelişme fırsatları gibi birçok olumlu yönü ile bilinen ve aynı zamanda doğaya ve çevreye geri dönüşü olmayan zararlar bırakmamaya özen gösteren bir sektördür. Alternatif turizm türlerinden biri olan ekoturizm, çevre üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir ve bu etki turistlerin varış tercihlerinde rol oynamaktadır [7].

Duyarlı, eğitilmiş ve eğitim düzeyi yüksek tüketicilere yönelik ekoturizm, bu bölgelerin türlerini ve yaşam alanlarını keşfederek öğrenme ve sosyalleşme fırsatı sunmaktadır. Bu deneyimi sağlamak için, alanın korunmuş bir potansiyele sahip olması gerekmektedir. Dolayısıyla bu alanlarda turizmin çevresel değerlerinin korunması sağlanmaktadır [12].

Ekoturizm, ekosistemdeki kaynak ve varlıkların korunması ilkesine dayalı olup, çevreye olumsuz etkisi en az olan turizm türüdür. Ayrıca kitle turizminden ziyade bireysel veya küçük grup turist çekmeyi tercih eden ekoturizm, turizm faaliyetlerini daha uzun bir alana yayarak farklı lokasyonlara yaymaktadır [15].

2.6.2 Sosyo-Kültürel Etkiler

Bir bölgenin turizm başarısı, o bölgenin doğal zenginliğini, tarihi mirasını ve özgün yerel kültürlerini korumaya bağlıdır. Sanayileşme sürecine bağlı olarak ortaya çıkan geçici tüketim alışkanlıkları, tüm bu faktörleri olumsuz etkilemekte, sadece turizm

ürünleri üzerinde olumsuz fiziksel etkiler yaratmamakta, aynı zamanda turizm ürünleri üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır. Bu nedenle turizm pazarlama politikaları planlanırken maddi sürdürülebilirlik yönü ile manevi tatmin yönü birlikte düşünülmelidir [12].

Ekoturizm, doğaya odaklanan, çevreye zarar vermeyen, çevreye zarar vermeden çevrenin ve doğal kaynakların korunmasına ve düzgün işleyişine katkıda bulunan bir turizm türü olarak gösterilmektedir. Ekoturizm alanlarında rekreasyonel faaliyetlerin sosyo-kültürel faydaları düşünüldüğünde, insan sosyal etkileşimi, toplumun genelini destekleme ve kültürel kimlik kazanma gibi çeşitli faydaları içermektedir [7].

Ekoturizmin farklı kültürlere saygı ve insan haklarına saygı gibi etik hedefleri vardır. İnsanlığın ortak mirası olan sosyo-kültürel değerler, uzun yıllar sürdürülebilir düzeyde olduğu sürece, kültürler arası etkileşimin başlamasına ve kalkınma sürecinin başlamasına olanak tanıyarak, ulusların tanıtımına katkı sağlayacak, aynı zamanda toplum için fırsatlar yaratacaktır. Ayrıca ekoturizmden elde edilen gelir ile bölgede yaşayan yerel halkın geliri vardır ve köyden kente çalışmak için göç de kontrol edilmektedir. Bu sayede yerel bilgilerin şirket içinde kalıcılığı sağlanırken sürekliliği sağlanmaktadır [34].

Ekoturizm, doğal alanların yanı sıra bu alanların kültürel değerlerinin de korunmasını amaçlar. Destinasyonu ziyaret eden turistler, bölgenin doğal cazibe merkezlerinin yanı sıra bölgede yaşayan yerlilerin kültürüyle de oldukça ilgilenmektedir. Turistler ve yerel halk arasındaki etkileşimin yanı sıra bölgenin kültürel değerlerinin tanıtılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması kültürel mirasın ön plana çıkmasını sağlayacaktır [35].

2.6.3 Ekonomik Etkiler

Uygulanması beklenen ekoturizm faaliyetleri ile kırdan kente göçün temel nedenlerinden biri olan işsizlik ortadan kaldırılacak veya azaltılacaktır. Ekoturizm, yerel halkın kendi ürünlerini üretmesine, satmasına ve kullanmasına veya ekoturizm konaklama ve yemek işletmelerinde çalışarak düzenli bir gelir elde etmesine olanak tanımaktadır [4].

Kültürel ve doğal mirasın korunmasına ek olarak ekoturizm, bölge sakinlerine doğrudan veya dolaylı olarak istihdam sağlama potansiyeline sahiptir. İzmir ilinin Selçuk ilçesinin tarımsal ekoturizm potansiyeli kamu ve özel sektör yatırımcıları tarafından uygun projelerle desteklenebilir ve teşvik programları ile projeler hayata geçirilebilir. Selçuk ilçesinde yöre halkının ürettiği yöresel el sanatları, hediyelik eşyalar (dantel, cicili bicili, bez bebek, bazı yöresel yiyecekler) sadece bölge ekonomisine katkı sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda yöre kadınlarının iş hayatına katılmasına da olanak tanımaktadır [22].

Bir destinasyonda ekonomik olarak başarılı olmak için firmaların sağladıkları katma değerler kritik öneme sahiptir. Öyle ki, bir ülkede iş sektörünün gelişmesine bağlı olarak, işletme sayısındaki artışla birlikte genel ekonomik verimliliğin de doğal olarak artacağı söylenebilmektedir. Firmaların faaliyet gösterdikleri alanlarda başarılı ve uzun vadeli olabilmeleri için birçok yönden dinamik bir yapıya sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenlerle ekoturizm faaliyetlerinde bulunan firmaların kurulması ve bu firmaların artan dinamizmi bölge ve ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır [15].

2.7. Ekoturizm Konusunda Daha Önce Yapılmış Çalışmalar

TAŞ'ın (2012), "Trabzon ve Ekoturizm: Yerli ziyaretçilerin yöreyi değerlendirmesine yönelik bir araştırma" konulu çalışmasında; Trabzon ve çevresinde ekoturizm faaliyetine katılan yerli ziyaretçilerin, Trabzon yöresinde ekoturizme yönelik algılamaları, memnuniyet düzeylerini ve tekrar bu yöreyi tercih etme nedenleriyle birlikte, ekoturizm olanaklarının ve potansiyelinin belirlenmesine yönelik 409 kişiye anket yapılarak bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, ekoturizm faaliyetine katılanların ağırlıklı olarak iyi eğitilmiş ve orta yaş üzerindeki kişilerden oluştuğu ve yörenin tercih edilmesinin nedeninin doğal güzellikler, yörenin kültürü ve tarihi olduğu, ziyaretçilerin çevreye duyarlı, hassas ve çevre bilincinin yüksek olduğu, ekoturizmin ziyaretçiler tarafından doğru bir şekilde algılandığı, yerel halkın turistlere karşı olumlu bir tutum içerisinde oldukları ancak ekoturizme yönelik destinasyon, bilgilendirme ve bölge tanıtımının yeterince yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır [49].

ARSLAN'ın (2014), "Selçuk İlçesi (İzmir) Sulak Alanlarındaki İnsan Çevre Etkileşimi ve Ekoturizm Potansiyeli" konulu çalışmasında; Selçuk'ta seçilen örneklem yerleşmelerin yöre sulak alanları ile etkileşimini ortaya koymak ve yörenin

turizm çeşitliliğinin geliştirilmesine yönelik öneriler sunulması bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu sayede yöre sakinlerinin de turizm sektörüne adapte edilerek, korumanın ve kullanımın birlikte gerçekleştirilebileceği sürdürülebilir bir turizm anlayışının yörede hakim kılınabileceği düşünülmüştür. Araştırma alanında yer alan yerleşmeler ve sulak alanlara ilişkin çeşitli veriler anket ve mülakat yöntemleriyle toplanmıştır. 180 kişiye anket çalışması yapılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda yörenin büyük bir ekoturizm potansiyeline sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca yöre sakinleri ve ziyaretçilerin de yörede ekoturizmin hayata geçirilmesi için istekli oldukları belirlenmiştir [52].

SAYGIN'ın (2016), "Çiftlik Turizmine Yönelik Kavramsal Bir Model Önerisi" konulu çalışmasında; Türkiye'nin çiftlik turizmi potansiyelinin ortaya konmasının yanında araştırma sonucu elde edilen veriler doğrultusunda, çiftlik turizmi için kavramsal bir model önerisi geliştirilmeye çalışılmıştır. Araştırmada Türkiye'de faaliyet gösteren çiftlik turizmi işletmeleri yetkilileri ile yapılan görüşmeler, çiftliklerde yerinde gerçekleştirilen gezi ve katılımlı gözlemler ile bunları desteklemesi açısından yapılan doküman incelemeleri sonucunda elde edilen verilere yer verilmiştir. Araştırma sonuçları göstermiştir ki çiftlik turizmi faaliyetlerini uygulayanların çoğunluğu kentlerden kırsala göç eden kişilerdir. Bu kişiler doğal yaşam özlemi ile şehirden ayrılarak kırsalda yaşayan insanlara rol model olup doğal üretimin ve kendi kendine yeten çiftlik yaşamını benimsemişler ve kendileri gibi kırsala yerleşmek isteyenlere çiftliklerini açmışlardır. Çiftlik turizmine yönelik destekler olmasına karşın bu destekler kırsal halkın katlanabileceğinden çok daha fazla formalite içermektedir. Bu doğrultuda ülkemizdeki çiftlik işletmeleri ve çiftlik turizmine yönelik mevzuatın daha sade ve uygulanabilirlik düzeyinin yüksek hale getirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır [53].

AYDIN'ın (2017), "Turistlerin Sinop İlinin Alternatif Turizm Potansiyeline Yönelik Algılamalarının İncelenmesi" konulu çalışmasında; Sinop ilinin alternatif turizm potansiyelinin, yerli turist tarafından nasıl algılandığını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda Sinop ilini ziyaret eden yerli turistlere yönelik bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket formu kullanılmış, araştırma evreni olarak belirlenen Sinop ilindeki yerli turistlere 421 anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi sonucunda ulaşılan

bulgulara göre; Sinop'un alternatif turizm potansiyeline sahip olduğu, doğa turizmi ve kùltür turizminin bölgede uygulanabilir alternatif turizm türleri olduğu, ancak sahip olduğu potansiyelini konaklama tesislerinin yetersiz oluşu, alt ve üst yapı eksiklikleri, tanıtım yetersizliği gibi faktörlere bağlı olarak yeterince geliştiremediği sonucuna ulaşılmıştır [54].

GÜNDÜZ'ün (2018), “Üniversite Çalışanlarının Ekoturizm Algısı” konulu çalışmasında; Karabük Üniversitesinde çalışan akademisyen, memur ve taşeron işçilerinin eko-turizme ilişkin algılarını ölçmek amacıyla yüz yüze anket tekniği kullanılarak, 332 kişi ile görüşme sağlanmıştır. Bu kapsamda, araştırmaya katılan Karabük Üniversitesi personelinin cinsiyetine göre, eko-turizm algısı ve eko-turizmin sosyo-kùltürel boyutunun anlamlı farklılık gösterdiği görölmüştür. Dolayısıyla araştırmaya katılan kadınların eko-turizme ve eko-turizmin alt boyutu olan sosyo-kùltürel algılarının erkek katılımcılara göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir [55].

ÇORBA'nın (2019), “Alternatif Bir Ekoturizm Faaliyeti Olarak Kuş Gözlem Turizmi Açısından Muğla İli İncelemesi” konulu çalışmasında; Türkiye'de bulunan çok yönlü potansiyele sahip Köyceğiz-Dalyan özel koruma bölgesi ve Gökova özel koruma bölgelerinin kuş gözlem turizmi potansiyeli açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bölgeye gelen turistlerin kuş gözlemciliği ve bölgede yaşayan kuşlar hakkındaki bilgilerini ölçmek adına 400 kişiye anket çalışması yapılmıştır. Anket sonuçlarına göre bölgenin kuş gözlemciliği açısından büyük potansiyeli olduğu belirlenmiştir. Anket sonuçlarına göre katılımcıların %75'i göçmen kuşların, %73'ü ise yerli kuşların hiçbirini tanımadığı belirlenmiştir. Katılımcıların %88'inin hiç kuş gözlemciliği yapmadığı belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkan pozitif verilerle, bölgelere örnek 4 adet kuş gözlem turu oluşturulmuştur [56].

ÇALIşKAN'ın (2020), “Hatay'ın Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısı” konulu çalışmasında; Hatay'ın var olan ekoturizm potansiyeli incelenmek ayrıca yörede ikamet eden yerli halkın ekoturizm hakkında algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın yönteminde nicel veri yöntemi olan anket tekniği kullanılmıştır. Anket, Hatay'da ikamet eden yerli halkı kapsamakta ve 536 veriden oluşmaktadır. Sonuç olarak Hatay bölgesinde var olan ekoturizm potansiyeli değerlendirilmiş ve analizler yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler ve analizler sonucunda ankete katılanların ekoturizmi tercih etmelerinde doğa ile baş başa

olmanın ve yörenin doğal güzelliklerini öğrenmenin etkisi olduğu görülmüştür. Ayrıca Hatay'ın ekoturizmine yönelik eksiklerinin yerel halka yeterince tanıtımının yapılmaması ve halkın ekoturizm konusunda bilinçsiz/duyarsız olduğu görülmüştür. Hatay'ın ekoturizm aktiviteleri yönünden yüksek potansiyele sahip olduğu ve yerel halkın ekoturizm kavramı, yörenin ekoturizm kaynaklarının özellikleri ve yörenin ekoturizm potansiyeli hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [57].

2.8. Tarımsal Ekoturizm

Son yıllarda tüketicilerin ürün ve hizmetlere yönelik taleplerindeki farklılıklar, bireylerin eğitim ve kültür düzeylerinin artması, değişen demografik ve sosyal yapı turizm üretiminde de etkisini göstermektedir. Daha eğitilmiş, çevreye ve doğaya duyarlı, sağlıklı yaşam ve gıda tüketimi konusunda daha bilinçli, kaotik turistler doğaya, gürültülü ve kent yaşamından uzak, kırsal alanlara yönelmektedirler [36].

Ekoturizmin gelişmesi, doğal ve kültürel çevreyi anlamak, dünyanın bütünlüğünü korumak için doğal alanlara yapılan anlamlı gezilerin bir parçası olarak tarım turizminin popüleritesine yol açmıştır. Ekosistemler, doğal kaynakları korurken yerel halka fayda sağlar ve ekonomik fırsatlar yaratır. Ekoturizm kaynakları açısından zengin bir ülke olan Türkiye'nin tarımsal ekoturizm potansiyelini gösteren çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada İzmir ili Selçuk ilçesinde faaliyet gösteren tarımsal eko-turizm yönetimi uygulamaları araştırılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın literatür bölümünde, ekoturizm, dünyada ve Türkiye'de ekoturizm, ekoturizmde yer alan aktörler, tüketici profili, ekoturizm etkileri kapsamında çevresel etkileri, sosyo-kültürel etkiler ve ekonomiler incelenmiştir. Bu düşünceden hareketle Selçuk ilçesinde yaşayan bireylerin fikir ve düşüncelerini ortaya çıkarmak amacıyla bu çalışmada yapılandırılmış görüşme çalışması yapılmış ve sonuçlar tartışılmıştır. Bu konuda daha önce yapılan çalışmalardan farklı olarak, bu çalışmada Türkiye'nin batı bölgesi illerinden İzmir'e bağlı bir ilçe olan Selçuk'ta tarımsal ekoturizm konusu ele alınmıştır. Bu bağlamda, bu çalışmanın önemli sonuçları vardır ve İzmir ili ile Türkiye genelinde daha kapsamlı çalışmalara ışık tutması beklenmektedir [37].

Turizm endüstrisinin gelişmeye başladığı ilk yıllarda turizm, ekonomik büyüme ve istihdam olanakları gibi ekonomik faydalar açısından yönetilirken, zamanla olumsuz sosyal, kültürel ve kimya ve çevre hissedilmeye başlamıştır. Müşteriler için otel, yol

ve diğ er sosyal tesislerin inş ası nedeniyle yerel topluluklar yerlerinden edilmiş ve yaşam tarzları değı ŝ iştir. Artan sayıda turist doç al yaşamı ve hayvan yaşamını tehdit etmeye başlamıştır [38].

Alternatif turizm türlerinden biri olan tarımsal ekoturizm, giderek geliş en bir turizm biçimidir. Kırsal alanları ziyaret etmeye cesaret eden turist sayısının artması ve tarımsal ekoturizm ile ilgili çalışmaların sınırlı olması, bu alanda ampirik araştırmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir [39].

Son 50 yılda, sanayileş miş ülkelerdeki ekonomik, politik, sosyal ve teknolojik geliş melerin bir sonucu olarak kırsal alanlarda önemli yapısal değı ŝ iklikler meydana gelmiştir. Bu yapısal dönüşüm sonucunda kırsal alanların ekonomik yapısı da değı ŝ iştir ve kırsal kalkınmanın sağlanması için yeni modeller oluşturulmuştur. Bu anlamda tarımsal ekoturizm günümüzde büyük önem taşımakta ve tarımsal çeşitlendirmeye ve yerel kalkınmaya ek olarak görülmektedir [40].

1980'lerin başından itibaren, insanlar yoğun tarım uygulamalarının getirdiğ i tehlikelerin farkına vararak, çevreciler tarafından sürdürülebilir tarımsal kalkınma çerçevesinde desteklenen “organik” veya “biyolojik” tarım modelinin nispeten küçük alanlarda uygulanmaya başlaması, kimyasal gübre ve sentetik pestisit kullanımını tamamen ortadan kaldırmaktadır. Organik ürünler sağlıklı insan yaşamına katkıda bulunur, su kaynaklarını sentetik pestisitlerden ve kimyasal gübrelere korumakta, çiftçilere kırsal kesimdeki kariyer ve gelişim zorluklarını aşmaları için çözümler sunmakta ve gelecek nesillere sağlıklı bir gelecek sağlamaktadır [41].

Turistlerin doç al çevrenin korunmasına ve turist güdülerinin ve beklentilerinin geliştirilmesine olan duyarlılığı da turizm pazarını değı ŝ iştir ve çeşitlendirmiş ve 1990'lardan itibaren ekoturizm, kırsal turizm, toplum turizmi, turizm türü vb. alternatif turizm biçimlerinin gelişmesine yol açmaktadır. Ekoturizm, kırsal ve kültürel turizm unsurlarını içermekte olup, kültürel ve doç al olarak hassas alanlarda geliştirilebilecek en uygun turizm şekli olduğu gösterilmiştir. Çevre ve toplum üzerinde kontrolü olmayan kitle turizminin olumsuz etkileri karşısında, ekoturizm sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için önemli bir araç olarak görülmektedir [42].

Son yıllarda tüketici tercihlerinde ve tutumlarında yaşanan değı ŝ imler, bireyleri doç al ve kültürel çevresi bozulmamış kırsal alanlara yönlendirmiş, böylece

bu tür alanların insanlara şehrin gürültüsünden ve karmaşasından uzak, sessiz ve huzurlu bir yaşamı sunduğunun farkına varılmasına neden olmuştur. Bunun yanında gerçekleştirdikleri aktivitelerin çevreyi giderek olumsuz etkilediği ile ilgili daha çok kaygı duymaları, bireylerin turizm hareketlerine katılırken ekoturizm gibi daha çevre dostu turizm türlerine önem vermelerine neden olmuştur [75].

Ekoturizm birçok farklı kritere göre gruplandırılmıştır. Bu kriterler turizmde kullanılan araç (bisiklet, sıcak hava balonu, rafting, at), gidilecek yerin niteliği (dağlar, yaylalar, mağaralar), faaliyetlerin niteliği (nehir, avcılık, bilim, trekking) gibi değişkenlik göstermektedir. Ekoturizm kapsamındaki başlıca ekoturizm faaliyetleri şu şekilde sıralanabilir: kuş gözlemciliği, yaban hayatı gözlemciliği, yayla, mağaralar, avcılık, bisiklete binme, trekking, tüplü dalış, at binme, balıkçılık, tarım turizmi (kırsal turizm) vb [43].

Kırsal turizm; kırsal kültür, doğal çevre ve tarımla bütünleşen, ayrıca diğer turizm türleriyle kolay bir şekilde entegre olabilen bir turizm türüdür (Soykan, 1999). Kırsal turizm, tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yörelerde bu faaliyetlerin turizm açısından bir arz kaynağı olarak kullanılması şeklinde gerçekleşmektedir (Uçar ve ark, 2010) [74].

Kırsal turizm her mevsim yapılabilmesi, diğer turizm türleriyle iç içe olması, rekreasyonel etkinliklerin doğal çevreyle bütünleşmesi, kırsal alanların ekonomik kalkınmalarında rol oynaması bakımından dünya ülkelerinde önemli ve son yıllarda doğaya dönüşle birlikte trendi yükselen bir turizm türüdür [74].

Kırsal turizm tamamıyla yeni bir kavram değildir. 19. yüzyılda gelişen ve büyüyen endüstri kentlerinin stresine ve bakımsızlığına tepki olarak kırsal alanda turizm etkinlikleri gelişmeye başlamıştır. Bu dönemlerde bazı demiryolu şirketleri de yatırımlar yaparak bu gelişmekte olan turizm çeşidine hizmet vermiş ve kentsel alanlarda yaşayanların kırsal alana daha rahat ulaşabilmelerini sağlamayı amaçlamışlardır(OECD,1994). 20. yüzyıldaki ulaşım araçlarındaki teknolojik gelişmeler, kitle turizminin daha geniş coğrafyadaki destinasyonları da içerecek şekilde genişlemesine imkân sağlarken (Bull, 1995), kitle iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, insanların kitle turizmine katılmak konusundaki motivasyonunu arttırmıştır. Turizm talebi yönündeki tüm bu gelişmelere ve değişimlere, turizm arz

olanaklarındaki yenilikler ve gelişmeler de eşlik etmiş, turizm sürekli gelişen ve değişen dinamik bir sektör haline gelmiştir. Son zamanlarda turistlerin ilgisi kitle turizmden ziyade alternatif turizm türleri üzerine yoğunlaşmaya başlamıştır. Bunlardan biri de kırsal turizmdir (Halloway ve Taylor, 2006) [74].

Tarımsal-ekoturizm 19. yüzyılın sonlarında Kuzey Dakota'da faaliyete geçmiştir. İlk tarımsal-ekoturizm işletmesi 1880'de faaliyete başlamıştır. İlk tarım-tatil broşürleri yayınlanmıştır. 1949'da turistler tarafından kabul edilen tarımsal tatil fırsatlarını listelemiştir. Tarımsal-ekoturizm, kırsal turizmin bir parçası olarak çevresel faktörlerle yönetilen bir turizm şeklidir. Tarımsal-ekoturizmin birçok tanımı olmakla birlikte genel olarak tarımsal-ekoturizm ile tarımsal iş yapabilen firmalarda yürütülen turizm faaliyetlerine dayanmaktadır [44].

Avrupa Birliği kırsal turizmi, kırsal kalkınma bazında yönlendirici bir güç olarak düşündükleri için, çok geniş çaplı bir örgütlenmeyle kırsal turizmi yönetmekte, çeşitli ulusal ve uluslararası dernekler altında birleşmektedirler (Ahipaşaoğlu ve ark, 2006). Birçok batı ülkesinde kalkınma politikalarında kırsal turizm planlamalara dahil edilmektedir. Doğu Avrupa'da kırsal işsizliğin ortaya çıkışıyla kırsal turizm, kırsal alanlarda ekonomik gelişmeyi canlandıracak bir katalizör, geri kalmış bölgelerin yaşayabilmesi için bir araç ve kırsal yerel toplumun yaşam koşullarını geliştirecek bir etkinlik olarak belirlenmiştir (Briedenhann ve Wickens 2004) [74].

Kırsal turizmin ekonomik önemine değinen bazı araştırmalar (Uçar ve ark., 2010; Çeken ve ark., 2007; Soykan, 2006; Esengül, 2005) kırsal toplumun yaşam koşullarının geliştirilmesinin üzerinde durmuştur. Bu araştırmalarda; kırsal alanlarda, kırsal turizme bağlı olarak ürünlere olan talebin artacağı ve bunun sonucunda ürünün gerçek değerini bulabileceği, turistik değerlerin etkin biçimde kullanılabilmesi, kültürel zenginlik oluşturan ağaç işleri, halı, kilim, el işlemleri, süs malzemeleri gibi geleneksel zanaatlar ve el sanatlarına daha fazla önem verilmesini ve bunların bir gelir kaynağına dönüşmesini sağlayacağı ifade edilmektedir. Kırsal turizm ile daha düşük maliyetli ve daha hoş vakit geçirmeyi sağlayan tatil olanağı yaratılacağı, doğal ve yapısal kaynakların korunmasına, yeniden yapılandırılmasına ve güçlendirilmesine yardımcı olacağı, sanat, folklor, festival, tiyatro gibi aktivitelerin kalitesinin yükselmesine olanak sağlayacağı, faaliyetleri destekleyeceği belirtilmektedir. Yerel insanlara ekonomik açıdan doğrudan katkısı olmayacak

yapıtlar için piyasa ve ekonomik değer oluşturulmakta, kck firmalar için fırsatlar ortaya çıkarmakta, kırsal alanlardaki turizm arz kaynaklarına bağlı olarak yöreye olan turizm talebinin artması sonucunda çok amaçlı aktivitelerin ortaya çıkmasına neden olacağından söz edilmektedir [74].

Kırsal turizmin gelişmesi sonucunda istihdam, ek gelir, kişisel gelir, yaşam düzeyi ve kamu gelirlerinde olumlu anlamda bir değişiklik olacak ve g engellenecek, kırsal kalkınma sürecine hız kazandıracaktır. Turistik yatırımlar artacak, dolaylı olarak birçok sektörün (inşaat, sanayi, hizmet, tarım) gelişmesine katkı sağlanacaktır (eken ve ark, 2012). Kırsal alanlarda uygulanan kırsal turizm modellerinin, yerel kaynak değerlerin, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesinde, uygulanan işbirliği ve örgütlenmeler ile bölgenin kalkınma isteklerinin artırılmasına olumlu olarak etki etmektedir. Bu durum, aynı zamanda yerel halkın birliktelik ve girişimcilik ruhunun da tetiklenmesine neden olmaktadır [74].

Kırsal turizm ile birlikte nüfusun az olduğu bölgelere yeniden insan yerleştirilerek, o bölgelerin atıl kalması önlenmektedir. Turizmin kırsal alanlarda sağladığı kültürel gelişmişlik göstergeleri ise, yerel kültürün gururunu, kimliğini koruyarak, onu canlandırmaya yönelik olmasıdır. Bunların yanı sıra, oluşabilecek ekonomik sızıntılar, yerel fiyat enflasyonu, yerel istihdam yapısının bozularak göçebe çalışmanın yaygınlaşması, düşük ücretli, part-time çalışan ve yerel rolü genişleyen kadın istihdam oranının artması, yerel ev yapısının bozulması ve oluşabilecek mevsimsel talep modeli, kırsal turizmin kırsal alanlarda yaratabileceği olumsuz durumlardan bazılarıdır. Yine, kırsal turizm için yaratılmaya çalışılan eğlen-dinlen alanları için doğal alanların yıkılması, hatta yeni yapıların gelişigüzel yerleştirilmesi, var olan yerleşimlerin bireysel çıkarlar gözetilerek değiştirilmesi, p, atık ve diğer evre kirliliği etkenleri ve kalabalık fiziksel çevrenin yaratabileceği olumsuz etkiler arasında gösterilmektedir (Kızılaslan ve nal,2013) [74].

Tarımsal ekoturizm, özellikle yıl boyunca turizm faaliyetleri için uygun koşullara sahip yerlerde, kırsal kalkınmada önemli bir araçtır. Tarımsal ekoturizm bazı temel gereksinimleri karşılamalıdır [45]:

- Yerel halkın tarımsal sistemdeki sorunlarla ve kırsal alanlarda yaşanan krizlerle baş edebilmeleri için ek gelir sağlamak;

- Yerel ürünlerin turistik çekiciliğini ve hizmet sunumunu artırarak ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesini sağlamak;
- Ekolojik sistemler, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel gelişme arasında bir denge oluşturmak ve gelişme ve dolayısıyla değişim sürecini desteklemek;
- Toplumsal dayanışma ve kaynaşmanın bir unsuru olarak kültürel alışverişi desteklemek, yerel halkın ve turistlerin yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik bölgesel politikaların uygulanmasına katkıda bulunmak ve faaliyetlerin rekabet gücünü artırmak, az gelişmiş bölgelerde ekonomik faaliyet, gerekli teçhizatın kurulmasını sağlamak ve altyapının karşılanmasını sağlamak.

Tarım turizmi hizmetleri, turizm politikaları ve teşviklerine, turizm faaliyetlerinin yürütüldüğü bölgenin coğrafi özelliklerine ve tarım sahiplerinin yaratıcılığına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Tarımsal üretim ve geleneksel yaşam biçimleri (gıda, sağlık, el sanatları, bakım ve temizlik) turizm ürünlerinin temelini oluşturmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tarımsal ekoturizm faaliyetleri altı gruba ayrılır [46]:

1. Gecelik konaklama: Konaklama ve kamping, Oda kahvaltı, Kamp alanı, Gençlik kampı, Çiftlik hayatı, Hayvan besleme, Meyve/sebze toplama, Gezi/piknik kabini kiralama, Düğün, Parti, Balayı.
2. Özel etkinlikler ve festivaller: Müzik Festivali, Hasat Festivali.
3. Çiftlik dışı: Çiftçi pazarları, fuarlar, yol kenarındaki tezgâhlar.
4. Aktivite ve Rekreasyon: Ücretli Balık Tutma, Bisiklete binme, Binicilik, Kuş Gözlemciliği, Yürüyüş, Tırmanma.
5. Taze ve katma değerli ürünler: Kendi meyve/sebzelerinizi yetiştirin, Çiftlik konserveleri, Otlar/organik ürünler satın.
6. Gençlik ve/veya yetişkin eğitimi: organize turlar, tarımsal eğitim programları, doğa eğitim turları, şarap, bal, zanaat işçiliği gibi gösteri faaliyetleri.

Çiftlik turizmi, kişilerin kırsal özelemlerini gidermek için yeşil alanlara yaptıkları turizm hareketleridir (MEB, 2013). Bitkisel faaliyetlerin yanı sıra hayvansal faaliyetler de yapılan çiftliklerde sağlıklı yaşam koşulları ziyaretçilere sunulmaktadır [74].

Tatil çiftlikleri özellikle İngiltere, Avusturya, Almanya ve İtalya gibi Avrupa ülkeleri başta olmak üzere, Kuzey Amerika, Avustralya ve Yeni Zelanda'da uzun yıllardır gelişme gösteren bir sektör durumundadır. Aslında genel olarak bakıldığında dünyada turizm ve turizmin çiftlik temeline bağlı olarak çeşitlendirilmesi, kırsal turizmin gelişimi ve yeniden yapılandırılması için etkili bir katalizör olarak kabul edilmiştir. Avrupa'nın her yerinde, turizm, özellikle birçok başka ülkede sadece ekonomik büyümenin ve kalkınmanın lokomotifleri olarak değil aynı zamanda zevkleri değiştiren bir olgu olarak görülürken, geleneksel tarım endüstrilerinin düşüşüyle birlikte kırsal alanları kaplayan sosyal ve ekonomik meydan okumayı önleme şekli olarak yaygın bir biçimde desteklenmiştir [75].

Akdeniz havzasında tatil çiftlikleri uygulamaları ile tarımsal ekoturizmin en çok yapıldığı bölgelerden biri İtalya'dır. İtalya'da da turizm, çiftçilerin çeşitlendirmede en çok tercih ettikleri uygulamalardan biridir. Gerçekten tatil çiftlikleri, şehirleşmenin karşısında bir alternatif olarak geliştirilen bölgesel politika programlarının bir bölümüdür. İtalya'da tatil çiftliklerinin en yoğun olduğu bölge Tuscany'dir.

Bu bölgedeki tatil çiftlikleri eski, restore edilmiş ancak modern standartları taşıyan çiftliklerdir. 1997 yılındaki rakamlara göre İtalya'da toplam 7500 tatil çiftliğinin 1226'sı Tuscany bölgesinde faaliyet göstermektedir. 1991 ile 1997 arasında tatil çiftliği sayısında %225 artış yaşanmıştır (Nilsson, 2002: 18). 2002 yılına gelindiğinde ise, İtalya'da tatil çiftliği sayısı 8600'e yükselmiştir. %29,3'lük bir oranla çiftliklerin en yoğun bulunduğu bölge Tuscany'dir. 2002 yılındaki yatak kapasitesi ise 102.000'dir. Yine 2002 yılında bu tür çiftlik işletmelerine gelen turist sayısı yaklaşık olarak 1 milyon kişi olmakla birlikte, 5 milyondan fazla geceleme yapılmıştır. Kişi başına ortalama olarak 5,5 gece düşmektedir (Pulina vd., 2006: 1007) [75].

Bu bölgedeki tatil çiftliklerinin yoğunluğuna bakıldığında ise, bölgedeki turizm kentleri ile tatil çiftliklerinin sayısının birbirine bağlı olduğu görülmektedir. Tatil çiftliği sayısının en fazla olduğu yer, bölgenin en önemli turistik şehri olan Siena'dır. Tuscany'de 5 çiftlik üzerinde yapılan bir araştırmaya göre, turizmden elde edilen gelir toplam çiftlik gelirinin %20-30'unu oluşturmaktadır (Nilsson, 2002: 18). İtalya'da araştırma kapsamına alınan çiftlikler, geleneksel yapıya uygun olarak restore edilmiş taş, briket veya ahşap yapılardır. Yapılar kültürel ve ekolojik yapıyla

uyumludur. Çiftlik arazileri genellikle 4–50 hektar byklgnde tepe üstüne kurulmuş veya dağlar arasında konumlanmış düz arazidir. iftliklerde yetiştirilen temel ürün zeytindir. Dolayısıyla çiftliklerde yapılan aktiviteler arasında zeytinyağı yapımı da bulunmaktadır. Bunun dışında sebze ve meyvecilik, hayvancılık ve organik tarım yapıldığı görülmektedir. Birçoğu organik tarım sertifikasına sahiptir. Zeytinyağı retimi ile beraber şarap üretimi de çiftlik faaliyetleri arasındadır. Çiftliklerin kapasiteleri 6 ile 28 kişi arasındadır. Oda+kahvaltı servisinin yanında evlerde bulunan donanımlı mutfak ile self-catering hizmeti sunulmaktadır. Birkaç iftliğin tam pansiyon hizmet verdiği görülmektedir. Banyo, duşluk, tuvalet, yemek odası ve yatak odası, şömine, sıcak su sistemleri, odun sobası, TV, buzdolabı vb sunulan ekstra (zel) hizmetler arasındadır. Çiftliğe gelen konuklara meyve sebze toplamadan inek sağmaya, yumurta toplamadan toprak sürmeye kadar her türlü çiftlik aktivitelerine katılma yanında, ulusal parkları ziyaret, anıt ziyaretleri, müze ziyareti, dağ ve doğa yürüyüşleri, kilise ziyaretleri, sanat ve kültür turları, atlı doğa yürüyüşleri, çiftlik turları, bisiklet turları, kuş gözleme, bisikletli doğa turları, olta balıkçılığı ve gün batımı manzarası seyretme gibi aktivitelere katılma olanakları sunulmaktadır. Çiftliklerin bazıları tüm yıl boyunca hizmet verirken, bazıları ise Ocak, şubat ve Mart ayları dışındaki zamanlarda konuk kabul etmektedir [75].

Avrupa kıtasının tamamına yönelik bir çalışma bulunmamasına rağmen, İngiltere, Almanya ve Avusturya’da toplam global ölçekte 20.000 ile 30.000 arasında tatil iftliği olduğu, Avusturya’da tüm konaklama işletmelerinin %51’inin çiftlik temeline dayalı olduğu tahmin edilmektedir. Aslında Avusturya’da çiftliklerin yaklaşık olarak %25’i yüz yıldan fazla bir süredir turist kabul etmekte ve tahminen Avusturyalı çiftçilerin tamamının %7.5’i turistlere konaklama olanağı sunmaktadır (Busby ve Rendle, 2000: 636) [75].

Türkiye’de tarımsal ekoturizm çerçevesinde faaliyet gösteren tarımsal ekoturizm şirketleri, “Ekolojik çiftliklerde tarım turizmi ve deneyim ve bilgi alışverişi” gönüllülük projesi ile faaliyetlerini sürdürmekte olup, projenin kısa adı “TaTuTa”dır. (Tarım turizmi değişimi). 2004 yılından beri faaliyette olan TaTuTa projesi aynı zamanda dünyada 11.000’den fazla tarımsal ekoturizm şirketinin yesi olduğu WWOOF (Global Opportunity for Organic Farming) ağında Türkiye temsilcisidir.

TaTuTa projesi, tarımsal ekoturizm ile geçinen çiftçi aileleri maddi ve manevi olarak desteklemek, tarımsal ekoturizme katkıda bulunmak ve sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla kurulmuştur [47].

Günümüz turistlerinin gittikleri yörelerdeki yerel halkla daha fazla iletişim kurmak ve yöre ekonomisine daha fazla katkıda bulunmak istemeleri tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ekoturizm ve ekoturizm kapsamında yapılan turizm türlerine yönelik ilginin artmasını sağlamıştır [75].

Türkiye’de ekoturizm ile ilgili yapılan tüm çalışmalar, turizmin çeşitlendirilmesi kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından turizmin tüm yıla ve ülke geneline yaygınlaştırılmasının bir sonucu olarak alternatif turizm çeşitleri geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Tüm doğal zenginlikleri ile birlikte, farklı kültürlerde ve inançlardaki insanların uzun yıllar boyunca bir arada yaşaması sonucu oluşan kültürel değerler Türkiye’yi ekoturizm için oldukça çekici bir ülke konumuna getirmektedir. Türkiye’de ekoturizm faaliyetleri genellikle “Korunan Alanlarda” gelişme göstermektedir. Bunun yanında ekoturizm kapsamında yapılan turizm türleri ise, bitki inceleme, kuş gözlemciliği, yayla turizmi, rafting, dağ ve doğa yürüyüşleri, sportif olta balıkçılığı, atlı doğa yürüyüşü, bisiklet turları ve mağara turizmidir [75].

Ancak ekoturizmin bir ürünü olarak tatil çiftliklerinin Avrupa’da 100 yıldan fazla zamandır örgütlü bir endüstri şeklinde gelişme göstermesine ve 2. dünya savaşından sonra hızlı bir şekilde büyümesine karşın, Türkiye’de son 15 senedir tanınmaya başlayan bir turizm çeşididir. Avrupa’da olduğu gibi Türkiye’de de tatil çiftliklerinin geliştirilmesi, turizmin çeşitlendirilmesi amacını taşımakla birlikte, asıl işi tarım olan bu çiftliklerin ürünlerinin çeşitlendirilmesi amacını da taşımaktadır. Çiftliklerin modern standartlardan uzak küçük ölçekli yapılar olması ve tarım sektöründe yaşanan kriz nedeniyle yaşanan finansal zorluklar çiftlik ürünlerinin çeşitlendirilmesi gerekliliğini de ortaya çıkarmaktadır [75].

Türkiye’de faaliyet göstermekte olan tatil çiftlikleri genellikle asıl işi organik tarım veya ekolojik tarım diye adlandırılan doğa dostu bir üretim gerçekleştiren küçük ölçekli çiftliklerdir. Ayrıca bu tür çiftlikler, yörenin kırsal ve geleneksel dokusunu kaybetmemiş, gelenek ve göreneklerini sürdüren ve yaşamsal değerlerini

bir sonraki nesle aktarabilecek olan çiftliklerdir. Yılın belirli dönemlerinde veya tüm yıl boyunca turist kabul ederek ek bir gelir elde etme amacı taşımaktadır. Ancak Türkiye’de de dünyadaki diğer tatil çiftliklerinde oldu gibi sağlanan bu ek gelir çiftçilerin toplam net gelirine sadece küçük bir katkıda bulunmakta ve finansal dönüşü bir hayli güç olmaktadır. Buna rağmen, fiziksel ve kültürel çevreyi koruması, hem ziyaretçi için hem de yöre halkı için çevresel eğitime ve öğrenmeye dayalı bir etkinlikler sunması ve doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik kaynakların sürdürülebilirliği açısından ekoturizmin ilkelerini bünyesinde barındıran ve alternatif bir turizm şekli olan tatil çiftliklerinin Türkiye’de geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır [75].

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneğinin, 2006 yılında Türkiye genelinde 69 çiftlikte yürüttüğü “Türkiye’de Ekolojik Çiftlik Ziyaretleri” programı Türkiye’de tatil çiftlikleri için önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu programla birlikte; ekolojik yaşam hareketinin içerisindeki gruplar ve bireyler arasındaki iletişimi güçlendirmesi, ekolojik üretimin öncelikle kırsal nüfus için, doğal döngülerle dost, sürekli bir yaşamsal kaynak oluşturması yönünde sağlıklı örneklerin oluşturulması, şehirde yaşayan insanların ekolojik çiftliklerdeki yaşamı deneyimleyerek, ekolojik yaşamla ilgili sorumluluklarını içselleştirmesi ve böylece günlük yaşamında daha fazla uygulamaya sokması, tüketici ve üretici faaliyetlerinde ilk elden ekolojik yöntem, deneyim ve bilgi paylaşımı, doğa dostu üretim ve tüketim modellerinin desteklenmesi yoluyla, toprak, hava, su kalitesinin, biyolojik çeşitliliğin, iklimlerin ve diğer doğal döngülerin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesine katkı amaçlanmaktadır (Caber ve Ananias, 2005: 92). Ta tu ta (Tarım Turizm Takas) projesine dahil olan tatil çiftlikleri ile ilgili 2006 yılına ait veriler şu şekilde verilmiştir (Güneşin Aydemir);

- 2006 yılında bu çiftliklerde toplam 900 geceleme yapılmış olup bunun 738’i gönüllülere diğerleri ise konuklara ait gecelemeledir.
- Ta tu ta (Tarım Turizm Takas) çiftliklerinden en fazla Marmara Bölgesinde faaliyet gösteren çiftliklere talep olmuştur.
- Ziyaretçilerin %70’i kadın %30’u ise erkeklerden oluşmaktadır.

- %50'si 25 yaş altı ziyaretçilerden, %40'ı ise 25-35 yaş arası, çocuk ve 55 yaş üstü ziyaretçilerden oluşmaktadır.

- Yabancı ve yerli ziyaretçi oranları ise eşittir. (%50)

- Yine 2006 yılı itibari ile bu projeye başvuran çiftlik sayısı ise 40'dır [75].

Ziyaretçilere yönelik verilen bu rakamlar aslında ekoturist profili ile bağdaştığı gözlemlenmektedir. Ekoturistlerin daha çok kadın ziyaretçilerden oluştuğu ve ekoturizme yönelik talebin de gittikçe arttığı düşünüldüğünde bu pazarın çok iyi değerlendirilmesi gerektiği açıktır. Ta Tu Ta (Tarım Turizm Takas) projesinde bugün toplam 79 çiftlik faaliyettedir. 2022 yılındaki başvurularla beraber bu rakamın daha da artacağı kesindir. Türkiye'de bölgelere göre çiftliklere bakıldığında çiftliklerin daha çok Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgeleri'nde yoğunlaştığı görülmektedir [75].

Birkaç aktiviteden oluşması, bu tür küçük işletmelerin resmi turizm araştırmalarına katılmak istememeleri, kırsal girişimlere yönelik verilerin az olması, birbirleriyle tutarsız ve toplam sayıyı temsil etmeyen veri kaynaklarıyla sektörün büyüklüğünün ölçülmemesi gibi nedenler, tatil çiftliklerine ve turistlere yönelik tam ve net bir tanımının yapılmasını güçleştirmektedir. Ancak ekoturizmin bir ürünü olarak kabul edildiğinde, tatil çiftliklerinde konaklamayı tercih eden turistler de ekoturist olarak kabul edilebilir. Ekoturist, bozulmamış doğal çevrelerde, doğa yönlü deneyimler yaşamayı seçen kişilerden oluşan spesifik bir seyahat pazarı olarak tanımlanır. Buna göre turistin genel tanımından da yola çıkarak çiftlik tatilcilerini "devamlı yaşadıkları, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışında, bir çiftliğe gelerek çiftlik yaşamını paylaşan, doğal bir çevrede doğa yönlü deneyimler yaşayan, belirli bir süre tüketici olarak konaklayan ve ikamet ettiği yere geri dönen kişiler" olarak tanımlayabiliriz. Çiftlik tatilcileri, birkaç gün veya birkaç aylık uzun süreli konaklamalar yapabilecekleri gibi günübirlik ziyaretler de gerçekleştirebilirler. Gün içinde çiftliğe gelen kişiler hem çiftliği hem de yöreyi ziyaret etmekte, yöresel ürünleri tadabilmekte hatta çiftlik işlerine de katılabilmektedirler [75].

Tarım ve işletmecilik konularında bilgi/ilgisi olan kişiler bilgi, deneyim ve/veya insan gücünü paylaştıklarında yeme, içme ve barınma ihtiyaçlarına tarımsal

ekoturizm sektörü cevap vermektedir. Bu proje kapsamında ülkenin farklı bölgelerinden veya farklı ülkelerden gelen konuklar, tarımsal ekoturizm işletmelerini gönüllü veya misafir olarak ziyaret etmektedir. Gönüllü olarak gelen misafirler, ürettikleri özen, deneyim veya insan gücü ile ev sahibini işlerinde ücretsiz olarak desteklemekte ve karşılığında ücretsiz konaklama ve yemek almaktadır.

Çiftlik tatilcileri, genellikle metropollerde yaşayan yüksek sosyoekonomik gruplara dâhil kişilerden oluşur ve bu turistler çoğunlukla aileleriyle birlikte seyahat ederler. Çiftlik tatilcileri, bu özellikleri bakımından ekoturistlerle benzer niteliklere sahip turistlerdir. Bu turistlerin en büyük seyahat güduları sessiz ve sakin kırsal bir alanda otantik deneyimler yaşamak istemeleridir. Bu güdü bir yandan yüksek düzeyde şehirleşmesi karşısında bir toplumun sağlamlaştırılması, diğer yandan kırsal gelenekler içinde kültürel değer ve inanç sisteminin derinleştirilmesidir. (Douglas vd., 2001: 176) [75].

Bölüm 3

İzmir İli Selçuk İlçesinin Tarımsal Ekoturizm Potansiyeli

3.1. Materyal ve Yöntem

Yapılan tez çalışmasında ana materyaller ve yardımcı materyaller kullanılmıştır. Bu tez çalışmasının amacı İzmir ili Selçuk ilçesi halkının tarımsal ekoturizm hakkındaki görüşlerinin belirlenmesidir. Buradan hareketle, Türkiye’de tarımsal ekoturizmin geliştirilmesi, turizmin çeşitlendirilmesi ile birlikte, özellikle kırsal alanların gelecekteki sürdürülebilir gelişiminde tarımsal ekoturizmin rolü belirlenmiş ve konu ile ilgili öneriler sunulmuştur.

Bu çalışmanın araştırma alanı İzmir ili Selçuk ilçesidir. Çalışmanın ana materyalleri ise İzmir ili Selçuk ilçesi halkının ve bölgeyi ziyaret eden turistlerin tarımsal ekoturizm ile ilgili görüşleri, bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel özellikler, yerli ve yabancı literatür kaynakları, araştırma alanı ile ilgili daha önce yapılmış olan bilimsel araştırmalar ve yayınlardır. Ayrıca araştırma alanında gerçekleştirilen yapılandırılmış görüşmeler ise çalışmanın yan materyallerini oluşturmaktadır.

Her sene, birçok tarımsal ekoturizm faaliyeti gerçekleşmektedir. Bu kapsamda, tarımsal ekoturizm dünya ekoturizm endüstrisinde önemli bir pazar bölümü haline gelmiştir. Batı dünyasında, ekoturizme yönelik birçok araştırma yapılmıştır. Türkiye’de ise, tarımsal ekoturizme ilişkin pek az araştırma ve veri bulunmaktadır. Bu nedenle, İzmir ili Selçuk ilçesi halkının ve bölgeyi ziyaret eden turistlerin tarımsal ekoturizm hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi için araştırma yapılmıştır. Böylece, gelişmekte olan bir tarımsal ekoturizmin daha iyi tanınmasına ve söz konusu turizm çeşidi kapsamında duyulan ihtiyaçlara uygun hizmetlerin sunulmasına katkı sağlanması hedeflenmiştir [41].

Tez kapsamında aşağıdaki adımlar takip edilmiştir;

1. Tarımsal ekoturizm ile ilgili literatür taraması yapılmış, ulusal ve uluslararası örnekler incelenmiştir.

2. İzmir ili Selçuk ilçesi ile ilgili literatür taramaları yapılmış, yöre halkının ve ziyaretçilerin görüşlerinin belirlenmesine yönelik araştırmalar gerçekleştirilmiştir.
3. Bölgenin mevcut sosyo-kültürel, ekonomik ve fiziksel özelliklerinin belirlenmesi amacıyla literatür taraması ve alan çalışması gerçekleştirilmiştir.
4. İzmir ili Selçuk ilçesi yöre halkına ve turistlere yapılandırılmış görüşme uygulaması gerçekleştirilmiştir.
5. Görüşme yapılanlar ile görüşme zamanları belirlenmiş ve bunun için uygun zamanlar önerilmiştir.
6. Elde edilen bulgular doğrultusunda bölgede ki potansiyelin nasıl kullanılacağına dair öneriler sunulmuştur.

3.2. Yapılandırılmış Görüşme Çalışması

Görüşme araştırılan konuda karşılıklı konuşma yoluyla sözel bilgi toplama tekniğidir. Görüşme çoğunlukla yüz yüze yapılır. Bundan başka telefonla da görüşme yapılabilir. Görüşmenin önceden belirlenmiş bir amacı vardır. Bu yüzden sorular bu amacı gerçekleştirmek için düzenlenir [50].

Araştırma amacıyla yapılan görüşmeler görüşmenin uygulanış yerine göre yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme olarak ikiye ayrılır [50].

Yapılandırılmış görüşme, önceden belirlenmiş bir dizi soru ve yanıtı içeren görüşme türüdür. Amacı görüşülen bireylerin verdikleri bilgiler arasındaki paralelliği ve farklılığı saptamak ve karşılaştırma yapmaktır. Yapılandırılmış görüşme tekniği yapı olarak kişinin kendine ait bilgiyi belirli kategorilere göre yanıtladığı anket çalışmalarına da benzemektedir. Araştırmacı, araştırmaya katılan her bir kişiye aynı soruları aynı biçimde ve aynı sözcüklerle sormaktadır. Yapılandırılmış görüşme ile birden fazla görüşmeci kullanıldığında görüşmeciler arasındaki farklılık en aza indirilebilmektedir. Aynı zamanda yapılandırılmış görüşme anket çalışmalarında sıkça karşılaşılan boş bırakma ya da kullanılamaz nitelikteki yanıtların ortaya çıkmasını azaltmaktadır [48].

Yapılandırılmış görüşme türünde; sorular, soruların ne şekilde sorulacağı ve hangi verilerin toplanacağı ayrıntılı bir şekilde önceden belirlenmiştir. Görüşmeyi yapan

kişi sorusunu sorduktan sonra yanıtlayıcıdan önceden belirlenmiş cevap seçeneklerinden birini seçmesini ister. Görüşmeyi yapan kişi tarafsızlığını korur ve katılımcı her seferinde kendisine cevap olarak verilen seçeneklerden sadece birini seçer. Yanıtlar kapalı uçlu olmuş olur. Daha çok karşılaştırma amacıyla yapılmaktadır ve cevapları etkilenmemek sürece katılımcılar mümkün olduğunca kısıtlanmaya çalışılır [51].

Yapılandırılmış görüşmede sorular önceden kesin olarak belirlendikten sonra cevaplayanlara eşit süre verilir. Soruların kelimeleri ve düzenlenişi aynı olduğu için cevaplayanlar arasında gerçek farkı gösteren karşılaştırmalar yapılabilir. Bu bakımdan yapılandırılmış görüşmeler güvenilir olduğu için bu yöntemite itibar edilir [50].

Her yöntemde olduğu gibi görüşme yönteminin de artı ve eksileri bulunmaktadır. Görüşme yöntemi araştırmacılara esneklik sağlar. Veri toplama sürecinde araştırmacının da bulunması soruların yanıt oranını da artırmaktadır. Araştırmacı, görüşme süresince görüşülen kişinin davranış, yüz ifadesi ve vücut hareketlerini gözleme olanağına sahiptir. Araştırmacı, görüşme ortamında bulunduğu için etkili bir görüşme ortamı düzenleyebilir, rahat ve sessiz bir görüşme ortamı sağlayabilir. Bu sayede araştırmacı soruların sırasında değişiklik yapabilir. Araştırmacı, görüşülen bireyin anlık geliştirdiği yanıtları ve tepkileri gözleme şansına sahiptir. Genellikle görüşmede önceden belirlenmiş sorular bireye doğrudan sorulduğu için elde edilen bilgilerin geçerliğı yüksektir. Ayrıca alanda deneyimli, becerikli ve iyi eğitilmiş görüşmeciler karmaşık bir konu veya problem hakkında zengin bir veri seti oluşturabilmektedir [48].

Görüşme yönteminin güçlü yönlerinin yanı sıra zayıf yönleri de bulunmaktadır. Örneğin, görüşme yönteminde bireyleri yerinde ziyaret edebilmek için seyahat etmek, görüşülecek bireyleri saptamak, bunlarla birebir iletişim kurabilmek, randevu ayarlamak, görüşmeyi gerçekleştirmek ve görüşme notlarını yazıya geçirmek için oldukça fazla zaman harcanabilir. Görüşülen bireyin gönüllü katılımına dayalı olan bu yöntemde görüşülen birey için uygun zamanı bulmak zor olabilir. Ayrıca görüşülen birey, görüşmecinin görünüşünden, tavırlarından, cinsiyetinden, yaşından, sosyal statüsünden olumlu veya olumsuz şekilde etkilenecek soruları yanıtladırken önyargılı davranabilir. Görüşmeci ve görüşülen bireyler tanımlı ve belli olduğundan

gizlilik ortadan kalkmaktadır. Aynı zamanda görüşmeye katılacak bireylerin adreslerinin belirlenmesinde, görüşme için uygun zamanın bulunmasında ya da randevuların ayarlanmasında sıkıntılar yaşanabilmektedir [48].

Görüşme formunun hazırlanmasında bazı ilkeler dikkate alınmalıdır. Bunlar; kolay anlaşılabilir sorular yazma, odaklı (spesifik) sorular hazırlama, açık uçlu sorular sorma, görüşüleni yönlendirmekten kaçınmadır [48].

Görüşme formunda yer alan soruların dikkatli bir biçimde düzenlenmesi görüşmede elde edilecek başarıyı belirleyen önemli bir faktördür. Görüşme formunu hazırlarken dikkat edilecek noktalar aşağıda sıralanmıştır:

- Görüşmeye güven oluşturunca bir giriş hazırlama.
- Kişisel bilgilere ilişkin soruları başta ya da sonda sorma.
- İlk soruları kolay yanıtlayabilecek sorulardan oluşturma.
- Özelden genele doğru sorular sorma.
- Hassas konularla ilgili soruları sona saklama.
- Bilgi ve beceriye ilişkin soruları deneyimlerle ilişkilendirerek sorma [48].

3.2.1 Yapılandırılmış Görüşmenin Amacı

Yapılandırılmış görüşmenin amacı İzmir ili Selçuk ilçesi halkının ve bölgeyi ziyaret eden turistlerin; yaş, eğitim durumu ve gelir durumu gibi demografik özellikleri ile tarımsal ekoturizm hakkındaki görüşlerinin tespit edilmesidir. Elde edilen verilerle bölge halkının ve ziyaretçilerin tarımsal ekoturizm potansiyeli hakkındaki bilgilerini tespit etmek amaçlanmıştır.

3.2.2 Yapılandırılmış Görüşme Kapsamı ve Yöntemi

Yapılandırılmış görüşme çalışması İzmir ili Selçuk ilçesi sınırları içerisinde yapılmıştır. Bu çalışma 2022 yılı Ocak ve Nisan ayları arasında bölgeye yapılan ziyaretler ile gerçekleştirilmiştir. Selçuk ilçesinde ulaşılan 106 kişiye yapılandırılmış görüşme çalışması uygulanmıştır. Yapılandırılmış görüşme formu 16 sorudan

oluşmaktadır. Soruların tamamına yakınının açık uçlu değil de belirli sorular olması sebebiyle görüşme sayısı fazla tutulmuştur. Görüşme formunda sıra numarası verilmeyen ilk 3 soru demografik özellikleri belirlemeye yöneliktir. 1-15'nci arasındaki sorular katılımcıların tarımsal ekoturizm hakkındaki bilgilerini ölçmeye yönelik sorulmuştur. 8, 9, 11, 15 ve 16.ncı sorular 0-4 arasında değerlendirme yapılması istenen sorulardır. 10.ncu soru ise ucu açık soru tipinde sorulmuştur. İzmir ili Selçuk ilçesinde var olan tarımsal ekoturizm özellikleri hakkında katılımcıların düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılandırılmış görüşme soruları oluşturulurken ekoturizm ile ilgili olarak daha önce yapılan Taş (2012) [49], Saygın (2016) [53], Hançer (2016) [58], Aydın (2017) [54], Gündüz (2018) [55], Çorba (2019) [56] ve Çalışkan'ın (2020) [57] çalışmalarından yararlanılmış olup, yapılandırılmış görüşme formu bu çalışmalarda sorulara benzer ve kendi belirlediğimiz özgün sorulardan oluşturulmuştur.

3.3. Verilerin Analiz Edilmesi

Araştırmada İzmir ili Selçuk ilçesi halkının ve bölgeyi ziyaret eden turistlerin tarımsal ekoturizm ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi tasarlanan bir yapılandırılmış görüşme formu ile gerçekleştirilmiştir. Yapılandırılmış görüşmenin uygulamaya konulabilmesi için bireylerin gönüllükleri esas alınmıştır. Araştırmada elde edilecek veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 23.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

3.4. Alan Tanıtımı

3.4.1. Araştırma Alanının Genel Özellikleri

Çalışma alanı olarak seçilen Selçuk ilçesi, ülkemizde en çok turist çeken bölgelerden biridir. Tarihi, kültürel ve doğal zenginlikleri İzmir ili ile bağlantılı olup, denize kıyısı bulunmaktadır. 8 bin yıllık Selçuk ilçesi; antik çağların en önemli uygarlık, kültür, bilim ve sanat merkezlerinden biri olan Efes Antik Kentini, dünyanın yedi harikasından biri olan Artemis Tapınağını ve Hıristiyan hac yeri olan Meryem Ana kilisesini ve diğer birçok tarihi mirası içinde bulundurmaktadır. Geleneksel yapılarını

ve mimarisini koruyarak günümüze kadar gelen Şirince köyü ise, şarapçılık gelenekleri ile öne çıkan önemli bir turistik çekim merkezidir [59] (Şekil 3.1).

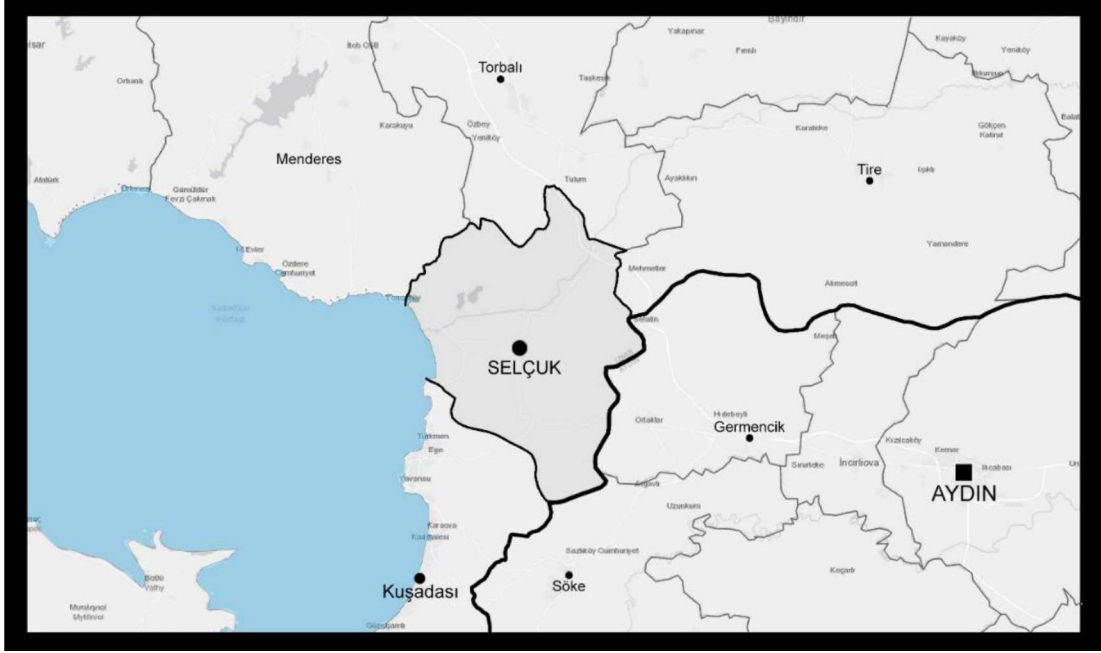
Şekil 3.1: Selçuk ilçesi genel coğrafyası

Yaban hayatı için yaşam alanı sağlayan bölgede, çevredeki dağlardaki ormanlar, Küçük Menderes nehri ve deltası gibi hassas sulak alanlar, Eleman Bataklığı, Çakal ve Gebekirse gölleri, Küçük Menderes nehrinin geniş kumsalla buluştuğu Pamucak sahili, Keçi ile Alaman Dağı kalesi, peyzaj deseni zengindir [60].

3.4.2. Araştırma Alanının Doğal ve Kültürel Yapısı

Coğrafi Konum

Selçuk İlçesi, Türkiye'nin en batısında yer alan İzmir İli'nin güney kesiminde yer almaktadır. İlçenin güneyinde Kuşadası, kuzeyinde Torbalı, doğusunda Germencik'ten Aydın'a kadar ilçeler bulunmaktadır. Batısında Ege Denizi, kuzeyinde Gebekirse ve Çakal gölleri ve sulak alanlar, doğusunda ve güneyinde ormanlık alanlar bulunmaktadır (Şekil 3.2) [61].

Şekil 3.2: Selçuk ilçesinin konumu

Tarihi

Arvalya ve Çukuriçi höyüklerinde yapılan kazılarda yapılan keşifler nedeniyle bölgenin yerleşiminin M.Ö. 6000 yıllarına kadar uzandığı ortaya çıkmıştır. Ayasuluk Tepesi kazısı sayesinde bölgede Erken Tunç Çağı'ndan Helenistik döneme kadar kesintisiz bir yerleşim olduğu öğrenilmiştir. Efes antik kentinde ilk yerleşim Ayasuluk Kalesi'nin bulunduğu yerdir [62].

M.Ö. 11. yüzyılda yani Demir Çağı'nda kuzeyden Anadolu'ya göçler başlamıştır. Efes'in efsanevi kurucusu Attica Kralı Codros'un oğlu Prens Androcles bu dönemde Efes'e gelerek kenti Karyalılar, Lelegler ve Lidyalılardan aldı. Bu sırada şehir merkezi hala Ayasuluk Tepesi üzerinde bulunuyordu. Efes, M.Ö. 7. yy'da Kimmerler'in istilasına uğramıştır [63].

MÖ 560'da Lidyalılar yerleşimlerini Artemis yakınlarına taşıdılar. Yaklaşık 200 yıl sonra, 90 yıl boyunca Pers egemenliğinde kaldı. Efes Antik Kenti'nin M.Ö. 300 yılında Büyük İskender tarafından kurulmuştur. Bizanslılar bölgeye hakim olduktan sonra, şehir ilk kurulduğu yer olan Ayasuruk Dağı'na taşındı. Türkler 1304'te bölgeyi kontrol altına aldı ve 1426'da Osmanlı İmparatorluğu'na katıldı. Ayasuruk 1914 yılında adını Selçuk olarak değiştirmiştir. 1957 yılında İzmir İli'nin yetki alanı olarak belirlenmiştir [64].

Ulaşım

Selçuk ilçe merkezi, İzmir il merkezine 66 kilometre, İzmir ilinin güneydoğu komşusu Aydın ilçe merkezine ise 50 kilometre uzaklıktadır. Karayolları ve demiryolları Selçuk ilçesine ulaşım sağlamaktadır. Bölgeye İzmir ve Aydın ilinden İzmir-Aydın Otoyolu ile kolayca ulaşılabilir. İzmir ilinden bölgeye gidecek olanlar için Aliğa-Selçuk arasındaki banliyö hattında hizmet veren kent içi raylı toplu taşıma sistemi İzban'da kullanılabilir. Ayrıca İzmir Adnan Menderes Havalimanı ve ilçe merkezine 3 km uzaklıkta bulunan Selçuk-Efes Havalimanı'ndan da hava trafiği sağlanmaktadır. Diğer bir seçenek ise bölgeye deniz yoluyla Kuşadası ve İzmir illerindeki limanlar üzerinden ulaşmaktır [65].

İklim

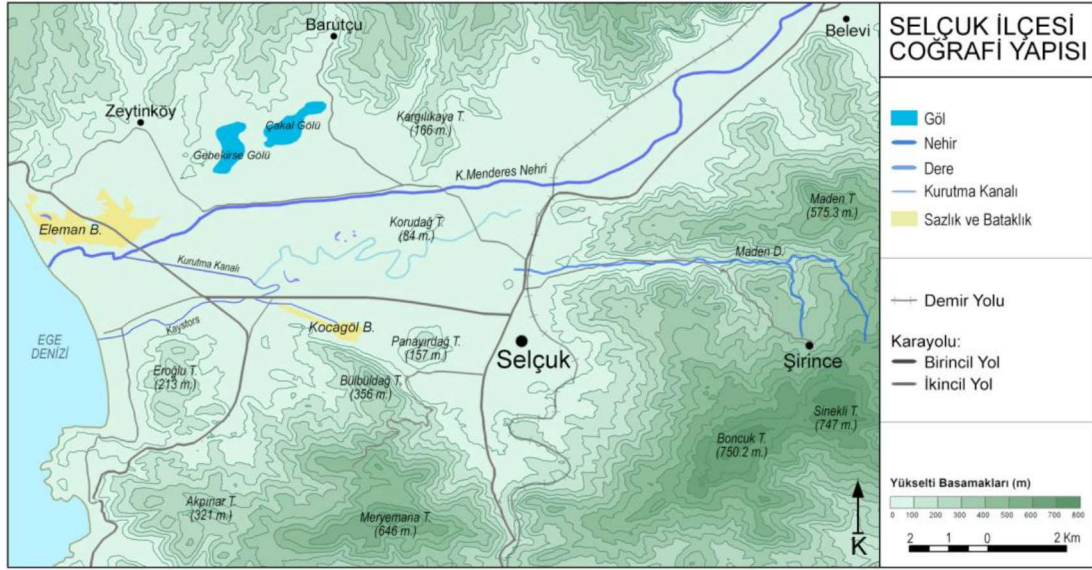
Selçuk ilçesinde Akdeniz ikliminin tipik özellikleri hâkimdir. Yazlar sıcak ve kurak iken, kışlar ılık ve yağışlıdır. Son yılların iklim verileri incelendiğinde Selçuk ilçesi çevresinde bugüne kadar kaydedilen en düşük sıcaklık 9°C, en yüksek sıcaklık 41°C olarak belirlenmiştir. Merkezde bulunan Selçuk meteoroloji istasyonunun ölçümlerine göre Selçuk İlçesi aylık ortalama sıcaklık 16.4°C olarak tespit edilmiştir. Aylık ortalama sıcaklık ortalamaları en düşük 7.6°C ile Ocak ayında, en yüksek aylık ortalama sıcaklık 28.9°C ile Temmuz ayındadır [66].

Jeolojik Yapısı

Selçuk İlçesi Kategori 1 deprem kuşağında yer almaktadır. Büyük ve Küçük Menderes nehirlerinin kuzeyindeki fay hatları doğu-batı yönünde ve aktiftir. Bu bölge, tarih boyunca birçok şiddetli ve yıkıcı deprem görmüştür. Efes antik kentinin yerleşim birimleri de bu depremlerden etkilenmiştir [67].

Topoğrafya

Selçuk ilçesi, 3. Jeolojik zamanda meydana gelen tektonik hareketlerle meydana gelen Küçük Menderes Havzası'na kurulmuştur. Doğu-batı yönelimindeki fay hatları dolayısıyla, yükselme hareketiyle oluşan kuzeyinde Boz Dağları, güneyinde Aydın Dağları arasında ova meydana gelmiştir. Ovanın günümüzdeki hali, Küçük Menderes Nehri'nin taşıdığı alüvyonlarla körfezi doldurması sonucu şekillenmiştir (Şekil 3.3) [68].

Şekil 3.3: Çalışma alanının coğrafi yapısı

Küçük Menderes nehrinin geçtiği alan, en fazla %2 ile neredeyse düz bir eğime sahiptir. Bu ovalar aynı zamanda verimli tarım arazileridir. Ayrıca bölgede orta eğimli bölge yok denecek kadar azdır. Düz alanlardan sonra hemen dik yokuşlar gelir. Özellikle şehrin kuzey ve batı kesimlerinde sıfırın üzerinde çok sayıda yokuş bulunmaktadır. Güneyde eğim genellikle %10 ila % 30 aralığındadır [67].

Toprak ve Bitki Örtüsü

Selçuk İlçesi, tipik Akdeniz Floristik Zonu özellikleri taşımaktadır. Selçuk bitki örtüsü günümüze yıpranmadan gelememiş ve çeşitli tahribatlara uğramıştır. Bunun sebebi ise ilçenin tarih boyunca çok uzun süreli ve önemli uygarlıklara ev sahipliği yapmasıdır. Önceleri çam ve meşe topluluklarından oluşan orman örtüsü antropojen etkilerle makiye dönüşmüştür. Orman örtüsünün yok olması erozyonlara ve körfezin bataklık haline gelmesine neden olmuştur. Bugün ilçenin doğu, kuzey ve güneyinde yer alan tepeler maki örtüsüyle kaplıdır. İlçenin 4km doğusunda tahrip olmuş kızılçam ormanı yer almaktadır [82].

Selçuk İlçesi'nde kuru ve sulu tarım, bitki örtüsünün genelini oluşturan öğelerdir. Bunun yanı sıra mera alanları, zeytinlik alanları ve orman alanları da fazla miktarda bir alanı kaplamaktadır. Fundalık alanlar ilçedeki en hakim bitki örtüsüdür. Fundalık alanlar gerekli işlemler yapılırsa ormanlık alan olabildiği için bu durum bir avantaj olarak görülebilir. Mera ve tarım alanları iç içe olarak adeta bir şerit gibi bölgenin batısından başlayarak kuzey doğuya doğru bir parabol biçiminde incelerek

ilerlemektedir. Ayrıca zeytinlik alanlar da ilçenin batısı hariç her yerde sıklıkla görülür [82].

Selçuk İlçesi Küçük Menderes Nehri ve kollarının beslediği bir alüvyon sahasıdır. Genelde, sucul ekosistemlerin tipik özelliklerini göstermektedir. Ortalama yüksekliği 100m olan Arapçıburun Tepesi ile Heybelitarla mevkiileri arasındaki vadide bulunan Gebekirse Gölü ile batıda denize kadar uzanan Eleman Bataklığı, ayrıca alanın güney sınırını oluşturan, Küçük Menderes nehri ve bunların bünyesindeki bataklık ve sazlıklar bu bölgenin doğal unsurlarıdır [82].

Küçük Menderes Ovası, ağırlıklı olarak nehir tarafından taşınan alüvyonlu topraklarla kaplıdır. Ovanın doğusunda tarım arazileri yoğunlaşırken, batısında denizin hareketiyle tarıma uygun olmayan çorak ve tuzlu araziler oluşmuştur. [68].

Tepelerin bulunduğu karasal ekosistemde ise iklim özelliklerine paralel olarak, sık çalılıklar şeklinde gelişen makilikler sahip olduğu tür çeşitliliği ile bölgede farklı nitelikteki yaşama organlarını aynı anda kapsamakta, burası tatlı su ürünleri ve su kuşları ile “Kara Avcılığı Kanunu” kapsamına giren birçok memeli ve kuş türlerini barındıran zengin biyotoplar serisi oluşturmaktadır. 1984 yılında özel koruma alanı içinde 1000ha bir alan “Yaban Hayatı Koruma Sahası” ilan edilmiş, 1991’de deltanın tümü doğal sit statüsüne girmiştir (Somay ve Filiz 2006) [82].

Eleman Bataklığı’nda, her kış Küçük Menderes Nehri’nin taşması sonucu sel oluşmaktadır. Yazın kuruyan alan, bölgedeki insanlar tarafından tarım amaçlı kullanılmaktadır [82].

Şekil 3.4: Çalışma alanında yetişen bitki türü örnekleri

Araştırma alanının yüksek rakımlarında genellikle kızılçam (*Pinus brutia* Ten.) (Pinaceae) ormanları yayılış göstermektedir. Ovanın batı kısmı hariç her yerde zeytinlikler görülmektedir. Yamaçlar hariç üst kısımlar kızılçam, kermes meşesi (*Quercus coccifera*), kocayemiş (*Arbutus unedo*), denizatı (*Spartium junceum*), akçaağaç (*Phillyrea latifolia*), sakız ağacı (*Pistacia lentiscus*), çam (*Pistacia terebinthus*), zeytin ağaçları (*Olea europaea*) ve erguva (*Cercis siliquastrum*) kaplıdır [69].

Küçük Menderes nehrinin denize yakın kıyı kumulları ve bataklıklarında basit bial veya çok yıllık bitkiler yayılış gösterir. Türkiye'de endemik ve nesli tehlike altında

olan bitki türleri olan Yıllanyastığı (*Arum balansanum*), çan çiçeği (*Campanula tomentosa*) ve Sığırkuyruğu (*Verbascum maeandri*) bu ovada yetiştirilmektedir [70].

Hidrografik Özellikler

Küçük Menderes Nehri deltasının ana hidrolojik birimidir. Doğu-batı yönünde akan nehir, Belevi Boğazı'ndan ovalara girerek Barutçu, Derbent ve Arvali gibi birçok akıntıyı çeker ve Pamucak sahilinden Ege Denizi'ne dökülür. Nehrin kuzeyindeki Çatalgöl ve Gebekirse gölleri ile güneybatısındaki Kocagöz Gölü diğer önemli hidrolojik özelliklerdir [71].

Çalışma alanında sulak alanlar önemli yer tutmaktadır. Bölgedeki en önemli sulak alanlardan olan Eleman Bataklığı yaklaşık 1500 hektar büyüklüğündedir. Ancak 1930'lu yıllardan başlayarak sulak alanların tarım arazilerine dönüştürülmesi sonucu bölgedeki birçok göl ve sulak alan yok olmuştur [68].

Fauna

Küçük Menderes Nehri Deltası nesli tükenmekte olan birçok türe ev sahipliği yapmaktadır. Küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*) ve bölgede tehdit altında olan mahmuzlu kızkuşu (*Vanellus spinosus*) da bölgede üremektedir [72].

- Dünyanın en çok nesli tükenmekte olan memelilerinden biri olan fare kuyruklu yediuyur (*Myomimus roachi*) burada hayatını sürdürmektedir.
- Benekli kaplumbağalar (*Emys orbicularis*), tosağa (*Testudo graeca*) ve ev yılanı (*Zamenis situla*), Türkiye'nin vahşi, endemik iç balıkları (*Capoeta bergamae*) ve kababurun (*Chondrostoma holmwoodii*) ile endemik iri kahverengi kelebek (*Maniola megalis*) bu deltada yaşıyor.

Şekil 3.5: Araştırma alanında yaşayan nesli tehlikede olan türlerden bazıları

Selçuk Göller Bölgesi'nde 38 familyaya dahil 92 kuş türü gözlemlenmiştir. Bunların 46'sının göçmen olduğu tespit edilmiştir. Bunlar arasında dalgıç, pelikan, çeşitli türde ördek, çulluk ve kınalı keklik gibi kuşları sayabiliriz. Koruma sahası kuluçka alanından ziyade kuşların beslenme ve barınmalarına imkan veren bir dinlenme alanı niteliğindedir [82].

Nüfus Yapısı

TÜİK'in 2020 yılı verilerine göre Selçuk ilçesinin toplam nüfusu 36.360'tır. Selçuk belediyesinin resmi internet sitesine göre, 2016 yılında 35.960 olan ilçenin nüfusu Balkan ülkelerinden (Girit, Selanik, Makedonya, Arnavutluk, Bosna Hersek), Yörüklerden ve İç Batı'nın %5'inden gelen göçmenlerden oluşmaktadır. Doğu, Orta ve Güneydoğu illerinden gelen göçmenler dahildir [73].

Turizm

Günümüz Selçuk ilçesi; farklı çağların tarih, din, kültür ve sanatına ev sahipliği yapmıştır. İlçe, tüm dünyaca bilinen, antik çağın en büyük, en önemli ticaret, din ve kültür merkezlerinden biri olan Efes Antik Kenti, Yamaç Evler, dünyanın yedi harikasından biri olan Artemis Tapınağı, Meryem Ana Evi, St. Jean Bazilikası, Yedi Uyuyanlar, İsa Bey Camii, Ayasuluk Kalesi ve daha pek çok yönü ile de ünlüdür.

Bu tarihi ve kültürel doku zenginliğinin bir göstergesi olarak 2011 yılından beri UNESCO Dünya Kültürel Mirası geçici listesinde olan Efes Antik Kenti 2015 yılında asıl listeye alınmıştır. [76]

Şekil 3.6: Efes Antik Kenti

Efes Müzesi, Efes ve yakın çevresinde bulunan Miken, Arkaik, Klasik, Hellenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı devirlerine ait önemli eserlerin yanı sıra kültürel faaliyetleri ve ziyaretçi kapasitesi ile de Türkiye'nin en önemli müzelerinden biridir. Efes Müzesi'nin ağırlıklı olarak bir antik kentin eserlerini sergileyen müze olması nedeniyle kronolojik ve tipolojik bir sergileme yerine eserlerin buluntu yerlerine göre sergilenmeleri tercih edilmiştir. Buna göre salonlar Yamaç Evler ve Ev Buluntuları Salonu, Sikke ve Hazine Bölümü, Mezar Buluntuları Salonu, Efes Artemisi Salonu, İmparator Kültleri Salonu olarak düzenlenmiştir. Bu salonların yanı sıra müze iç ve orta bahçelerinde çeşitli mimari ve heykeltraşlık eserleri bahçe dekoru içinde ve uyumlu olarak sergilenmektedir. İki büyük Artemis heykeli, Eros başı, Yunuslu Eros heykelciği, Sokrates başı, Efes Müzesi'nin dünyaca tanınmış ünlü eserlerinden bazılarıdır. Efes Müzesi koleksiyonlarında halen yaklaşık 64.000 eser bulunmaktadır. Bu sayı her yıl sürdürülen arkeolojik kazılar sonucu ortaya çıkarılan veya çevre halkının bağış yoluyla getirdiği eserler ile artmakta, müze koleksiyonları zenginleşmektedir. Bu eserlerin kısa süre içinde bilim dünyasının ve insanlığın hizmetine sunulması düşüncesiyle Efes Müzesi'nde "Yeni Buluntular Salonu" oluşturulmuştur. Ancak, bu salon her zaman yeterli gelmemekte, diğer salonlardaki sergilemelerin de yeni buluntular ışığında ve çağdaş müzecilik anlayışına uygun olarak yenilenmesi gerekmektedir. Bu anlayışa uygun olarak Yamaç Evler ve Ev Buluntuları Salonunda yapılan yeni düzenlemede buluntu gruplarını bir arada

sergileyerek konu bütünlüğü oluşturulması amaçlanmıştır. Salonda günlük yaşam konusu içinde her çağdaki insan için vazgeçilmez gereksinimler olan tıp ve kozmetik aletleri, takıları, ağırlıklar, aydınlanma araçları, müzik ve eğlence buluntuları ve dokuma araçlarından örnekler; ev kültü ve dekorasyonunda kullanılan heykelcikler, imparator ve tanrı heykelleri, büstleri ve mobilyalar sergilenmektedir. Salonun bir bölümünde Efes Yamaç Evler'den "Sokrates Odası" olarak bilinen bir oda fresk, mozaik ve çeşitli mobilyalardan oluşan dekoru içinde foto mankenler ile düzenlenmiştir. Efes Müzesi'nin müze, Efes ve Selçuk içinde yeni düzenlemeler sonucu ziyarete açılan yeni bölümleri; 1- Arasta ve Hamam Bölümü: Müzenin orta bahçesine bitişik, müze ile bütünlük oluşturan bölümde eski Türk kasabalarında ticaret hayatı ve kaybolmaya yüz tutan çeşitli el sanatları canlı olarak sergilenmektedir. Tarıma bağlı yöresel yaşamda önemli yer tutan tahıl öğütme sistemi (değirmenler) gelişimi ve farklı tipleri ile; bakırcılık ve göz boncuğu yapımı; Türk çadırlarının sergilendiği bölüm içinde eski Türk yapısı ve 16. yüzyıla ait Osmanlı hamamı da restore edilerek sergi alanında değerlendirilmiştir. 2- Ayasuluk Kitaplığı: Efes Müzesi'nin arka sokağı içindeki eski bir Türk yapısı (14. yüzyıl) müze tarafından restore edilmiş ve semt halkının günlük gazete veya kitap okuyabileceği küçük bir kitaplık işlevi kazandırılmıştır. 3- Görme Engelliler Müzesi: Efes aşağı agoradaki antik dükkânlardan biri restorasyonu yapılarak görme engellilerin gezebileceği bir müzeye dönüştürülmüştür. İki bölümden oluşan bu müzede kopya ve orijinal eserler sergilenmektedir. [76]

Efes Antik Kenti'ni ziyaret eden turist sayısı Kovid-19 salgını döneminde düşüş yaşasa da, günümüzde hastalığın etkilerinin azalması ve kruvaziyer turizminin canlanmasıyla günlük ziyaretçi sayısının 10 bine yaklaştığı tahmin edilmektedir. Amerika'dan Avrupa'ya, Avustralya'dan Uzak Doğu'ya her bölgeden ve yaş grubundan turist, Efes'in binlerce yıllık caddelerini yeniden dolduruyor, tarihi mekanlarda fotoğraf çekerek ziyaretlerini ölümsüzleştiriyor. Bölgeye salgın öncesinde yılda 2 milyona yakın ziyaretçi geliyor iken salgın döneminde ziyaretçi sayısının 400 binlere kadar gerilediği anlaşılmıştır. Salgının etkisinin azaldığı 2022 yılı başından bu yana İzmir ve Kuşadası limanlarına gelen kruvaziyer sayısının artışıyla birlikte bölge ziyaretçi akınına uğramış ve günlük 8-10 bin ziyaretçinin bölgeye geldiği görülmüştür. Kruvaziyer büyüklüğüne göre ziyaretçi sayısının da değiştiği görülmekte, örneğin Kuşadası Limanı'na 3 gemi yanaştığı günlerde

yaklaşık 5 bin ziyaretçinin Efes'e geldiği tahmin edilmektedir. Ziyaretçilerin milliyetlerine göre ziyaret tarihlerinin de farklılık gösterdiği, Amerikalı ve Avrupalıların genellikle yaz aylarını tercih ettiği, Uzak Doğuluların ise sonbahar aylarında bölgeye geldiği görülmektedir. Sadece kruvaziyer ile değil, çeşitli tatil turları ve bireysel gezi programları ile alana gelenlerin sayısının gittikçe yükseldiği, son zamanlarda yerli turistlerin de Efes'e büyük ilgi gösterdiği tespit edilmiştir. [80]

Tarih boyunca önemli uygarlıklara ev sahipliği yapmış olan Selçuk, dinlerin uğrak yeri ve farklı inançlara sahip insanların birlikte yan yana yaşadıkları topraklar olarak, inanç turizmi açısından ülkemizin önemli ilçelerinden birisidir.

Bu kapsamda, Selçuk sahip olduğu değerlerle çok özel bir konuma sahiptir. Hristiyanlar açısından çok önem taşıyan ve "Hac" yeri ilan edilen **Meryem Ana Evi**, Meryem Ana adına yapılmış ilk kilise olan "Çifte Kiliseler" ve Hz. İsa'nın en sevdiği havarisi olan St. John'un mezarının da içinde bulunduğu St. John Bazilikası, Yedi Uyuyanlar Mağarası ile Hristiyanlığı yaymak için Anadolu'da inşa edilen Kiliselerden biri olan Ephesus (Selçuk) bölgeyi inanç turizmi açısından önemli bir çekim merkezi yapmaktadır. [76]

Şekil 3.7: Meryem Ana Evi

Antik tiyatrosu, Celsius Kütüphanesi ve çağlar öncesinin en önemli kentlerinden biri olan Efes'ten Kuşadası istikametine 8 kilometre mesafede bulunan **Pamucak**, uçsuz bucaksız plajları ve kumu ile ünlüdür. Pamucak Plajı, bakir görüntüsü ile turistleri çekmektedir. Pamucak sahili "Turizm Merkezi" olarak ilan edilmiştir ve birbirinden güzel tesisler bulunmaktadır. [76]

Şekil 3.8: Pamucak Plajı

Şirince, İzmir'in Selçuk İlçesi'ne bağlı ve Selçuk'a 8 kilometre mesafede tarihi mimarisi korunmuş turistik bir köydür. Özgün adı olan Kırkınca'nın efsanevi bir çağda dağlara vuran kırk kişiye atfen verildiği rivayet edilir. Rum telaffuzunda Kirkice, Kirkince ve nihayet Çirkince gibi biçimler alan bu ad, Cumhuriyet'in ilk yıllarında dönemin İzmir valisi Kazım Dirik'in talimatıyla Şirince şeklinde resmileştirilmiştir. [79]

Şekil 3.9: Şirince Köyü

19. yüzyılda, özellikle ihracata yönelik incir üretimiyle ünlü, 1800 haneli bir Rum kasabası olarak bilinmekteydi. 1923'te Türkiye-Yunanistan nüfus mübadelesi sonucu Rumların ayrılmasıyla (Çoğu Katerini'nin Nea Efesos köyüne yerleşmiştir), Kavala'nın Müştiyan (Moustheni) ve Somokol (Domatia) köylerinden gelen mübadillerle iskân edilmiştir. Köyün evvelce bağcılık, şarap üretimi ve zeytinciliğe dayalı olan ekonomisi, bir tütün bölgesinden gelen yeni sakinlerinin elinde bir süre sekteye uğramış, ancak son yıllarda artan turistik önemine paralel olarak, bu sektörler yeniden gelişmeye başlamıştır. Bağcılık ve zeytinciliğin yanısıra, şeftali, incir, elma, ceviz yetiştirilir. [79]

1950'li yıllarda 2000-3000 civarında iken sonradan 700'e kadar düşen köy nüfusu, 1990'lı yıllardan itibaren turizmin gelişmesiyle birlikte tekrar yükseliş eğilimi içine girmiştir. Köyde halen bazı Rum evleri pansiyon olarak hizmet vermektedir. [79]

Eko-Turizm; çevre ve kültür değerlerini ortaya çıkararak kendine has bir kültür yaratmış yöre insanı ve kültürü ile bütünleşmeyi sağlayan, yöre halkının ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına yardımcı olan, eko-turizm hizmeti veren ve hizmeti alan insanların doğaya karşı tutum ve duyarlılıklarının artıran, aynı zamanda doğal dengeyi ve sürdürülebilirliği koruyan bir turizm çeşididir.

Selçuk'ta eko-turizme uygun eko-turizm güzergâhları mevcuttur. Bu güzergâhların bir kısmı; doğaseverler, amatör sporcular, öğrenciler ve sağlıklı yaşam ilkesini

benimseyenlerin grup halinde günübirlik yryŒ yaptıkları yerlerdir. Gzerghların büyük çoğunluğu da günübirlik gidip-gelmeye veya konaklamaya uygundur. Gzerghların bazıları sadece doğayı keŒfetme amaçlı, bazıları kültürü keŒfetme amaçlı, büyük çoğunluğu ise hem doğayı hem de kültürü keŒfetme imknı veren gzerghlardır. Bunlar:

1-Belevi-Œirince (Kültürü+Doğayı keŒfetme)

2-Barutçu-Zeytinköy (Doğayı keŒfetme)

3-Œirince-Selçuk-Efes Antik Kenti-Pamucak Plajı (Kültürü+Doğayı keŒfetme)

4-amlık-Œirince (Kültürü+Doğayı keŒfetme)

5-Efes Antik Kenti-Meryem Ana Evi (Kültürü KeŒfetme)

6-Meryem Ana Evi-Arvalya-Pamucak Plajı (Kültürü+Doğayı keŒfetme)

7-Meryem Ana Evi-Sultaniye (Kültürü+Doğayı keŒfetme)

8-Fidanlık-Sinan Dede Türbesi (Piknik Yeri)-Belevi Mouseleumu (Kültürü+Doğayı keŒfetme)

9-Belevi Yol Ayrımı-Keçi Kalesi-Sarnıçlar Mevkii (Kültürü+Doğayı keŒfetme)

10-Bülbül Dağı-Lysimakhos Surları-etin Kültür Köyü (Müze) (Kültürü+Doğayı keŒfetme) [76]

Tablo 2.1: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerine göre Selçuk İlçesindeki kültürü ve doğayı keŒfetme imknı veren yryŒ güzergâhları

Sıra No	Selçuk Güzergahları	Güzergah Uzunluğu	Güzergah Zorluk Derecesi	Gezi Sresi	nerilen Dönem
1	Belevi-Œirince (K+D)	13 km, patika	Orta	Yürüyerek 4-5 saat	Nisan-Kasım
2	Barutçu-Zeytinköy (D)	7 km, asfalt yol, toprak yol	Kolay-Orta	Yürüyerek 4-5 saat	Nisan-Kasım

3	Şirince-Selçuk-Efes Antik Kenti-Pamucak Plajı (K+D)	14 km, asfalt yol, şehirlerarası karayolu	Orta	Yürüyerek 5-6 saat, bisiklet de kullanılabilir	Nisan-Kasım
4	Çamlık-Şirince (K+D)	13 km, asfalt yol	Kolay-Orta	Yürüyerek 4-5 saat	Nisan-Kasım
5	Efes Antik Kenti-Meryem Ana Evi (K)	4 km, asfalt yol, toprak yol	Kolay	Yürüyerek 2-3 saat	Nisan-Kasım
6	Meryem Ana Evi-Arvalya-Pamucak Plajı (K+D)	7.3 km, stabilize yol	Orta	Yürüyerek 2-3 saat	Nisan-Kasım
7	Meryem Ana Evi-Sultaniye (K+D)	4 km, stabilize yol	Kolay-Orta	Yürüyerek 1-2 saat	Nisan-Kasım
8	Fidanlık-Sinan Dede Türbesi (Piknik Yeri)-Belevi Mousoleumu (K+D)	8 km, stabilize yol	Orta	Yürüyerek 3-4 saat	Nisan-Kasım
9	Belevi Yol Ayrımı-Keçi Kalesi-Sarnıçlar Mevkii (K+D)	5.5 km patika yol	Orta	Yürüyerek 3-4 saat	Nisan-Kasım
10	Bülbül Dağı-Lysimakhos Surları-Çetin Kültür Köyü (Müze) (K+D)	6 km, toprak yol, patika	Kolay-Orta	Yürüyerek 3-4 saat	Nisan-Kasım
*K:Kültürü keşfetme, *D:Doğayı keşfetme					

Selçuk'ta eko-turizme uygun bir diğer nokta ise **Selçuk Gebekirse Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'dır**. Kuş gözlem turizmi için önemli olan 5.453 dekarlık bu saha 2006 yılında Yaban Hayatı Geliştirme Sahası olarak ilan edilmiştir. Hedef türü su kuşlarıdır. [76]

Göl, Selçuk ilçesi, Zeytinköy Mevkii'nde yer alır. Hafif tuzlu Gebekirse'de nesli küresel ölçekte tehdit altında olan elmabaş patka (*Aythya ferina*) ve üveyik (*Streptopelia turtur*) ile nesli tehdit altına girmeye yakın pasbaş patka (*Aythya nyroca*) görülür. Ayrıca sakarmeke (*Fulica atra*), tepeli pelikan (*Pelecanus crispus*), küçük ak balıkçıl (*Egretta garzetta*), karabatak (*Phalacrocorax carbo*) ve kaşıkgağa (*Spatula clypeata*) gibi kuş türleri gölü ve kıyılarını kullanır. Kuyrukkakan (*Oenanthe oenanthe*), karaalınlı örümcekkuşu (*Lanius minor*) ve akyanaklı baştankara (*Poecile lugubris*) gibi kuş türleri ise göl çevresindeki arazilerde gözlenebilir. Gebekirse Gölü'nde düzenli olarak her yıl ocak ayının ikinci yarısında kış ortası su kuşu sayımı yapılmaktadır. Göl çevresinde memeli yaban hayvanlarından çakal (*Canis aureus*), tilki (*Vulpes vulpes*) ve yaban domuzu (*Sus scrofa*) en çok rastlanılan canlılardır. [78]

Şekil 3.10: Gebekirse Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

3.4.3. Araştırma Alanında Tarım ve Hayvancılık

Bitkisel Üretim

2020 yılı itibari ile İzmir ili toplam tarım alanlarının %4,31'lik kısmı Selçuk ilçesinde bulunmaktadır. İlçede tarım alanlarının %80'lik kısmını meyve bahçeleri oluşturmaktadır. Selçuk ilçesi meyve bahçelerinin alanı, İzmir ili meyve bahçeleri alanının da %8'lik kısmını oluşturmaktadır. [81]

Meyve Üretimi

Selçuk ilçesi toplam meyveliklerin alanı 2020 yılı sonu itibariyle 125.208 dekar'dır. Bu alanın %62'lik kısmında yağlık zeytin üretimi yapılmaktadır. Zeytinden sonra %13'lük bölümünde şeftali, %9'luk bölümünde mandalina, %5'lik bölümünde ise incir üretimi gerçekleştirilmektedir. İzmir ili toplam Şeftali üretimi yapılan meyveliklerin %40'ı, Nar üretimi yapılan meyveliklerin %44'ü, Ayva üretilen meyveliklerin %90'ı Selçuk ilçesinde bulunmaktadır. Meyve üretim alanları dağılımında ikinci sırada yer alan Şeftali ilçede 33.001 tonluk yıllık ortalama üretimle ilk sırada yer almaktadır ve bu üretim miktarı İzmir ili üretiminin %44'ü

kadardır. Şeftali Üretimi Selçuk ilçesi meyve üretiminin de %38'ini oluşturmaktadır. Beş yıllık ortalama üretim miktarı açısından ikinci sırada ise 22.507 tonluk üretim ile Mandalina (Satsuma) bulunmaktadır ve İzmir ili üretiminin %18'idir. Meyve üretim alanları açısından ilk sırada bulunan Yağlık Zeytinler ise 10.306 ton yıllık ortalama ile üçüncü sırada bulunmaktadır. [81]

Sebze Üretimi

İlçenin Tarım alanlarının sadece %4'lük kısmı sebze üretimi için kullanılmaktadır. Sebze üretim alanlarının %27'lik kısmı Salçalık Domates, %10'luk kısmı Karpuz, %10'luk kısmı Enginar, %10'luk kısmı ise Ispanak üretiminde kullanılmaktadır. Selçuk İlçesi Sebze üretiminde ilk sırada 10.523 tonluk yıllık ortalama üretimle Salçalık Domates yer almaktadır. Beş yıllık ortalama üretim miktarı açısından 1.500 ton ile Karpuz ikinci, 1.366 ton ile Sofralık Domates üçüncü sırada yer almaktadır. [81]

Süs Bitkileri Üretimi

İzmir ilinde süs bitkileri üretimi ağırlıklı olarak Bayındır ilçesinde yapılmaktadır. Selçuk İlçesi süs bitkileri üretimi sınırlı miktarda Dış Mekan Süs Bitkileri sektöründe gerçekleştirilmektedir. Selçuk ilçesi üretimi beş yıllık ortalaması İzmir ili Dış Mekan Süs Bitkileri üretiminin %0.04'ü oranındadır. [81]

Tahıllar Ve Diğer Bitkiler Üretimi

Selçuk ilçesi toplam tarım alanlarının %7'lik kısmında tahıllar ve diğer bitkiler (silajlık mısır, fiğ, yağlı tohumlar vb.) yetiştirilmektedir. Tahıllar ve diğer bitkilerin üretim alanlarında %32 ile en geniş alan Pamuk'a aittir. Pamuğu %17 ile Silajlık Mısır, %13 ile Yonca izlemektedir. Selçuk ilçesi tahıllar ve diğer bitkiler üretiminde son beş yıllık ortalama üretim miktarı açısından 9.855 Ton ile Silajlık Mısır ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada yer alan Pamuk'un ortalama üretim miktarı 2.915 ton, üçüncü sıradaki Yonca'nın ise 2.360 tondur. [81]

Dünyada delta sahaları tarımsal verimliliğin yüksek olduğu bölgelerdir ki insanlık tarihi boyunca dünya nüfusunun büyük bir kısmı tarımsal üretim noktasında suya daha kolay ulaşmak amacıyla delta sahalarında yoğunlaşmıştır. Küçük menderes

nehri deltası da ülkemizin verimli tarım alanlarından. Yörede bitkisel üretime kayıtlı çiftçi sayısı 1.316'dır. (Selçuk İlçe Tarım Müdürlüğü-2022)

Tablo 2.2: Selçuk İlçesindeki Tarım Arazisi Dağılımı (Selçuk İlçe Tarım Müdürlüğü-2022)

Tarla Alanı	Sebze Alanı	Süs Bitkileri Alanı	Bağ Alanı	Meyve Alanı	Narenciye Alanı	Zeytin Alanı	Nadas Alanı	Tarıma Elverişli Boş Arazi
11.400 dekar	4.030 dekar	420 dekar	4.000 dekar	125.916 dekar	11.590 dekar	77.728 dekar	7.326 dekar	2.286 dekar

Selçuk ilçe sınırları dahilindeki alan toplamda 317.000 dekar'dır. Tablo 2.2'de görüleceği üzere tüm ilçe alanının büyük bir kısmında tarım yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum tarımsal faaliyetlerin bölgenin en önemli ekonomik faktörü ve yöre halkının önemli bir geçim kaynağı olduğunu kanıtlar niteliktedir. Yörede ürün çeşidi bazında sırasıyla zeytin, şeftali, narenciye (mandalina, portakal, limon vb.) pamuk, buğday, incir, nar ve üzüm gibi tarım ürünleri yetiştirilmektedir.

Zeytin yetiştiriciliği Selçuk İlçesi'nin büyük bir bölümünde yapılmaktadır. Bölgede yaygın olarak yetiştirilen zeytin çeşitlerinin Gemlik (trilye), Domat ve Memecik zeytini olduğu ve bu zeytinlerin tamamına yakınının yağlık olarak yetiştirildiği görülmektedir.

Şekil 3.11: Gemlik (Trilye) zeytin

Şekil 3.12: Domat zeytin

Şekil 3.13: Memecik zeytin

Yetiştirilen bu zeytinler Ağustos ve Eylül ayları arasında hasat edilip büyük bir bölümü yağ çıkarma işlemleri için bölgede faaliyet gösteren Tariş, Atınç, Bereket ve Yağhane gibi zeytin işletmelerine gönderilmektedir.

Şeftali yetiştiriciliği Selçuk Merkez ve Belevi Mahallesiinde yoğun olmakla birlikte Zeytinköy, Barutçu ve Şirince’de kısmen bulunmaktadır. Bölgede yaygın olarak yetiştirilen şeftali çeşitlerinin Rich May, Sekreteryay, Spring Lady, Spring Bella, Extreme 314, Extreme 514, Royal Glory, Royal Summer, Extreme July, Elegant Lady, Glohaven, Cresthaven olduğu görülmektedir.

Şekil 3.14: Rich May şeftali

Şekil 3.15: Spring Lady şeftali

Şekil 3.16: Spring Bella şeftali

Şekil 3.17: Extreme 314 şeftali

Şekil 3.18: Elegant Lady şeftali

Yetiştirilen bu şeftaliler Haziran ve Ağustos ayları arasında hasat edildiğinde iç piyasaya ve meyve suyu üretiminde kullanılmak üzere aromalık olarak Anadolu Etap, Dimes, Tamek, Meysu ve Aroma gibi işletmelere gönderilmektedir.

İncir yetiştiriciliği Selçuk İlçesinin Gökçealan, Havutçulu, Çamlık, Sultaniye mahallelerinde yoğun olmakla birlikte birçok mahallesinde yapılmaktadır. Bölgede yaygın olarak yetiştirilen incir çeşidi Sarılop'tur.

Şekil 3.19: Sarılop incir

Üzüm yetiştiriciliği Gökçealan Mahallesinde yoğun olmakla birlikte Şirince’de de kısmen bulunmaktadır. Bölgede yaygın olarak yetiştirilen üzüm çeşitlerinin Osmancık, Alfonso, Michelle Palieri, Atasarısı, Trakya ve Victoria olduğu görülmektedir.

Şekil 3.20: Osmancık üzüm

Şekil 3.21: Alfonso üzüm

Şekil 3.22: Michelle Palieri üzüm

Şekil 3.23: Atasarısı üzüm

Şekil 3.24: Trakya İlkeren üzüm

Şekil 3.25: Victoria üzüm

Yetiştirilen bu üzüm türüne göre Temmuz ve Kasım ayları arasında hasat edildiğinde bir kısmı dış piyasaya ihraç edilmekte ve iç piyasada değerlendirilmek üzere meyve hallerine gönderilmekte, kalan kısmı ise rakı yapımında kullanılmak üzere Efe Rakı ve Mey Rakı'ya, şaraplık olarak da Tekirdağ, Denizli ve Nevşehir illerinde bulunan başta Biricik, Küp ve Aslan Gıda olmak üzere çeşitli fabrikalara gönderilmektedir.

Mandalina yetiştiriciliği Menderes havzasının etrafında Belevi Ovası ile Kuyumcu Ovası arasındaki alanda yoğun olmakla birlikte araştırma bölgesinin tamamına yakınında bulunmaktadır. Bölgede en yaygın olarak yetiştirilen ve en dayanıklı olan mandalina çeşidi Satsuma olup, Okitsu ve W Murcott mandalina çeşitlerinin de yetiştirildiği görülmektedir.

Şekil 3.26: Satsuma mandalina

Şekil 3.27: Okitsu mandalina

Şekil 3.28: Murcott mandalina

Yetiştirilen bu mandalinalar Ekim ve Mart ayları arasında hasat edildiğinde iç piyasada değerlendirilmek üzere soğuk hava depolarında muhafaza edilip, buradan dağıtımını gerçekleştirilmektedir.

Ayva ve nar yetiştiriciliği iç piyasaya satışı yapılmak üzere Selçuk Merkez’de bazı bölgelerde kısmen yapılmakta olup, araştırma bölgesinde yetiştirilen ayva çeşidinin Ege 22, nar çeşidinin ise Hicaz olduğu görülmektedir.

Şekil 3.29: Ege 22 ayvası

Şekil 3.30: Hicaz narı

Hayvancılık

Yörede hayvansal üretime kayıtlı çiftçi sayısı 342'dir. (Selçuk İlçe Tarım Müdürlüğü-2022)

Tablo 2.3: Selçuk İlçesindeki Hayvan Varlığı (Selçuk İlçe Tarım Müdürlüğü-2022)

Mera ve Çayır Alanı	Süt Sığır (adet)	Besi Sığır (adet)	Koyun (adet)	Keçi (adet)	Deve (adet)	Kümes Hayvanı (adet)	Arıcılık (adet)
3.440 dekar	1415 adet	1022 adet	9435 adet	4002 adet	4 adet	40.200 adet	35 İşletme/4220 kovan

Bölgede hayvancılık tarımsal üretimi destekleyici ikinci ekonomik faaliyet olarak görülmektedir. Tarım alanlarının ve yerleşim yerlerinin nüfus artışıyla birlikte genişlemesi hayvancılık yapılan alanların daralmasına neden olmuştur. Engebeli arazilerin bulunduğu bölgelerde meraların varlığı nedeniyle mera hayvancılığı yapılırken, düz arazilerde ahır hayvancılığı yapılmaktadır. Tablo 2.3'te görüleceği üzere yörede genel olarak küçükbaş hayvancılık yapılmakta olup, bunu sırasıyla büyükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı ve arıcılık izlemektedir. [81]

Büyükbaş Hayvancılık

İlçede 2020 yılı büyükbaş hayvan varlığı toplamda 3.633 adet iken bu sayı 2022 yılına gelindiğinde 2.437 adede düşmüştür. 2020 yılından bugüne büyükbaş hayvan varlığı sayısı yaklaşık %33 oranında azalmıştır. İlçenin toplam büyükbaş hayvan varlığı İzmir ili büyükbaş hayvan 33varlığının %0,47'si kadardır. 2019 yılı sonu itibari ile işlenmemiş büyükbaş süt üretimi 4.734 ton seviyelerine erişmiştir. İlçenin işlenmemiş süt üretim miktarı İzmir ili üretiminin %0,41'lik kısmını oluşturmaktadır. Süt üretim miktarı yıldan yıla artış göstermektedir. Süt üretimi 2019 yılında 2016 yılına göre %44 oranında artmıştır. [81]

Küçükbaş Hayvancılık

İlçede 2020 yılı küçükbaş hayvan sayısı 12.746 iken bu sayı 2022 yılına gelindiğinde 13.437 adede yükselmiştir. Bu sayı İzmir ili küçükbaş hayvan sayısının %1,22'si kadardır. İlçede küçükbaş hayvan sayısı 2020 yılına göre %5 oranında artmıştır. İlçede 2019 yılı sonunda 406 tonluk küçükbaş süt üretim miktarıyla İzmir İli üretiminin %1,14'lük kısmını karşılamıştır. Küçükbaş hayvan süt üretiminde de

büyükbaş süt üretiminde olduğu gibi bir artış gözlenmektedir. 2019 yılında süt üretimi 2016 yılına göre %36 oranında artmıştır. [81]

Kümes Hayvancılığı

İlçede 2020 yılı itibari ile toplam kümes hayvanı sayısı 10.238'dir ve İzmir ili kümes hayvanları varlığının %0,05'i kadardır. Bu sayı 2022 yılına gelindiğinde 40.200'e yükselmiştir. Et tavuğu sayısı 2020 yılında sıfırlanmıştır. [81]

Arıcılık

İlçede 2020 yılı itibari ile arıcılık yapan işletme sayısı 36 adet iken, bu sayı 2022 yılında toplamda 4.220 kovan olmak üzere 35 adede düşmüş olup, İzmir ili işletme sayısının %1,57'lik kısmını oluşturmaktadır. Arıcılık faaliyetleri sonucunda üretilen bal miktarı 2020 yılı sonu itibariyle 11 ton seviyelerindedir ve bu miktar son beş yılın en düşük üretim miktarıdır. 2020 yılında bal üretimi 2016 yılına göre %67 oranında düşmüştür. 2020 yılında balmumu üretimi gerçekleştirilmemiştir. [81]

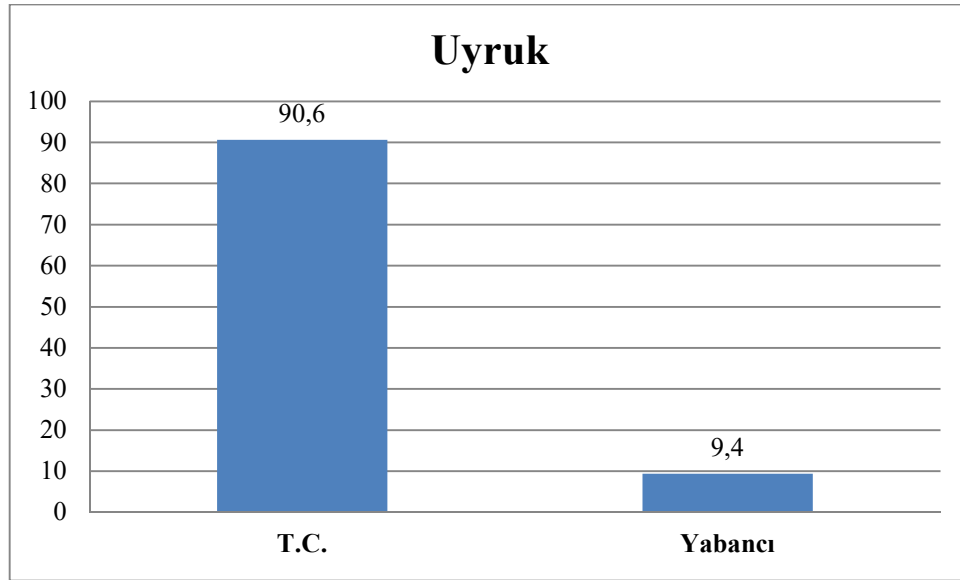
3.5. Bulgular

3.5.1 Demografik Özellikler

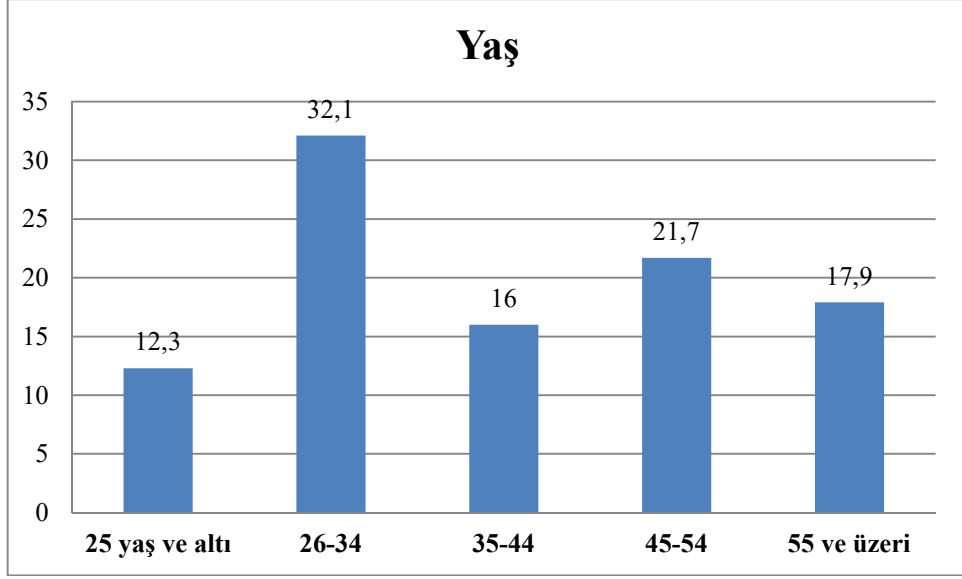
Araştırma sahasında yapılan yapılandırılmış görüşmelere göre katılımcıların demografik özellikleri, frekans ve yüzdelik oranları Tablo 3.1'de düzenlenmiştir. Katılımcıların %90,06'lık büyük çoğunluğunu TC vatandaşları, %9,4'nü yabancı uyruklular oluşturmaktadır (Şekil 3.31). Katılımcıların yaş ortalaması 30,09'dur ve büyük çoğunluğunu orta yaşlı insanlar oluşturmaktadır (Şekil 3.32). Katılımcıların büyük çoğunluğu lise ve üniversite eğitimi almış kişilerdir. Yapılandırılmış görüşme çalışmasına göre katılımcıların %34,0'nü lisans, %21,7'ni lise, %19,8'ni ilköğretim ve Ortaokul, %14,2'ni Yüksek Lisans ve üzeri ve %10,4'nü önlisans mezunlarıdır. (Şekil 3.33) Katılımcıların büyük çoğunluğu orta ve düşük gelirli bireylerden oluşmaktadır. Yapılandırılmış görüşme verilerine göre bireylerin %27,4'ü 6001 TL ve üstü, %18,9'u 3001 TL - 4000 TL, %17,0'si 5001 TL - 6000 TL, %17,0'si 4001 TL - 5000 TL, %14,2'si 3000 TL ve altı, %5,7 yabancı uyruklu ise gelirlerini belirtmemiştir (Tablo 3.1) (Şekil 3.34).

Tablo 3.1: Katılımcıların demografik özellikleri

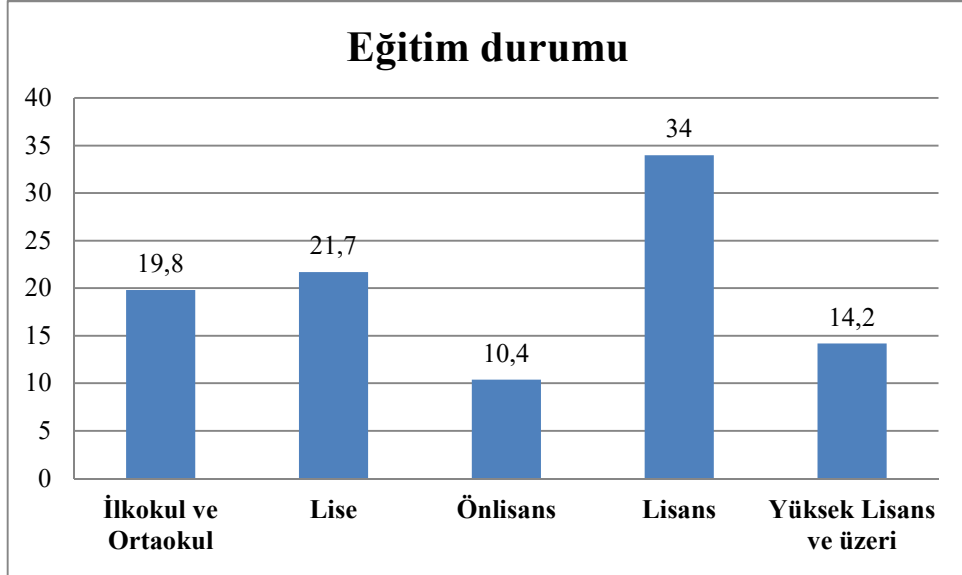
	Frekans	Yüzde (%)
Uyruk		
T.C.	96	90,6
Yabancı	10	9,4
Yaş		
25 yaş ve altı	13	12,3
26-34	34	32,1
35-44	17	16,0
45-54	23	21,7
55 ve üzeri	19	17,9
Yaş ortalaması		30,09±13,27
Eğitim durumu		
İlkokul ve Ortaokul	21	19,8
Lise	23	21,7
Önlisans	11	10,4
Lisans	36	34,0
Yüksek Lisans ve üzeri	15	14,2
Gelir düzeyi		
3000 TL ve altı	15	14,2
3001 TL - 4000 TL	20	18,9
4001 TL - 5000 TL	18	17,0
5001 TL - 6000 TL	18	17,0
6001 TL ve üstü	29	27,4
Yabancı	6	5,7

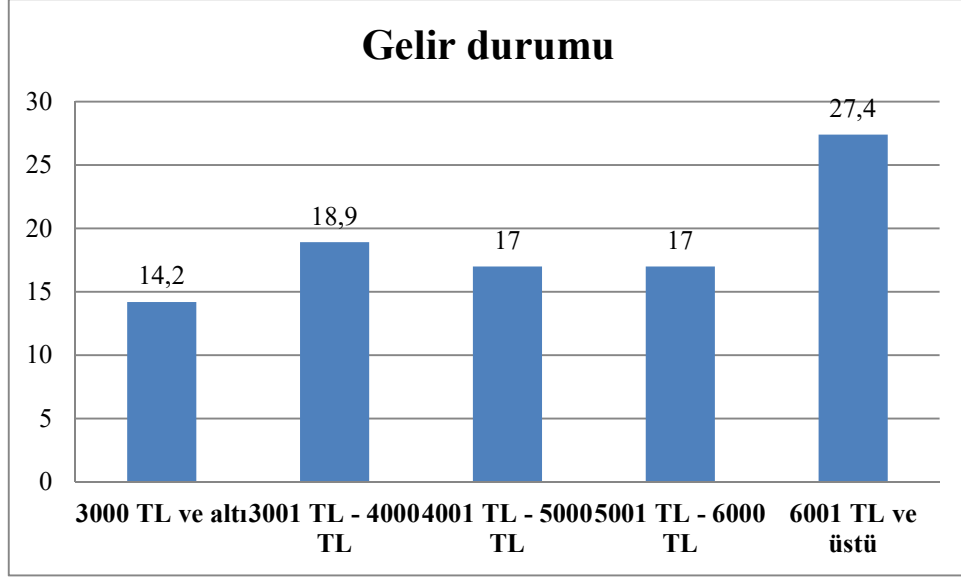
Şekil 3.31: Katılımcıların uyrukları

Şekil 3.32: Katılımcıların yaşları

Şekil 3.33: Katılımcıların eğitim durumları

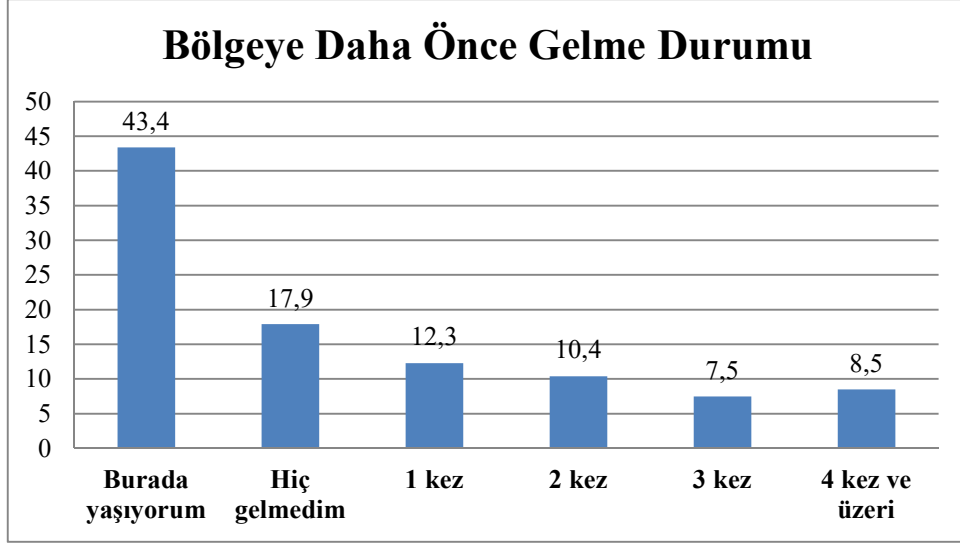
Şekil 3.34: Katılımcıların gelir durumları

3.5.2. Katılımcıların Daha Önce Selçuk İlçesine Gelip Gelmediklerine Ait Bilgileri

Yapılan yapılandırılmış görüşme çalışmasında katılımcılara daha önce bölgeye gelip gelmedikleri sorulmuştur. Elde edilen verilere göre katılımcıların %43,4'ü bölgede yaşamaktadır. %17,9'luk kısmı bölgeye daha önce hiç gelmemiştir. %12,3'ü bölgeye daha önce 1 kez, %10,4'ü 2 kez, %7,5'i 3 kez, %8,5'i 4 kez ve üzeri gelmişlerdir (Tablo 3.2) (Şekil 3.35).

Tablo 3.2: Bölgeye daha önce geldiniz mi?

	Frekans	Yüzde (%)
Burada yaşıyorum	46	43,4
Hiç gelmedim	19	17,9
1 kez	13	12,3
2 kez	11	10,4
3 kez	8	7,5
4 kez ve üzeri	9	8,5

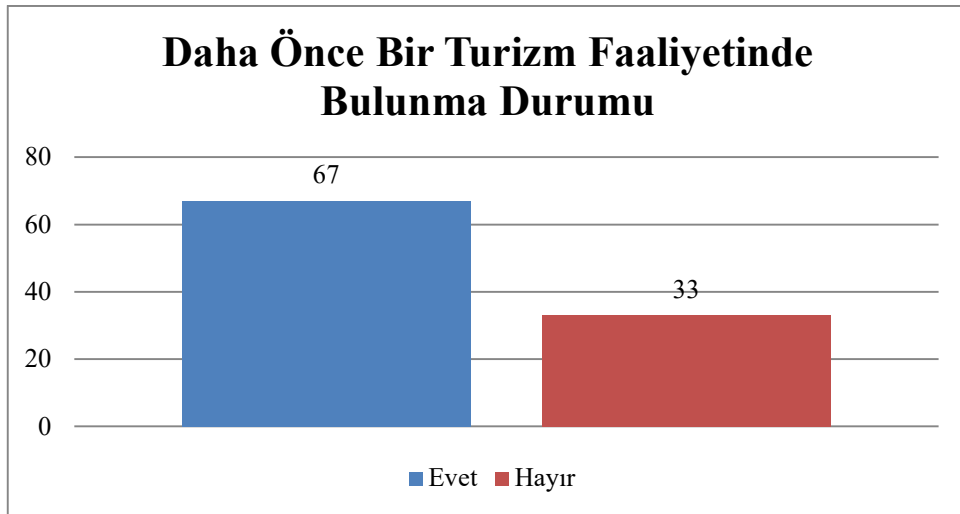
Şekil 3.35: Bölgeye daha önce gelme durumu

3.5.3. Katılımcıların Daha Önce Herhangi Bir Turizm Faaliyetinde Bulunup Bulunmadıklarına Ait Bilgileri

Yapılandırılmış görüşme çalışmasında katılımcıların daha öncesinde herhangi bir turizm faaliyetinde bulunup bulunmadıklarını belirlemek amacıyla sorulmuştur. Elde edilen bilgilere göre katılımcıların %67,0'si daha öncesinde turizm faaliyetinde bulunmuşlar, %33,0'ü ise bulunmamışlardır (Tablo 3.3) (Şekil 3.36).

Tablo 3.3: Daha önce herhangi bir turizm faaliyetinde bulundunuz mu?

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	71	67,0
Hayır	35	33,0

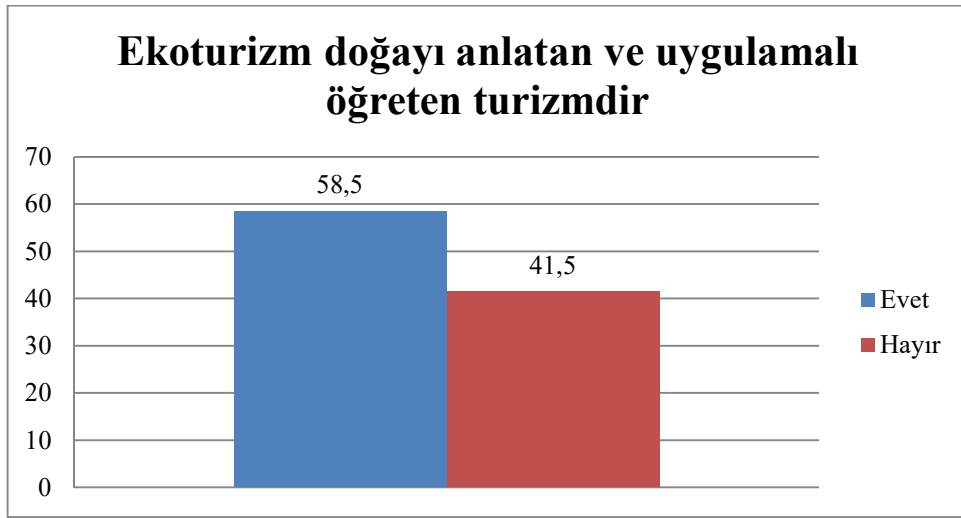
Şekil 3.36: Katılımcıların daha önce herhangi bir turizm faaliyetinde bulunup bulunmadıkları

3.5.4. Katılımcıların Ekoturizm Bilgi Düzeyleri

Yapılandırılmış görüşme çalışmasında katılımcıların ekoturizm bilgi düzeyleri sorulmuştur. Elde edilen bilgilere göre katılımcıların %58,5'i ekoturizmi doğayı anlatan ve uygulamalı öğreten turizm olarak belirtmişler, %41,5'si ise bu şekilde anlamadıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 3.4) (Şekil 3.37).

Tablo 3.4: Ekoturizm Doğayı anlatan ve uygulamalı öğreten turizmdir.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	62	58,5
Hayır	44	41,5

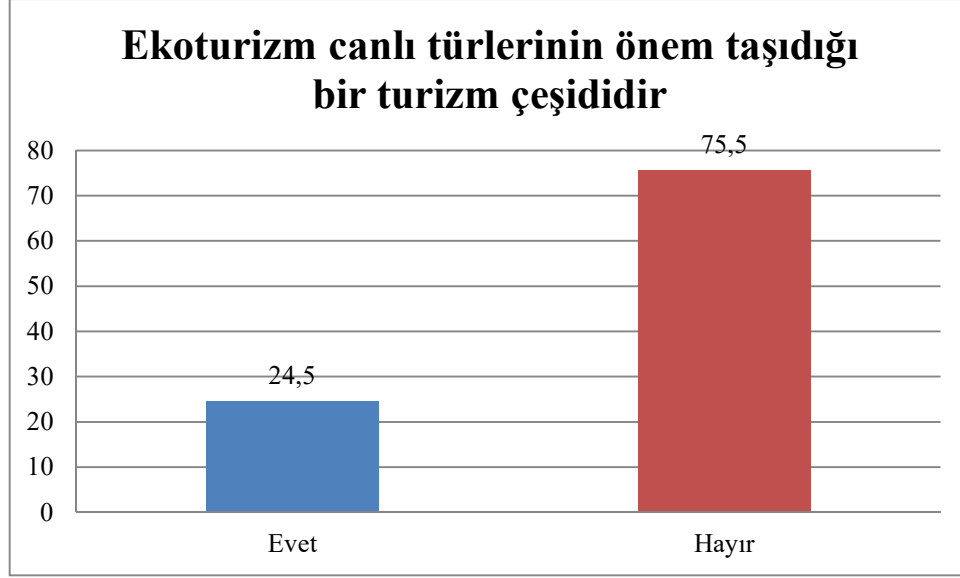

Şekil 3.37: Ekoturizm doğayı anlatan ve uygulamalı öğreten turizmdir.

Katılımcıların %24,5'nin ekoturizmi canlı türlerinin önem taşıdığı bir turizm çeşidi olarak görmelerine rağmen %75,5'i ise bu şekilde görmedikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.5) (Şekil 3.38).

Tablo 3.5: Ekoturizm canlı türlerinin önem taşıdığı bir turizm çeşididir.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	26	24,5
Hayır	80	75,5

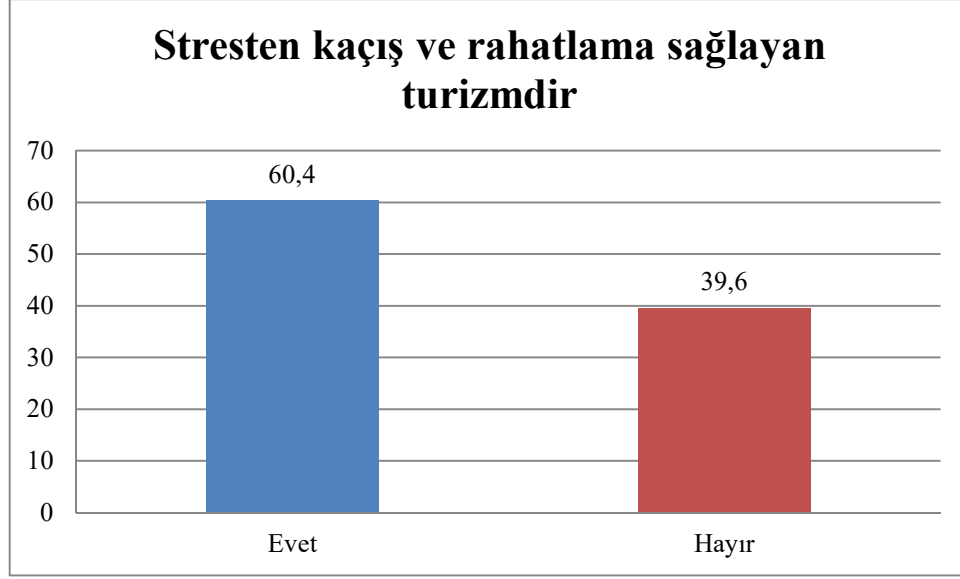

Şekil 3.36: Ekoturizm canlı türlerinin önem taşıdığı bir turizm çeşididir

Katılımcıların %60,4'nün ekoturizmi stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmi olarak anlamalarına rağmen %39,6'sı bu şekilde kabul etmemişlerdir (Tablo 3.6) (Şekil 3.39).

Tablo 3.6: Ekoturizm stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	64	60,4
Hayır	42	39,6

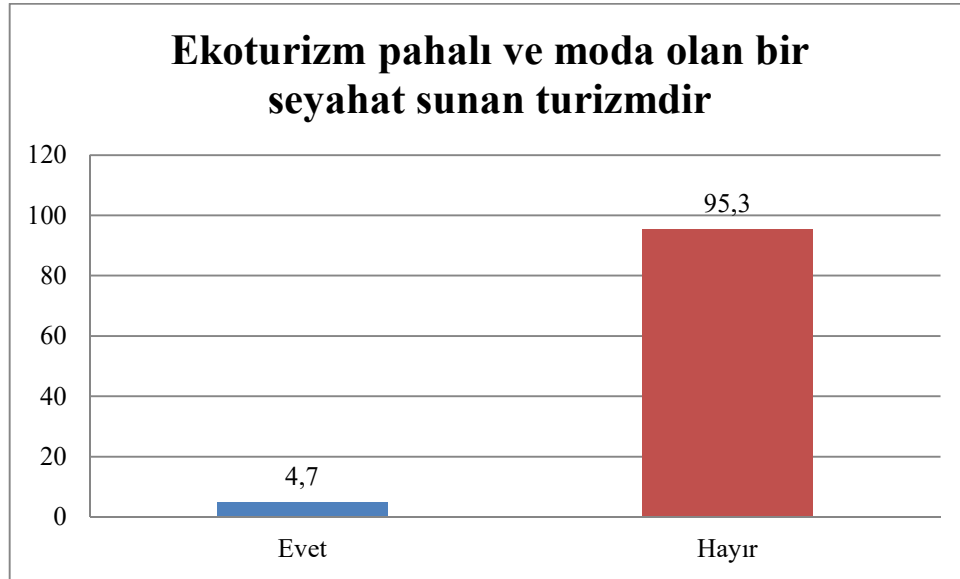

Şekil 3.39: Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir

Katılımcıların %4,7'si ekoturizmi pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmi olarak kabul etmelerine rağmen %95,3'ü bu şekilde kabul etmemişlerdir (Tablo 3.7) (Şekil 3.40).

Tablo 3.7: Ekoturizm pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmdir

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	5	4,7
Hayır	101	95,3

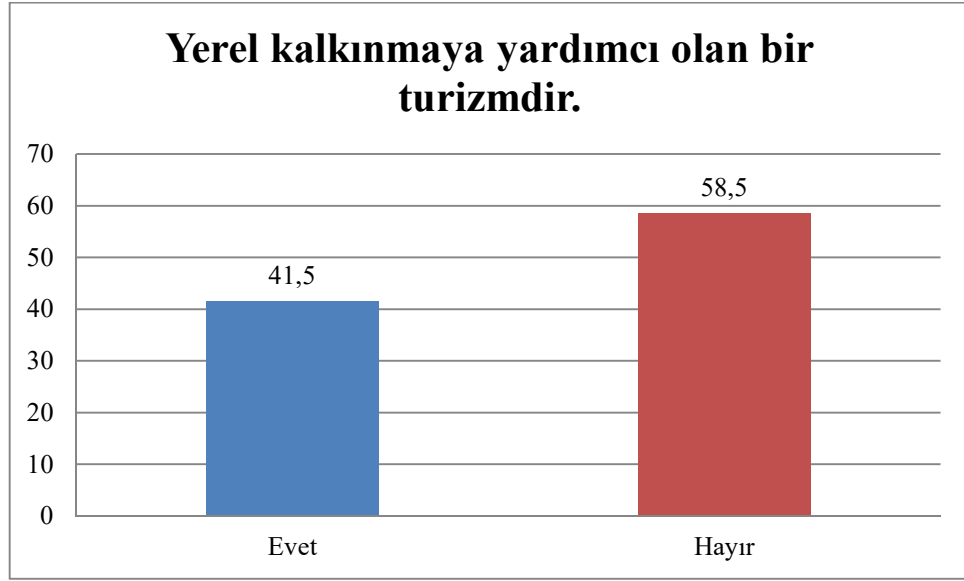

Şekil 3.40: Ekoturizm pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmdir

Katılımcıların %41,5'i ekoturizmi yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizm olarak kabul etmelerine rağmen %58,5'i bu şekilde kabul etmemişlerdir (Tablo 3.8) (Şekil 3.41).

Tablo 3. 8: Ekoturizm yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizmdir.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	44	41,5
Hayır	62	58,5

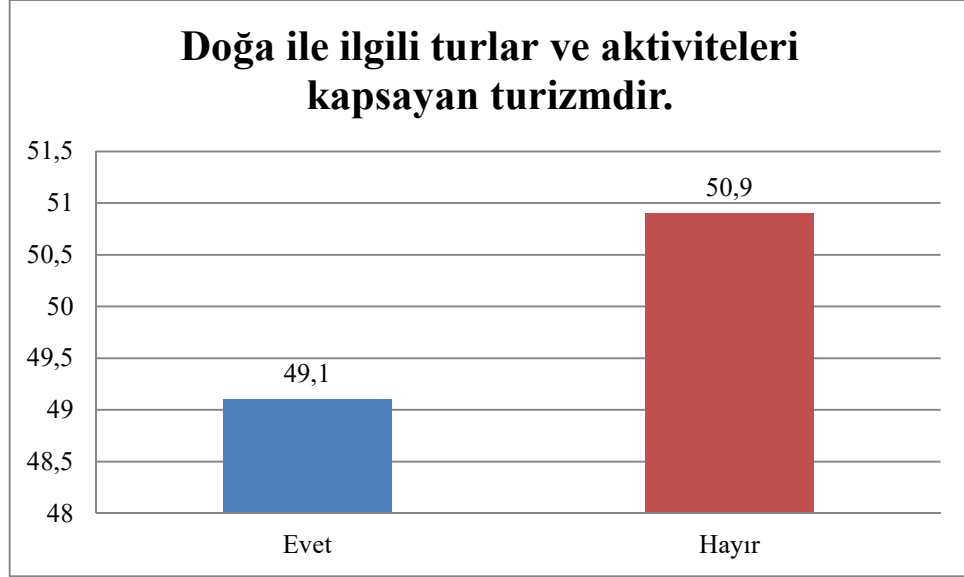

Şekil 3.41: Yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizmdir.

Katılımcıların %49,1 ekoturizmi doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizm olarak algıladıkları, %50,9'nun ise bu şekilde algılamadıkları anlaşılmıştır (Tablo 3.9) (Şekil 3.42).

Tablo 3.9: Ekoturizm doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizmdir.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	52	49,1
Hayır	54	50,9

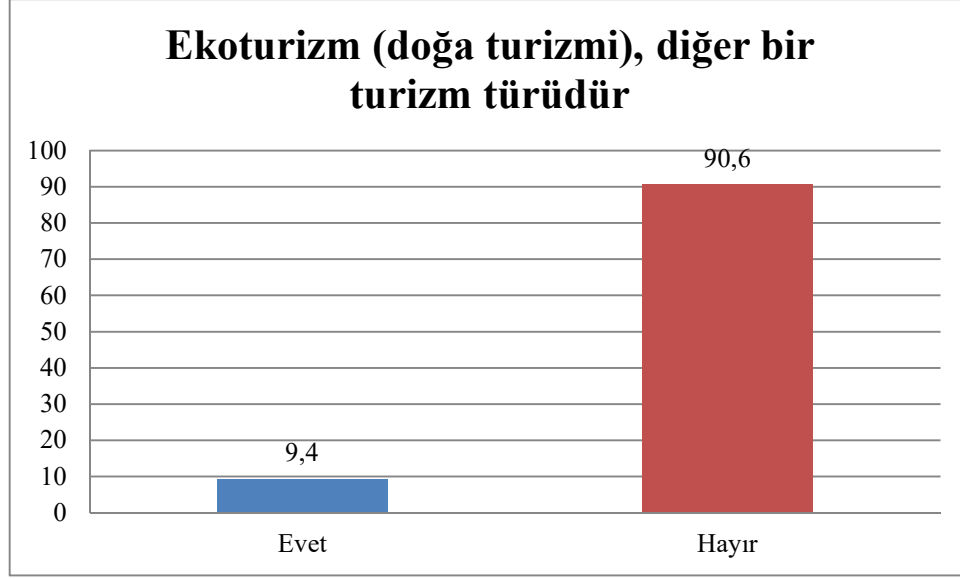

Şekil 3.42: Doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan turizmdir.

Katılımcıların %9,4'ü ekoturizmi diğer bir turizm türü (seçeneklerde yer almayan) olarak değerlendirmişler, %90,6'nun ise bu şekilde algılamadıkları anlaşılmıştır (Tablo 3.10) (Şekil 3.43).

Tablo 3.10: Ekoturizm (doğa turizmi), diğer bir turizm türüdür

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	10	9,4
Hayır	96	90,6

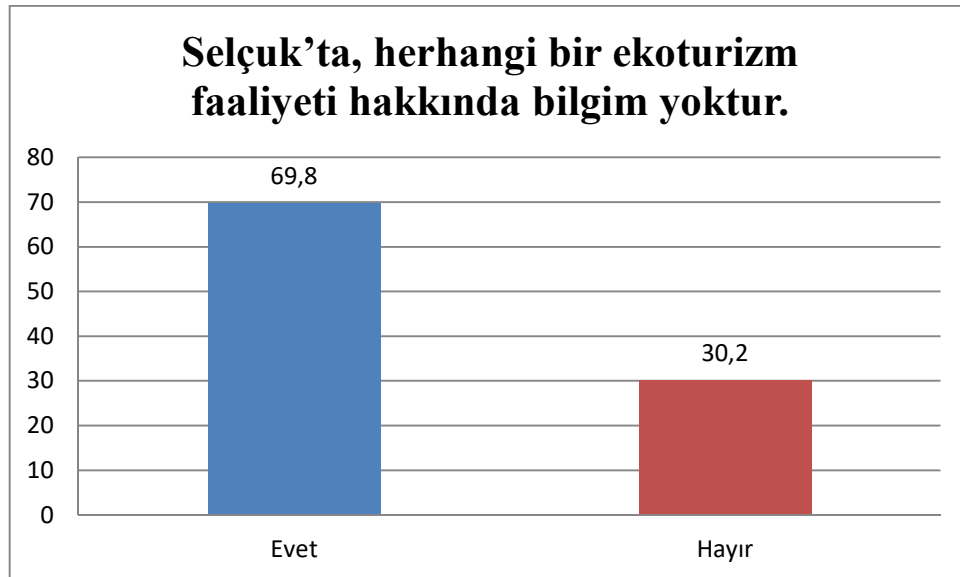
Şekil 3.43: Ekoturizm (doğa turizmi), diğer bir turizm türüdür

3.5.5. Selçuk İlçesinde Ekoturizm Faaliyetleri

Yapılandırılmış görüşme çalışmasında katılımcılara Selçuk ilçesindeki ekoturizm faaliyetleri bilgi düzeyleri sorulmuştur. Elde edilen bilgilere göre %69,8'si Selçuk'ta, herhangi bir ekoturizm faaliyeti hakkında bilgisinin bulunmadığını, %30,2'si ise bilgilerinin bulunduğunu belirtmişlerdir (Tablo 3.11) (Şekil 3.44).

Tablo 3.11: Selçuk'ta, herhangi bir ekoturizm faaliyeti hakkında bilgim yoktur.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	74	69,8
Hayır	32	30,2

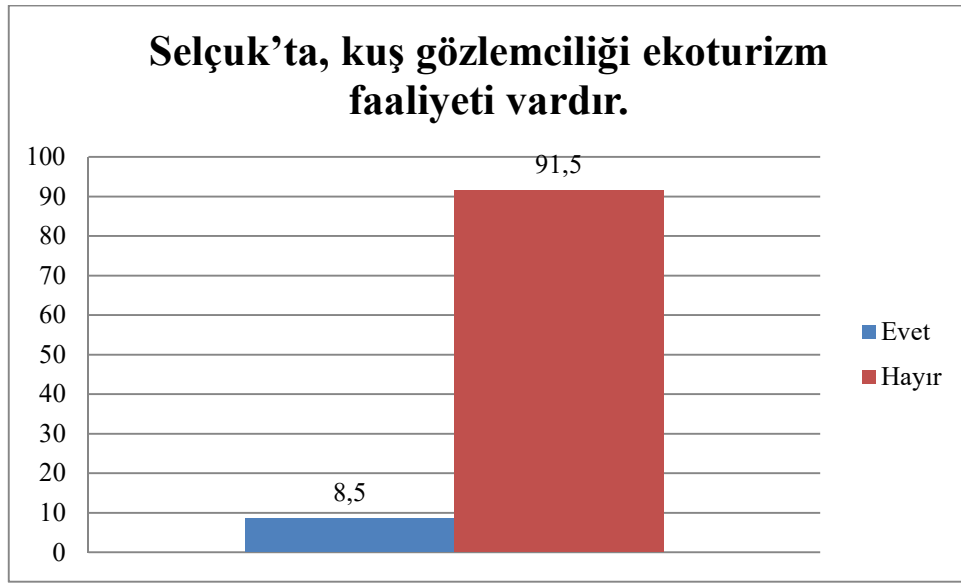

Şekil 3.44: Selçuk'ta, herhangi bir ekoturizm faaliyeti hakkında bilgim yoktur.

Katılımcıların % 91,5'nin Selçuk ilçesinde kuş gözlemciliği ekoturizm faaliyetinin bulunmadığını, %8,5'nin ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.12) (Şekil 3.45).

Tablo 3.12: Selçuk'ta, kuş gözlemciliği ekoturizm faaliyeti vardır.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	9	8,5
Hayır	97	91,5

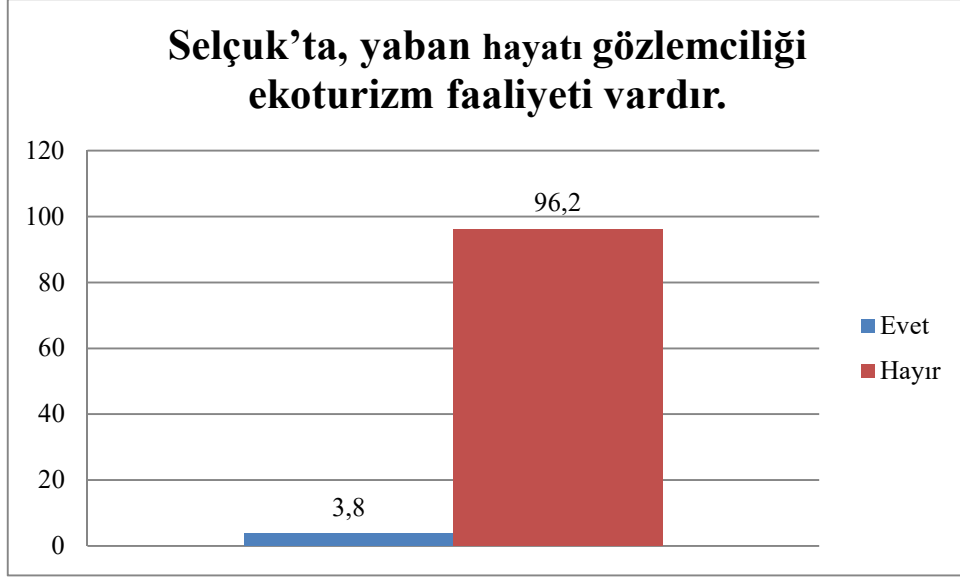

Şekil 3.45: Selçuk'ta, kuş gözlemciliği ekoturizm faaliyeti vardır.

Katılımcıların % 96,2'nin Selçuk ilçesinde yaban hayatı gözlemciliği ekoturizm faaliyetinin bulunmadığını, %3,8'nin ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.13) (Şekil 3.46).

Tablo 3.13: Selçuk'ta, yaban hayatı gözlemciliği ekoturizm faaliyeti vardır.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	4	3,8
Hayır	102	96,2

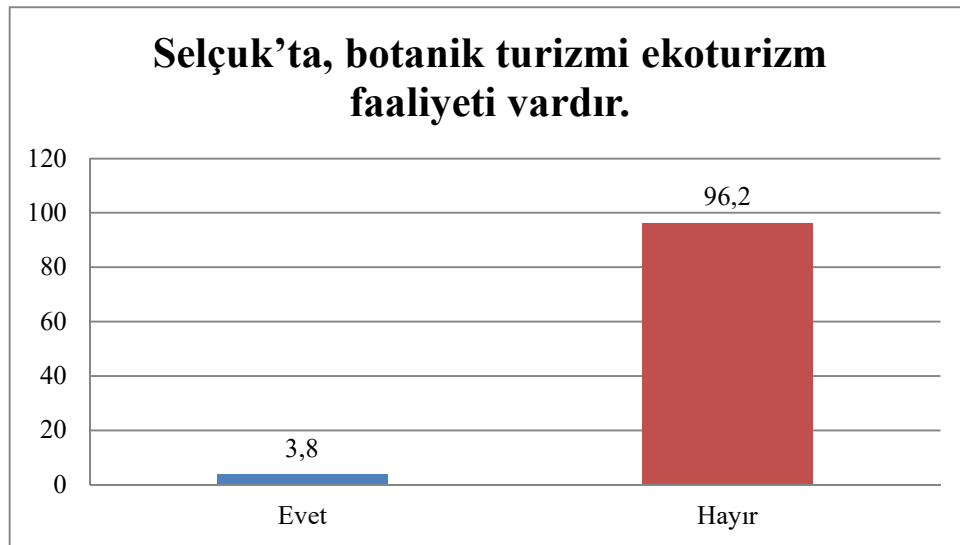

Şekil 3.46: Selçuk'ta, yaban hayatı gözlemciliği ekoturizm faaliyeti vardır.

Katılımcıların % 96,2'nin Selçuk ilçesinde botanik turizmi ekoturizm faaliyetinin bulunmadığını, %3,8'nin ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.14) (Şekil 3.47).

Tablo 3.14: Selçuk'ta, botanik turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	4	3,8
Hayır	102	96,2

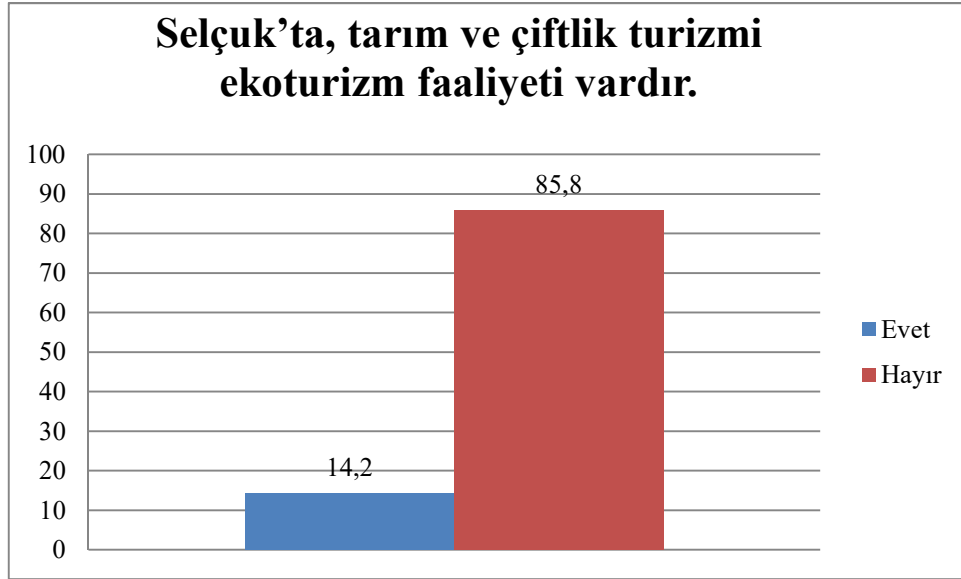

Şekil 3.47: Selçuk'ta, botanik turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.

Katılımcıların % 85,8'nin Selçuk ilçesinde tarım ve çiftlik turizmi ekoturizm faaliyetinin bulunmadığını, %14,2'sinin ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.15) (Şekil 3.48).

Tablo 3.15. Selçuk'ta, tarım ve çiftlik turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	15	14,2
Hayır	91	85,8

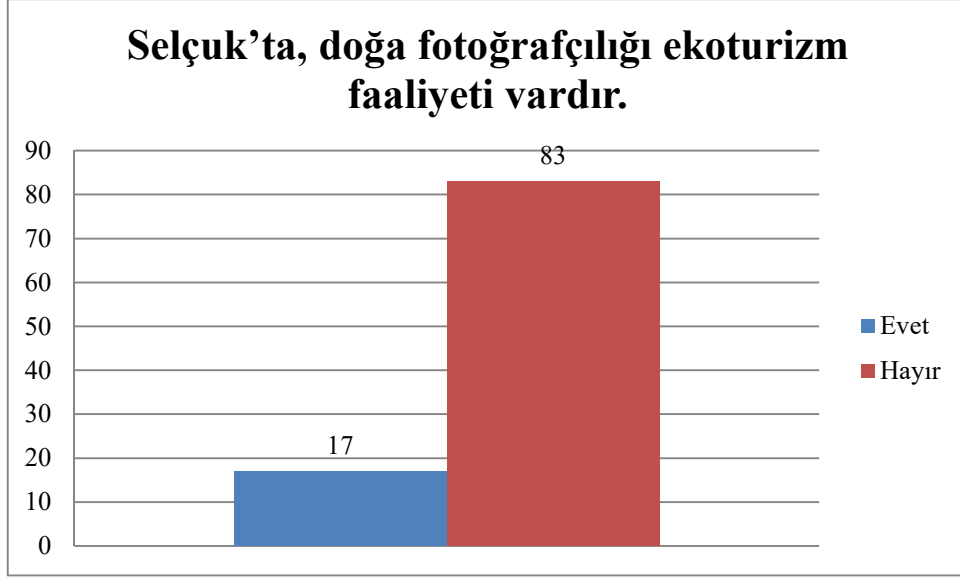

Şekil 3.48: Selçuk'ta, tarım ve çiftlik turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.

Katılımcıların %83,0'nün Selçuk ilçesinde doğa fotoğrafçılığı ekoturizm faaliyetinin bulunmadığını, %17,0'nin ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.16) (Şekil 3.49).

Tablo 3.16: Selçuk'ta, doğa fotoğrafçılığı ekoturizm faaliyeti vardır.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	18	17,0
Hayır	88	83,0

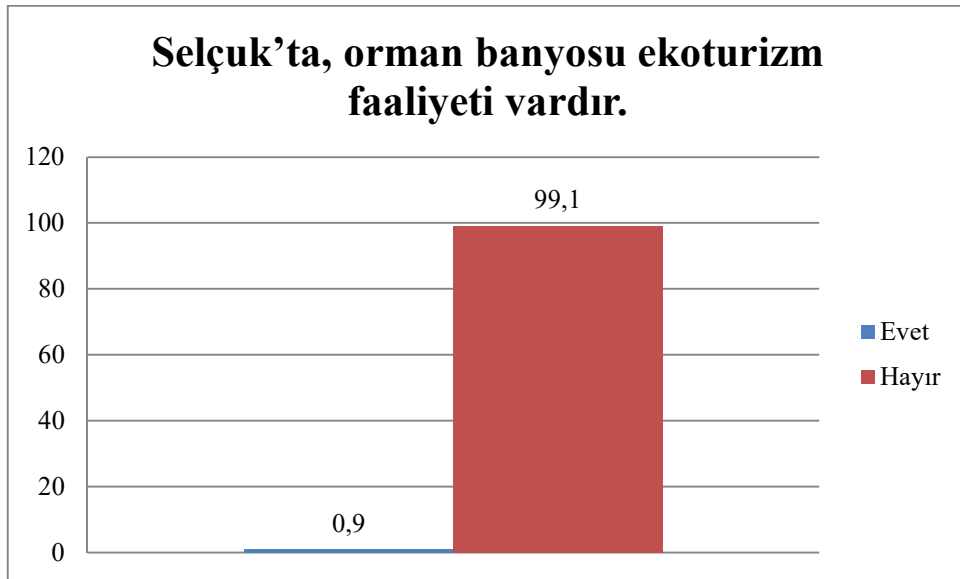

Şekil 3.49: Selçuk'ta, doğa fotoğrafçılığı ekoturizm faaliyeti vardır.

Katılımcıların %99,1'nin Selçuk ilçesinde orman banyosu ekoturizm faaliyetinin bulunmadığını, %0,9'nun ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.17) (Şekil 3.50).

Tablo 3.17: Selçuk'ta, orman banyosu ekoturizm faaliyeti vardır.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	1	,9
Hayır	105	99,1

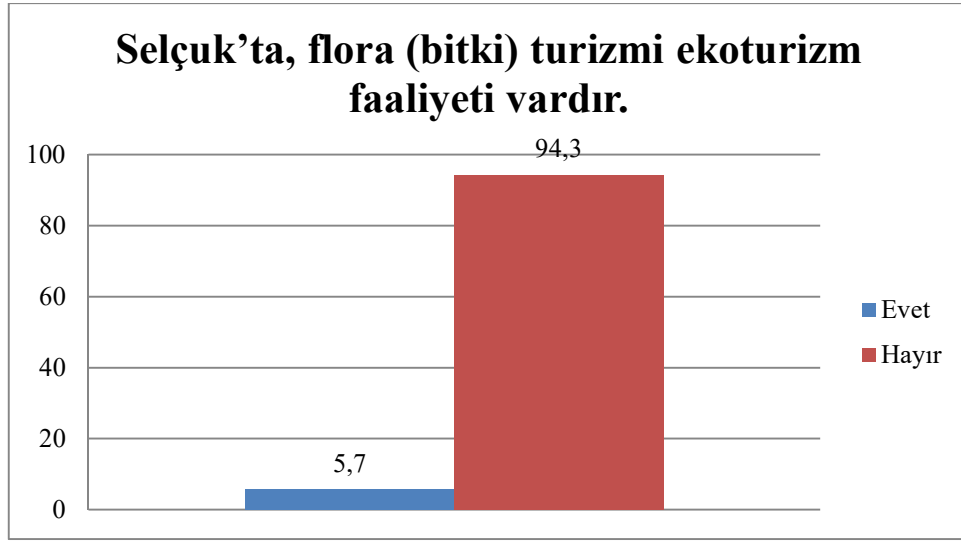

Şekil 3.50: Selçuk'ta, orman banyosu ekoturizm faaliyeti vardır

Katılımcıların %94,3'nün Selçuk ilçesinde flora (bitki) turizmi ekoturizm faaliyetinin bulunmadığını, %5,7'nun ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.18) (Şekil 3.51).

Tablo 3.18: Selçuk'ta, flora (bitki) turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	6	5,7
Hayır	100	94,3

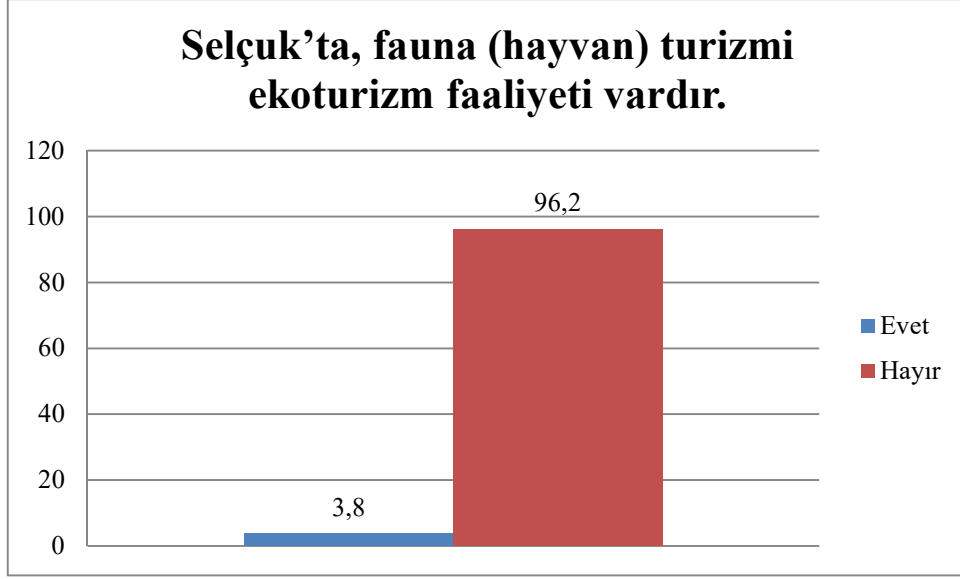

Şekil 3.51: Selçuk'ta, flora (bitki) turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.

Katılımcıların %96,2'nin Selçuk ilçesinde fauna (hayvan) turizmi ekoturizm faaliyetinin bulunmadığını, %3,8'nin ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.19) (Şekil 3.52).

Tablo 3.19: Selçuk'ta, fauna (hayvan) turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	4	3,8
Hayır	102	96,2

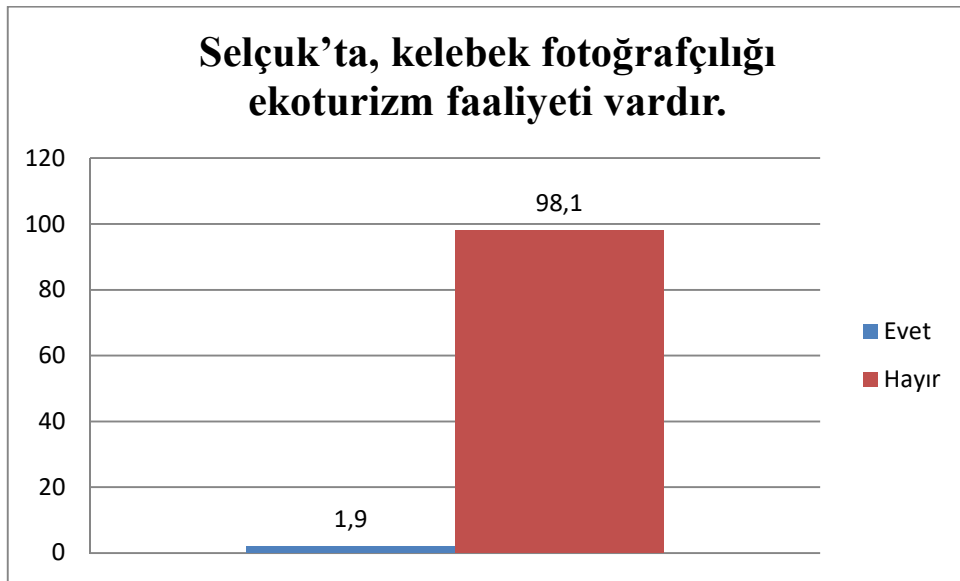

Şekil 3.52: Selçuk'ta, fauna (hayvan) turizmi ekoturizm faaliyeti vardır.

Katılımcıların %98,1'nin Selçuk ilçesinde kelebek fotoğrafçılığı ekoturizm faaliyetinin bulunmadığını, %1,9'nun ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.20) (Şekil 3.53).

Tablo 3.20: Selçuk'ta, kelebek fotoğrafçılığı ekoturizm faaliyeti vardır.

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	2	1,9
Hayır	104	98,1

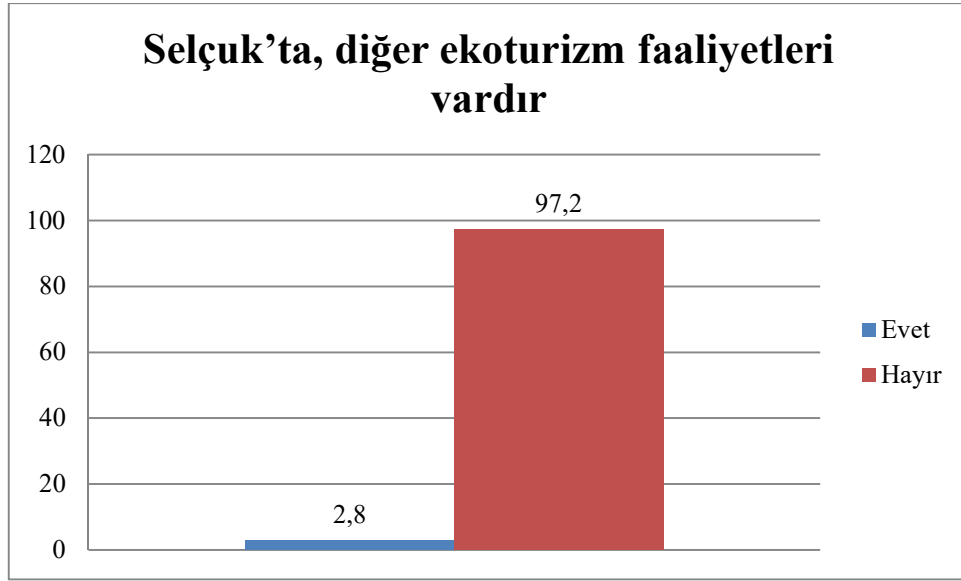

Şekil 3.53: Selçuk'ta, kelebek fotoğrafçılığı ekoturizm faaliyeti vardır.

Katılımcıların %97,2'nin Selçuk ilçesinde diğer ekoturizm faaliyetinin (seçeneklerde yer almayan) bulunmadığını, %2,8'nin ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.21) (Şekil 3.54).

Tablo 3.21: Selçuk'ta, diğer ekoturizm faaliyetleri vardır

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	3	2,8
Hayır	103	97,2

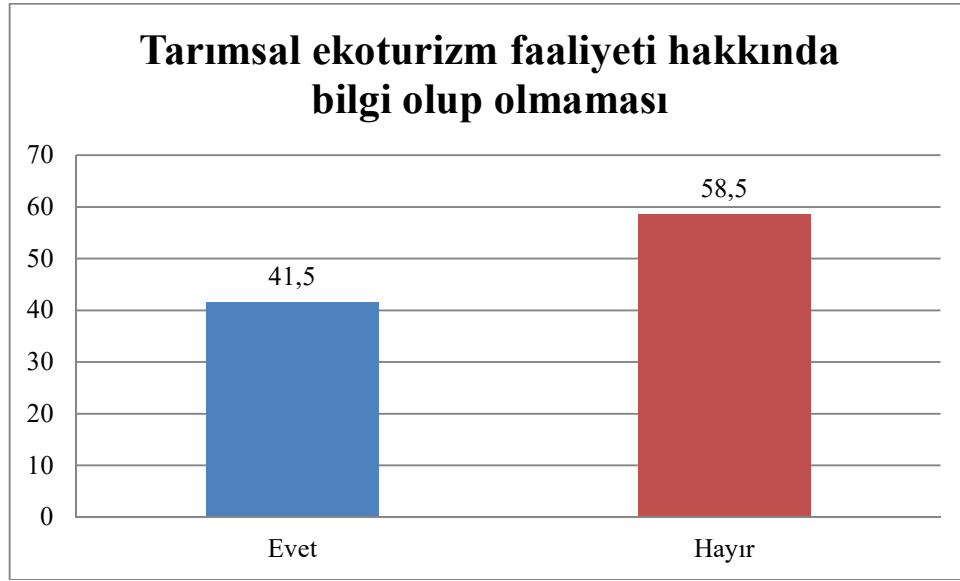
Şekil 3.54: Selçuk'ta, diğer ekoturizm faaliyetleri vardır

3.5.6. Katılımcıların Tarımsal Ekoturizm Bilgi Düzeyleri

Yapılandırılmış görüşme çalışmasında katılımcılara nar, incir, şeftali, üzüm, zeytin vb. tarım ürünlerini toplama, şarap yapma, tatil çiftliklerinde konaklama ve üretim faaliyetine katılma gibi çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, doğal alanlara karşı duyarlı bir ekoturizm türü olan tarımsal ekoturizm faaliyetleri bilgi düzeyleri sorulmuştur. Katılımcıların %58,5'nin tarımsal ekoturizm faaliyeti hakkında bilgisinin bulunmadığını, %41,5'nin ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.22) (Şekil 3.55).

Tablo 3.22: Tarımsal ekoturizm faaliyeti hakkında bilgi olup olmaması

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	44	41,5
Hayır	62	58,5

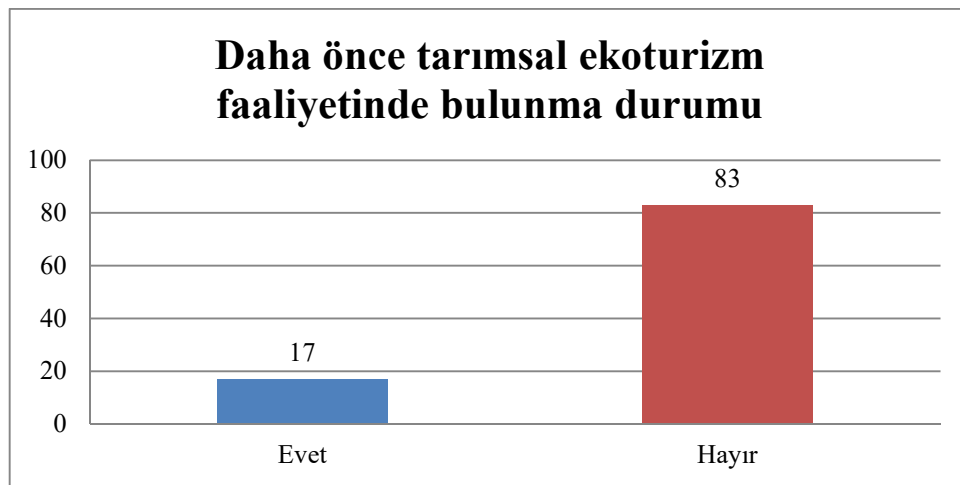

Şekil 3.55: Tarımsal ekoturizm faaliyeti hakkında bilgi olup olmaması

Katılımcıların %83,0'nün daha önce tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunmadığını, %17,0'nin ise bulunduğunu belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.23) (Şekil 3.56).

Tablo 3.23: Daha önce tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunma durumu

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	18	17,0
Hayır	88	83,0

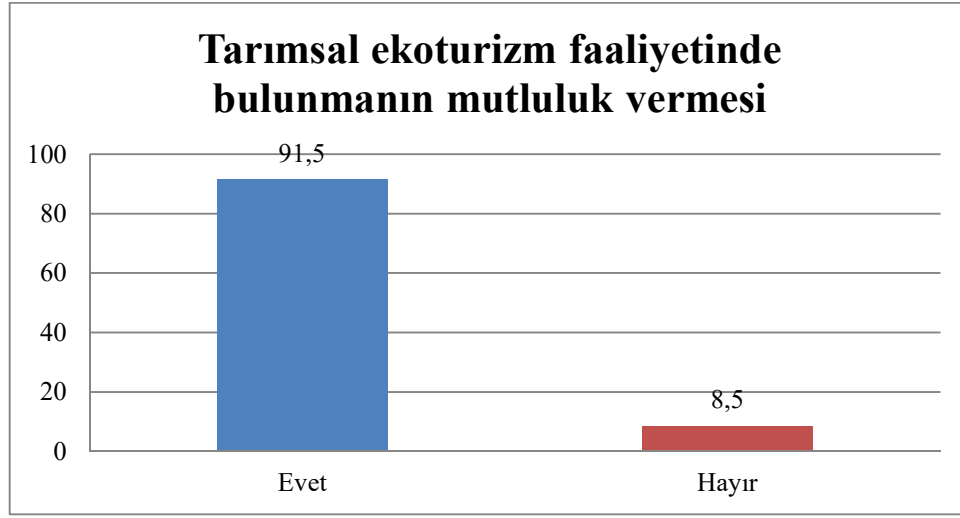

Şekil 3.56: Daha önce tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunma durumu

Katılımcıların %91,5'nin tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunmanın mutluluk vereceğini, %8,5'nin ise mutluluk vermeyeceğini belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.24) (Şekil 3.57).

Tablo 3.24: Tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunmanın mutluluk vermesi

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	97	91,5
Hayır	9	8,5

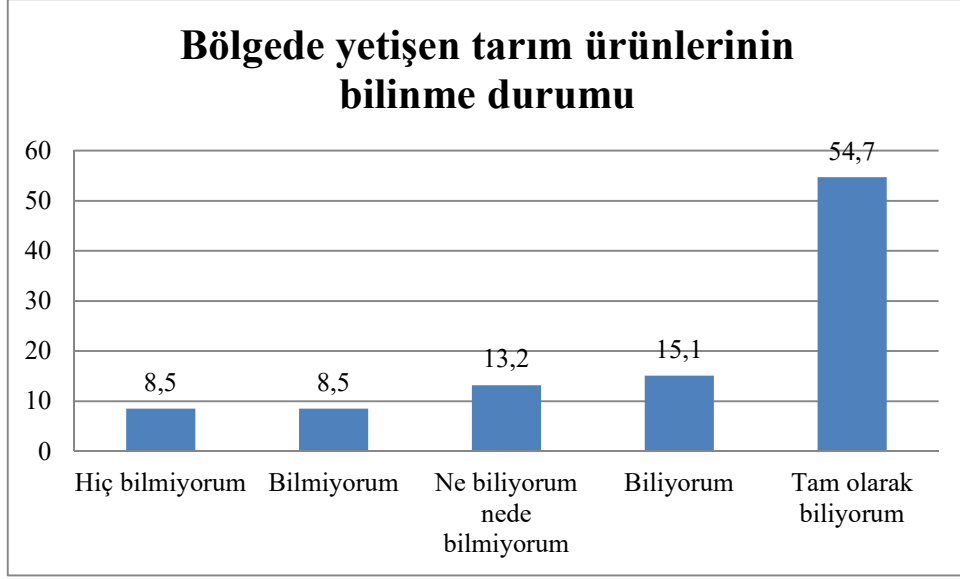

Şekil 3.57: Tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunmanın mutluluk vermesi

Katılımcıların %69,8'nin bölgede yetişen tarım ürünlerini tam olarak bildikleri, %13,2'nin bilgilerinden emin olmadıkları, %17,0'nin ise bilgilerinin olmadıkları anlaşılmıştır (Tablo 3.25) (Şekil 3.58).

Tablo 3.25: Bölgede yetişen tarım ürünlerinin bilinme durumu

	Frekans	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	9	8,5
Bilmiyorum	9	8,5
Ne biliyorum nede bilmiyorum	14	13,2
Biliyorum	16	15,1
Tam olarak biliyorum	58	54,7

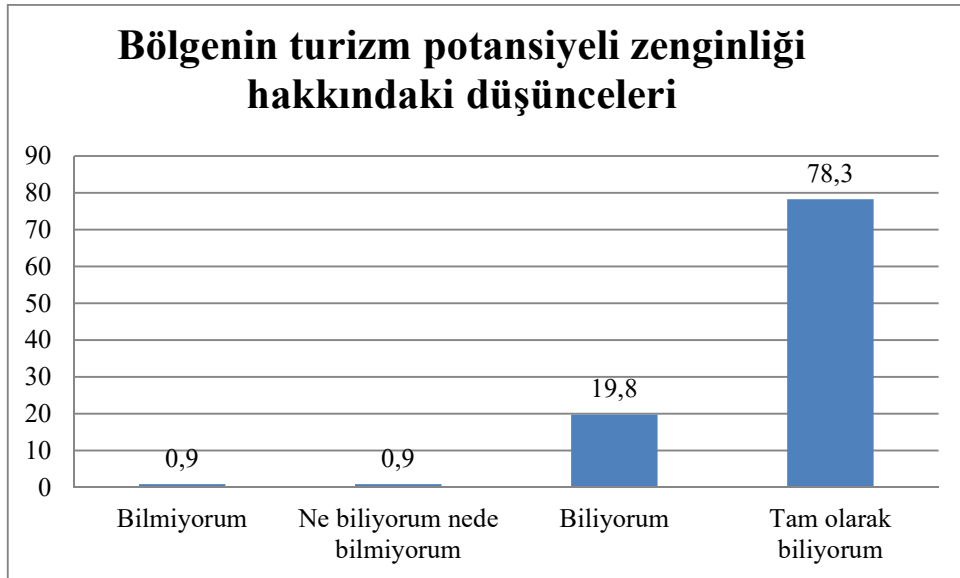

Şekil 3.58: Bölgede yetişen tarım ürünlerinin bilinme durumu

Katılımcıların %98,1'nün bölgenin turizm potansiyelinin zengin olduğunu büyük ölçüde bildikleri, %0,9'nun bilgilerinden emin olmadıkları, %0,9'nun ise bilgilerinin olmadıkları anlaşılmıştır (Tablo 3.26) (Şekil 3.59).

Tablo 3.26: Bölgenin turizm potansiyeli zenginliği hakkındaki düşünceleri

	Frekans	Yüzde (%)
Bilmiyorum	1	,9
Ne biliyorum nede bilmiyorum	1	,9
Biliyorum	21	19,8
Tam olarak biliyorum	83	78,3

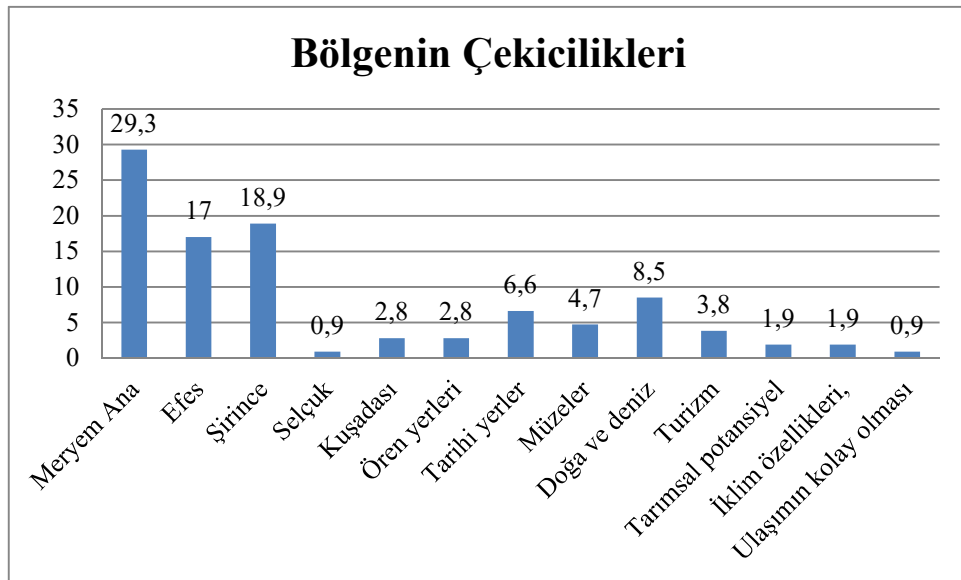
Şekil 3.59: Bölgenin turizm potansiyeli zenginliği hakkındaki düşünceleri

3.5.7. Bölgenin Çekicilikleri

Yapılandırılmış görüşme çalışmasında katılımcılara bölgenin çekiciliklerinin neler olduğu sorulmuştur. Elde edilen bilgilere göre %29,3 Meryem Ana, %17,0 Efes, %18,9 Şirince, %0,9 Selçuk, %2,8 Kuşadası, %2,8 Ören yerleri, %6,6 Tarihi yerler, %4,7 Müzeler, %8,5 Doğa ve deniz, %3,8 Turizm, % 1,9 Tarımsal potansiyel, % 1,9 İklim özellikleri ve %0,9 Ulaşımın kolay olmasıdır (Tablo 3.27) (Şekil 3.60).

Tablo 3.27: Bölgenin Çekicilikleri

	Frekans	Yüzde (%)
Meryem Ana	31	29,3
Efes	18	17,0
Şirince	20	18,9
Selçuk	1	,9
Kuşadası	3	2,8
Ören yerleri	3	2,8
Tarihi yerler	7	6,6
Müzeler	5	4,7
Doğa ve deniz	9	8,5
Turizm	4	3,8
Tarımsal potansiyel	2	1,9
İklim özellikleri,	2	1,9
Ulaşımın kolay olması	1	,9

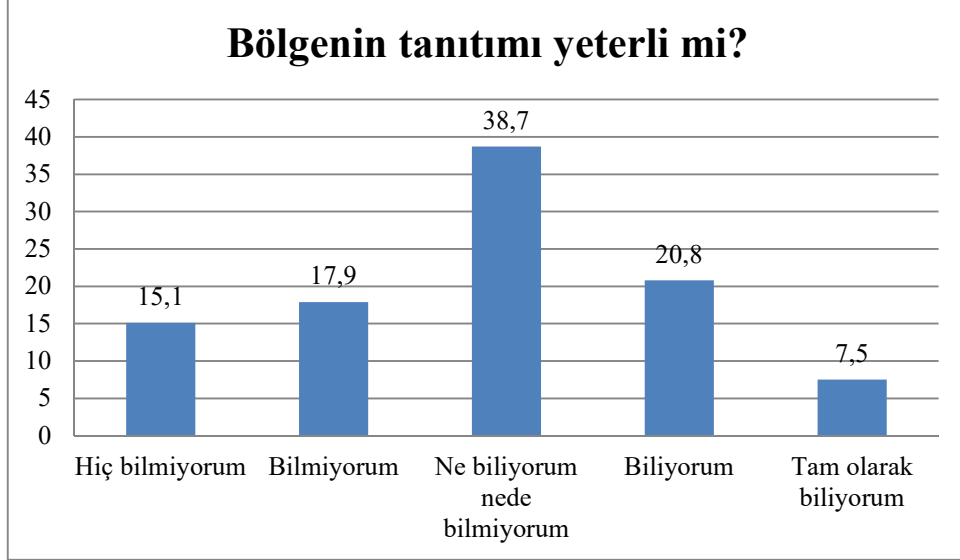
Şekil 3.60: Bölgenin Çekicilikleri

3.5.8. Bölgenin Tanıtımı

Yapılandırılmış görüşme çalışmasında katılımcılara bölgenin tanıtımı hakkındaki bilgilerinin olup olmadığı sorulmuştur. Elde edilen bilgilere göre bölgenin tanıtımını yeterli olup olmadığı hakkında %38,7'si bilgisinden emin değildir, %28,3'ü tanıtımının yeterli olduğunu bilmektedir, %33,0'ü ise tanıtımın yetersiz olduğunu bilmektedir (Tablo 3.28) (Şekil 3.61).

Tablo 3.28: Bölgenin tanıtımı yeterli mi?

	Frekans	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	16	15,1
Bilmiyorum	19	17,9
Ne biliyorum nede bilmiyorum	41	38,7
Biliyorum	22	20,8
Tam olarak biliyorum	8	7,5

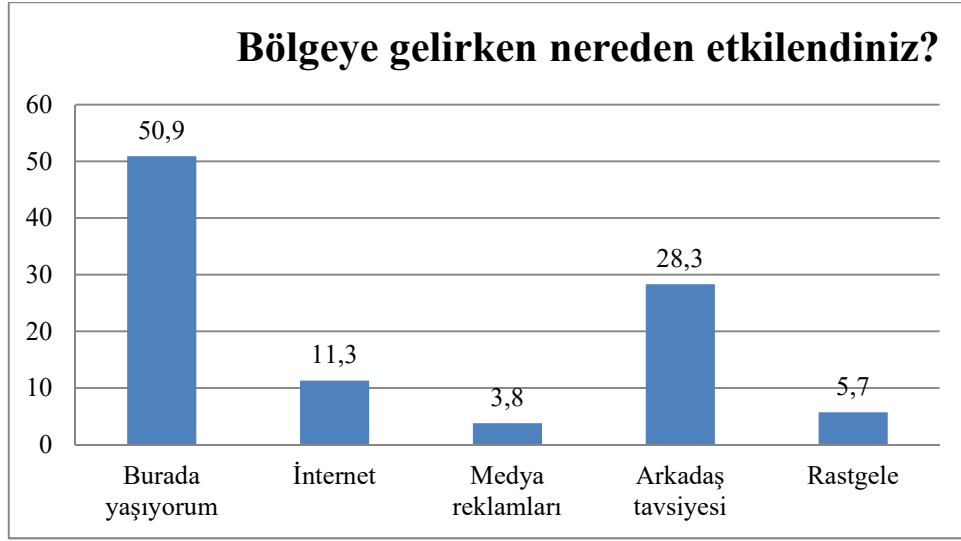

Şekil 3.61: Bölgenin tanıtımı yeterli mi?

Katılımcıların %50,9'nun Selçuk ilçesinde yaşadıkları, %28,3'nün arkadaş tavsiyesi, %11,3'nün internet, %5,7'nin rastgele ve %3,8'nin ise medya reklamlarından etkilendikleri belirlenmiştir (Tablo 3.29) (Şekil 3.62).

Tablo 3.29: Bölgeye gelirken nereden etkilendiniz?

	Frekans	Yüzde (%)
Burada yaşıyorum	54	50,9
İnternet	12	11,3
Medya reklamları	4	3,8
Arkadaş tavsiyesi	30	28,3

Şekil 3.62: Bölgeye gelirken nereden etkilendiniz?

Katılımcıların %49,1'nin burada yaşadıkları, %50,9'nun ise bölgeye tekrar gelmeyi düşündükleri anlaşılmıştır (Tablo 3.30) (Şekil 3.63).

Tablo 3.30: Bölgeye tekrar gelmeyi düşünür müsünüz?

	Frekans	Yüzde (%)
Burada yaşıyorum	52	49,1
Evet	54	50,9

Şekil 3.63: Bölgeye tekrar gelmeyi düşünür müsünüz?

Katılımcıların %53,8'nin daha önce çiftçilik yaptıkları veya halen devam ettikleri %46,2'nin ise çiftçilik yapmadıkları anlaşılmıştır (Tablo 3.31) (Şekil 3.64).

Tablo 3.31: Daha önce çiftçilik yaptınız mı? Çiftçilik yapıyor musunuz?

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	57	53,8
Hayır	49	46,2

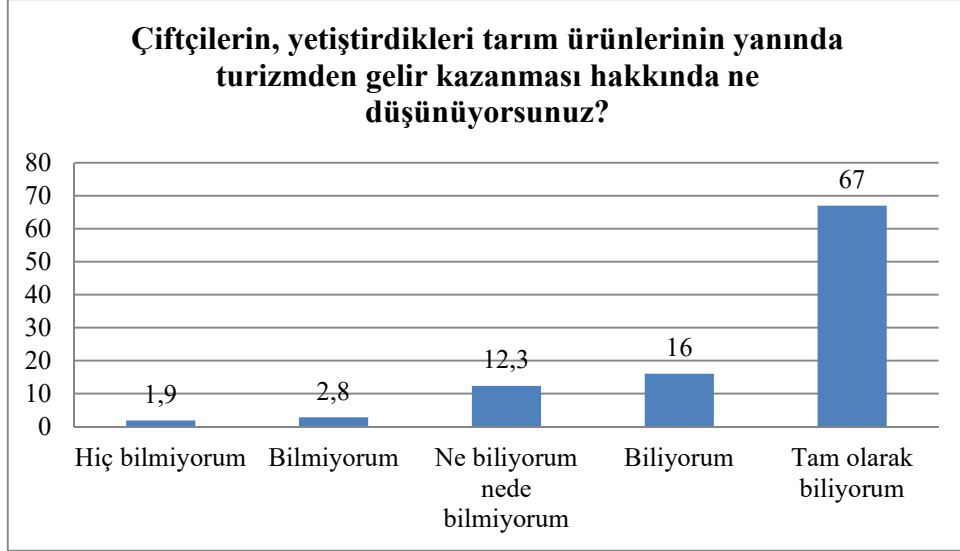

Şekil 3.64: Daha önce çiftçilik yaptınız mı? Çiftçilik yapıyor musunuz?

Katılımcıların %83,0'nün çiftçilerin yetiştirdikleri tarım ürünlerinin yanında turizmden gelir elde etmelerinin faydalı olacağını bildikleri, %12,3'nun bu konuda tam olarak bilgilerinden emin olmadıkları, %4,7'nin ise bilgilerinin olmadıklarını belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.32) (Şekil 3.65).

Tablo 3.32: Çiftçilerin, yetiştirdikleri tarım ürünlerinin yanında turizmden gelir kazanması hakkında ne düşünüyorsunuz?

	Frekans	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	2	1,9
Bilmiyorum	3	2,8
Ne biliyorum nede bilmiyorum	13	12,3
Biliyorum	17	16,0
Tam olarak biliyorum	71	67,0

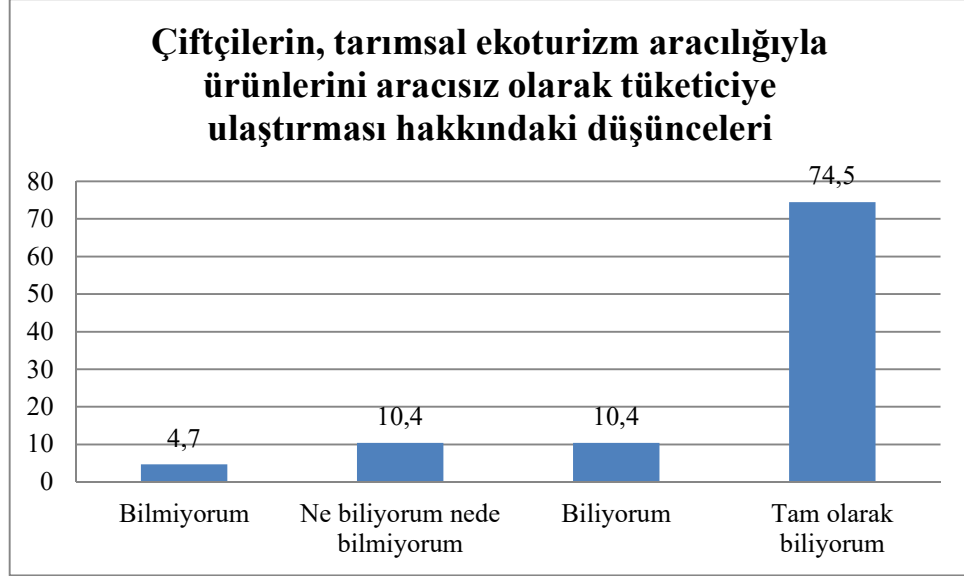

Şekil 3.65: Çiftçilerin, yetiştirdikleri tarım ürünlerinin yanında turizmden gelir kazanması hakkında ne düşünüyorsunuz?

Katılımcıların %84,9'nun tarımsal ekoturizm aracılığıyla yetiştirilen tarım ürünlerinin aracısız olarak tüketiciye ulaştırılmasının faydalı olacağını bildikleri, %10,4'nun bu konuda tam olarak bilgilerinden emin olmadıkları, %4,7'nin ise bilgilerinin olmadıklarını belirttikleri anlaşılmıştır (Tablo 3.33) (Şekil 3.66).

Tablo 3.33: Çiftçilerin, tarımsal ekoturizm aracılığıyla ürünlerini aracısız olarak tüketiciye ulaştırması hakkındaki düşünceleri

	Frekans	Yüzde (%)
Bilmiyorum	5	4,7
Ne biliyorum nede bilmiyorum	11	10,4
Biliyorum	11	10,4
Tam olarak biliyorum	79	74,5

Şekil 3.66: Çiftçilerin, tarımsal ekoturizm aracılığıyla ürünlerini aracısız olarak tüketiciye ulaştırması hakkındaki düşünceleri

3.6 Değerlendirme

Kitlesel turizmin çevreye verdiği kalıcı zararlar, tüketici ve işletmecileri yeni arayışlar içerisine itmiştir. Bu da dünyadaki ekonomik, sosyal ve teknolojik değişime paralel olarak turizm sektöründe de değişimlere sebep olmuştur. Lüks turizm hareketlerine katılım azalırken, deniz-kum-güneş üçlemesinden uzak, daha çok kırsal alanlarda faaliyet gösteren ve doğayla iç içe tarımsal ekoturizm anlayışına ilgi artmaktadır. Tarımsal ekoturizm, çevreyi koruyan, yerel halkın refah düzeyini gözeten doğaya duyarlı alternatif ve sürdürülebilir bir turizm çeşididir.

İzmir ili Selçuk ilçesi diğer popüler destinasyonlarla kıyaslandığında, doğal ve kültürel değerleri henüz yok olmamış destinasyonlar arasında sayılabilir. Bu nedenle, bölgede kitle turizmine yönelik yapılanmanın yerine, kültür ve inanç turizmi ile birlikte planlı tarımsal ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi daha uygun düşmektedir. Yerel halkın tarımsal ekoturizmle ilgili çeşitli beklentilerinin olduğu, fakat konuyla ilgili makro bir bakış açısına sahip olmadığı gözlenmektedir. Bu noktada çeşitli kapasite sınırlamaları ile bölgede çeşitli tarımsal ekoturizm işletmelerinin kurulmasına teşviklerin verilmesi, halkın tarımsal ekoturizm konusunda bilinçlendirilmesi için çeşitli eğitimlerin düzenlenmesi uygun olacaktır.

Bu çalışmada bölgede mevcut tarımsal kaynaklarına ek olarak bölgenin ekolojik zenginliklerin de kullanıldığı tarımsal ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Buna göre alanda özellikle tarımsal ekoturizm adına nasıl bir zenginlik olduğu ve bu zenginliğin ne şekilde kullanılabileceği üzerine çalışma yapılmıştır.

Yapılan yapılandırılmış görüşme çalışması sonucunda katılımcıların Selçuk ilçesinde yaşayan yerli halk ve bölgeyi ziyaret eden turistlerden oluştuğu anlaşılmıştır. Çalışmaya katılanların yarıya yakını yerli turistlerden oluşmakta, yabancı turist sayısı nispeten azdır. Bu durumun nedeninin çalışmanın Ocak ve Nisan ayları arasında yapılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Katılımcıların yaş ortalamasının orta yaş seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada tarımsal ekoturizme yönelme eğiliminin genellikle orta yaş grubunda olmasının nedeni gençlerin bu turizm türüne ilgi duymamalarıdır. Bu nedenle tarımsal ekoturizmin genç kuşağa sevdirmesi için devletin bu yönde teşviklerinin olması gerekmektedir. Lisans ve lise mezunu

katılımcıların daha fazla çalışmaya katıldıkları görülmektedir. Tarımsal ekoturizmin modern tekniklerle yapılıyor olması bilgi düzeyinin de yüksek olmasını gerektirmektedir. Daha çok orta gelirli bireylerin tarımsal ekoturizm yönünde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Çalışmaya katılanların genel olarak, çiftçilerin yetiştirdikleri tarım ürünlerinin yanında turizmden gelir kazanması ve ürünlerini aracısız olarak tüketiciye ulaştırmasının bölge ekonomisine faydalı olacağı yönünde görüş bildirdikleri anlaşılmıştır. Buna ek olarak, gelir düzeyini yükseltmek isteyen yöre halkının da bu turizm türüne sıcak baktıkları anlaşılmıştır. Sonuç olarak katılımcıların sosyo demografik verilerinden yerli halktan ve bölgeyi ziyaret eden turistlerden orta yaşlı lisans veya lise mezunu olup gelir seviyesi orta kişilerin çalışmada yer aldığı görülmüştür. Bu katılımcı profilinin daha da genişletilmesi için devlete ve sivil toplum kuruluşlarına görev düşmektedir.

Çalışmamızın yapıldığı dönem öncesinde katılımcıların herhangi bir ekoturizm faaliyetinde bulunmadıkları ve konu hakkında bilgilerinin bulunmadığı belirlenmiş olup bölge halkına ve bölgeyi ziyaret eden turistlere ekoturizm faaliyetlerinin tanıtılması gerekmektedir. Katılımcıların ekoturizmi genel olarak stresten kaçış ve rahatlama sağlayan, doğayı anlatan ve uygulamalı öğreten turizm olarak algıladıkları anlaşılmıştır. Selçuk ilçesinde ekoturizm faaliyetlerinden kuş gözlemciliğinin, yaban hayatı gözlemciliğinin, doğa ve kelebek fotoğrafçılığının, botanik, tarım ve çiftlik, flora (bitki), fauna (hayvan) turizm türlerinin ve diğer ekoturizm faaliyetlerinin çok çok az bilindiği belirlenmiştir. Diğer konularda olduğu gibi bu turizm türlerinde de tanıtımların yapılması bölge ekoturizmine katkı sağlayacaktır.

Katılımcıların %58,5'inin nar, incir, şeftali, üzüm, zeytin vb. tarım ürünlerini toplama, şarap yapma, tatil çiftliklerinde konaklama ve üretim faaliyetine katılma gibi çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, doğal alanlara karşı duyarlı bir ekoturizm türü olan tarımsal ekoturizm faaliyetlerine dair bilgileri bulunmamaktadır. Bölgede yetişen tarım ürünlerini bilmelerine rağmen daha önceden tarımsal ekoturizm faaliyetinde bulunmadıklarını ancak bundan sonra bulunacakları takdirde mutlu olacaklarını ifade etmişlerdir. Bu durum aslında tarımsal ekoturizm potansiyelinin bulunduğunu göstermektedir. Bu potansiyelden de katılımcıların aslında farkında oldukları anlaşılmıştır.

Bölgede bulunan Meryem Ana Kilisesi, Efes Antik Kenti ve Şirince Köyünün en fazla çekicilik oluşturan yerler olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, Emekli (2003) çalışmasında belirtilen Selçuk'un başlıca turistik özelliğinin tarihsel ve kültürel potansiyeli olduğu ve ilçede en çok Efes ören yerinin ziyaret edildiği bulgularını desteklemektedir. Bu bölgenin tanıtımının yeterince yapılmadığı konusunda genel bir kanaatin olduğu belirlenmiştir.

Öneriler ve Sonuç

Çalışmamızda İzmir İli Selçuk ilçesinin tarımsal ekoturizm potansiyeli belirlenmiştir. Bu kapsamda yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak İzmir ili Selçuk ilçesi halkının ve bölgeyi ziyaret eden turistlerin; yaş, eğitim durumu ve gelir durumu gibi demografik özellikleri ile tarımsal ekoturizm hakkındaki görüşleri belirlenmiştir. Katılımcı olarak yöre halkı ve yerli turistlerin yoğun olduğu çalışmada yabancı turistler de görüş bildirmiştir. Bireylerin ekoturizm ve tarımsal ekoturizm ile ilgili bilgilerinin oldukça az olduğu ancak bu konuda herhangi bir olanak sağlandığında mutlu olacakları anlaşılmıştır.

Araştırma bölgesinde mevcut durumda her ne kadar tarımsal ekoturizm faaliyeti yapılmıyor olsa da, tarım ekonomisi için kullanılan alanlarda tarımsal üretimin yanında kısmen tarımsal ekoturizmin de yapılabileceği bilinmektedir. Şöyle ki, ören yerlerini ziyaret etmek için bölgeye gelen turistler için turizm acenteleri tarafından gezi programları hazırlanırken, çiftçilerin tarımsal üretim faaliyetinde bulunduğu şeftali bahçeleri, üzüm bağları, narenciye, incir ve nar bahçeleri, zeytinlikler vb. aşağıda “Tablo 3.34”te belirtilen tarımsal üretim lokasyonları durak olarak belirlenip ve yine aynı tabloda belirtilen hasat takvimi klavuz olarak kullanılıp buralarda çiftçiler ile birlikte ziyaretçilerin de bu meyveleri toplayıp satın almalarına, bağlardan toplanıp şarap yapımı için işleme tesislerine giden üzümler ile zeytinliklerden toplanıp zeytin sıkma fabrikalarına giden zeytinlerin hangi aşamalardan geçerek nihai ürün olarak raflara geldiğinin görülmesine ve bu ürünlerin üretim aşamasına katılan turistler tarafından fabrikasında satın alınmasına imkan verilmesi de bir tarımsal ekoturizm faaliyeti olacaktır.

Tablo 3.34: Selçuk İlçesinde üretimi yapılan tarım ürünlerinin (şeftali, üzüm, mandalina, incir, zeytin, nar, ayva, pamuk ve buğday) hasat takvimi

ŞEFTALİ ÇEŞİTLERİ	ÜRETİM BÖLGESİ	HASAT TARİHİ	
RİCH MAY	SELÇUK BELEVİ MAHALLESİ ZEYTİNKÖY BARUTÇU ŞİRİNCE	1 HAZİRAN -15 HAZİRAN	
SEKRETERYA		1 HAZİRAN -15 HAZİRAN	
SPRING LADY		10 HAZİRAN-25 HAZİRAN	
SPRINGBELLA		10 HAZİRAN-25 HAZİRAN	
EXTREME 314		10 HAZİRAN-25 HAZİRAN	
EXTREME 514		25 HAZİRAN-10 TEMMUZ	
ROYAL GLORY		25 HAZİRAN-10 TEMMUZ	
ROYAL SUMMER		30 HAZİRAN-15 TEMMUZ	
EXTEREME JULY		30 HAZİRAN-15 TEMMUZ	
ELEGANT LADY		15 TEMMUZ-30 TEMMUZ	
GLOHAVEN		15 TEMMUZ-30 TEMMUZ	
CRESTHAVEN		1 AĞUSTOS-30 AĞUSTOS	
ÜZÜM ÇEŞİTLERİ		ÜRETİM BÖLGESİ	HASAT TARİHİ
OSMANCIK		GÖKÇEALAN ŞİRİNCE	1 EYLÜL-30 KASIM
ALFONSO	1-EYLÜL-25 KASIM		
MICHELE PALIERİ	25 AĞUSTOS-30 EKİM		
ATASARISI	15 EYLÜL-30 KASIM		
TRAKYA	30 AĞUSTOS-30 EKİM		
VICTORIA	15 TEMMUZ-30 EYLÜL		
MANDALİNA ÇEŞİTLERİ	ÜRETİM BÖLGESİ		HASAT TARİHİ
SATSUMA	SELÇUK MENDERES HAVZASI BELEVİ OVASI KUYUMCU OVASI	20 EKİM-30 ARALIK	
OKİTSU		1 EKİM-30 EKİM	
MURCOTT		20 OCAK-20 MART	
İNCİR ÇEŞİTLERİ	ÜRETİM BÖLGESİ	HASAT TARİHİ	
SARILOP	ŞİRİNCE GÖKÇEALAN HAVUTÇULU ÇAMLIK SULTANIYE	15 AĞUSTOS-30 EYLÜL	
ZEYTİN ÇEŞİTLERİ	ÜRETİM BÖLGESİ	HASAT TARİHİ	
TRİLYA(GEMLİK)	SELÇUK	1 EKİM-30 ARALIK	
DOMAT		1 EKİM-30 ARALIK	
MEMECİK		1 EKİM-30 ARALIK	
NAR ÇEŞİTLERİ	ÜRETİM BÖLGESİ	HASAT TARİHİ	
HİCAZ	SELÇUK	10 EYLÜL-5 EKİM	
AYVA ÇEŞİTLERİ	ÜRETİM BÖLGESİ	HASAT TARİHİ	
EGE 22	SELÇUK	1 EKİM-30 KASIM	
PAMUK ÇEŞİTLERİ	ÜRETİM BÖLGESİ	HASAT TARİHİ	
MAY	SELÇUK	1 EYLÜL-30 EKİM	
PROGEN		1 EYLÜL-30 EKİM	
BUĞDAY ÇEŞİTLERİ	ÜRETİM BÖLGESİ	HASAT TARİHİ	
CUMHURİYET	SELÇUK	1 KASIM-30 ARALIK	
SAGITTARİO		1 KASIM-30 ARALIK	

ZİYABEY	1 KASIM-30 ARALIK
MASACCİO	1 KASIM-30 ARALIK

Araştırma çalışmamızda Bölüm 2’de incelenen Akdeniz havzasında tarımsal ekoturizm ve tatil çiftliklerine yönelik örneklerin en çok olduğu İtalya’nın Tuscany bölgesindeki tatil çiftliklerinde olduğu gibi Selçuk ilçesinde de bu tarz çiftliklerin kurularak yerli ve yabancı ziyaretçilerin hizmetine sunulması sağlanabilir. Bu çiftliklerde yörenin tarımsal ürün zenginliği de kullanılarak sebze ve meyvecilik, hayvancılık ve organik tarım ile birlikte zeytinyağı üretimi ve şarap üretimi yapılabilir. Çiftliğe gelen konuklara meyve sebze toplamadan inek sağmaya, yumurta toplamadan toprak sürmeye kadar her türlü çiftlik aktivitelerine katılma yanında, Efes Antik Kenti ziyareti, Meryem Ana Evi ziyareti, Şirince turu, ulusal parkları ziyaret, anıt ziyaretleri, müze ziyareti, dağ ve doğa yürüyüşleri, kilise ziyaretleri, sanat ve kültür turları, atlı doğa yürüyüşleri, çiftlik turları, bisikletli doğa turları, kuş gözlemleme ve gün batımı manzarası seyretme gibi aktivitelere katılma olanakları sunulabilir.

Ekoturizm konusunda daha önce yapılan çalışmalarda tespit edilen bulgular ile kendi çalışmamızda ortaya konulan bulgular karşılaştırıldığında genel anlamda benzerliklerin olduğu tespit edilmiştir. Ekoturizm faaliyetlerine katılanların genel olarak iyi eğitilmiş ve orta yaş üzerindeki kişilerden oluştuğu, araştırma bölgelerinin ziyaretçiler tarafından tercih edilmesinin sebebinin doğal güzellikler, yörenin kültürü ve tarihi olduğu, ziyaretçilerin çevreye duyarlı, hassas ve çevre bilincinin yüksek olduğu, ekoturizmin ziyaretçiler tarafından doğru algılandığı, yöre halkının turistlere karşı olumlu bir tutum içinde olduğu bulguları TAŞ’ın (2012), “Trabzon ve Ekoturizm: Yerli ziyaretçilerin yöreyi değerlendirmesine yönelik bir araştırma” [49] konusundaki çalışması ile uyum göstermektedir. Araştırma yapılan bölgelerin ekoturizm potansiyellerinin yüksek olduğu, yöre sakinlerinin ve ziyaretçilerin bölgede ekoturizmin hayata geçirilmesi için istekli olduğu bulguları ARSLAN’ın (2014), “Selçuk İlçesi (İzmir) Sulak Alanlarındaki İnsan Çevre Etkileşimi ve Ekoturizm Potansiyeli” [52] ve AYDIN’ın (2017), “Turistlerin Sinop İlinin Alternatif Turizm Potansiyeline Yönelik Algılamalarının İncelenmesi” [54] konusundaki çalışmaları ile uyum göstermektedir. Ekoturizm dalında yetkili kılınmış resmi kurumlar tarafından ekoturizme yönelik bilgilendirmelerin, bölge tanıtımının

ve yatırım teşviklerinin yeterince yapılmadığı bulgusu TAŞ'ın (2012), "Trabzon ve Ekoturizm: Yerli ziyaretçilerin yöreyi değerlendirmesine yönelik bir araştırma" [49], SAYGIN'ın (2016), "Çiftlik Turizmine Yönelik Kavramsal Bir Model Önerisi" [53] ve ÇALIŞKAN'ın (2020), "Hatay'ın Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısı" [57] konusundaki çalışmaları ile uyum göstermektedir.

Türkiye'de herhangi bir bölgenin tarımsal ekoturizm potansiyeli noktasında saha araştırmasına literatürde rastlanılmaması, araştırmamızın diğer ekoturizm çalışmalarından farklı yönünü ortaya koymaktadır.

Araştırma bölgesinde tarımsal ekoturizmin geliştirilmesiyle tarım dışında ek bir gelir yaratılacak ve böylece sektördeki olumsuzluklar en aza indirilecek, kırsal alanlarda yaşayan aile üyeleri için istihdam olanağı yaratılacak, ziyaretçi ile yerel halk arasında sosyal etkileşimin sağlanması ve tarımsal üretim kaynaklarının tam kapasite kullanımı sağlanacaktır. Fiziksel ve kültürel çevreyi koruması, hem ziyaretçi için hem de yöre halkı için çevresel eğitime ve öğrenmeye dayalı etkinlikler sunması ve doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik kaynakların sürdürülebilirliği açısından ekoturizmin ilkelerini bünyesinde barındıran ve alternatif bir turizm şekli olan tarımsal ekoturizmin araştırma bölgesinde ve Türkiye'de geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'de tatil çiftliklerinin geliştirilmesiyle tarım dışında ek bir gelir yaratılacak ve böylece sektördeki olumsuzluklar en aza indirilecek, kırsal alanlarda yaşayan aile üyeleri için istihdam olanağı yaratılacak, ziyaretçi ile yerel halk arasında sosyal etkileşimin sağlanması ve çiftlik kaynaklarının tam kapasite kullanımı sağlanacaktır. Diğer taraftan, fiziksel ve kültürel çevreyi koruması, hem ziyaretçi için hem de yöre halkı için çevresel eğitime ve öğrenmeye dayalı bir etkinlikler sunması ve doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik kaynakların sürdürülebilirliği açısından ekoturizmin ilkelerini bünyesinde barındıran ve alternatif bir turizm şekli olan tatil çiftliklerinin Türkiye'de geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Coğrafi konum ve alüvyal tabakanın etkisiyle oluşan tarıma elverişli topraklar Selçuk bölgesinin tarımsal üretim potansiyelini oluşturmuştur. Ayrıca, bölgenin ekolojik yapısı ve tarım potansiyeli Efes Antik Kentinin bu bölgede kurulmasında büyük rol oynamıştır. Dolayısı ile antik dönemde bir kentin ekonomik gelişimine katkı

sağlayan tarım ögesi, bugün için ekonomik faktör olmasının yanında neden turistik bir öge olarak da kullanılmasın? Sorusunun cevabı aranmalıdır.

Bu bağlamda aşağıdaki önerilerin dikkate alınması; Selçuk ilçesi halkının, yerli ve yabancı ziyaretçilerin ve dolayısı ile ülke ekonomisinin menfaati açısından tarımsal ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılarak uygulamaya konulmasını, gelecekte bu çalışmanın geliştirilebilmesini ve ülkenin farklı bölgelerinde de tarımsal ekoturizmin hayata geçirilebilmesini sağlayacaktır.

- Turizmi canlandırmak ve etkinliğini artırmak için etkili bir tanıtım politikası izlenmeli, yazılı ve sözlü basın araçlarından yararlanılmalı, bölgenin sahip olduğu doğal ve tarihi güzellikler kullanılmalı, alternatif ve ekoturizm çeşitlerinin de içerisinde olduğu çalışmalarla tanıtım yapılmalıdır. Özellikle Meryem Ana Kilisesi, Efes Antik Kenti ve Şirince Köyünün bölgenin en çekici unsurları olduğundan hareketle bölge tanıtımının bu noktalardan başlayarak yapılması sağlanmalıdır.
- Devletin resmi kurumları, yerel yönetimler ve tur acenteleri arasında işbirliği mekanizması kurularak yöre halkında ekoturizm bilinci oluşturulmalı, yöre halkı tarımsal ekoturizm konusunda eğitilmeli, halkın turizme aktif katılımına ve tarımsal ekoturizm yolu ile kendi ürünlerini pazarlayarak turizmden daha fazla gelir elde etmesine yönelik projeler geliştirilmelidir.
- Ekoturizm etkinliklerine katılan ziyaretçilerin turizm faaliyetinin yanı sıra yerel ve özgün kültürlere de ilgi duyduğu ve yörede tarım ekonomisinin yöre halkı için en önemli geçim kaynağı olduğu birlikte değerlendirildiğinde, tarımsal ekoturizm faaliyetlerinin yaratılması hem yöre halkının hem de ziyaretçilerin menfaatine olacaktır. Dolayısı ile konu ile ilgili olarak yetkili kılınmış kurumlar tarafından tarımsal ekoturizm ve tatil çiftlikleri yatırımlarını kolaylaştıracak imkanlar sağlanması, tarımsal ekoturizmin geliştirilmesi noktasında yerli ve yabancı yatırımcılar için devlet tarafından teşviklerin verilmesi gerekmektedir.
- Efes Antik Kenti ve Meryem Ana Kilisesi'nin turizm potansiyeli ve doğal çekiciliği kullanılarak, Selçuk'un ve ülke ekonomisinin gelişimi açısından hem farkındalık yaratmak hem de bölgenin tarımsal ürün zenginliğini turistik bir ürün olarak sunmak için, hali hazırda kültür turizmi ve inanç turizmi

olarak bölgeyi ziyaret eden milyonlarca turisti tarımsal ekoturizmin de hayata geçirilmesi ve tanıtımının tüm dünyada etkin bir şekilde yapılması ile birlikte bölgede daha fazla nasıl tutabiliriz? sorusunun cevabı araştırılmalıdır.

- Yapmış olduğumuz bu araştırmada bölgenin tarımsal ekoturizm potansiyelinin çok yüksek olduğu tespit edilmiş olup, akademide aynı konu üzerinde geliştirilecek olan tez, proje vb. çalışmalara katkı sağlaması açısından, bölgedeki potansiyel de dikkate alınarak tarımsal ekoturizmin ve tatil çiftliklerinin Selçuk İlçesinde nasıl hayata geçirilebileceği ve yıl boyunca yerli ve yabancı ziyaretçilerin ekoturizm ihtiyaçlarının eksiksiz olarak nasıl karşılanabileceği? sorusunun cevabı araştırılmalıdır.

Kaynaklar

- [1] Ahmadova, S. ve Akova, O. (2016). Türkiye’de Organik Ekoturizm Çiftlikleri Üzerine Bir Araştırma. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(1), 14-29.
- [2] Akpınar, E. ve Bulut, Y. (2010). Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı Ve Uygulama Alanları. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 20-22 Mayıs 2010, Cilt: IV, 1575-1594.
- [3] Apalı, Y. (2015). Ekoturizmin Sosyolojik Açıdan Değerlendirilmesi Ve Ardahan’ın Ekoturizm Potansiyeli. Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2, 111-124.
- [4] Arslan, Y. (2005). Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(13), 29-53.
- [5] Ayazlar, R. A. (2015). Flow Phenomenon As A Tourist Experience İn Paragliding: A Qualitative Research. Procedia Economics and Finance, 26, 792–799.
- [6] Ballantyne, R., Packer, J. ve Hughes, K. (2008). Environmental Awareness, Interests And Motives Of Botanic Gardens Visitors: Implications For Interpretive Practice. Tourism Management, 29, 439-444.
- [7] Ankaya, F. Ü., Yazıcı, K., Balık, G., Aslan, B. G. (2018). Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm, Sosyal-Kültürel ve Ekonomik Katkıları. Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi, 1(2), 69-72.
- [8] Chirozva, C. (2015). Community Agency and Entrepreneurship In Ecotourism Planning and Development In The Great Limpopo Transfrontier Conservation Area. Journal of Ecotourism, 14(2-3), 185-203.
- [9] Cosmescu, I.,ve Cosmescu, D. (2007). The ecotourism - A strategic alternative for contemporany tourism. Annals of the University of Petroşani Economics, (7), 65-72.

- [10] Newsome, D., Milewski, A., Phillips, N., ve Annear, R. (2002). Effects Of Horse Riding On National Parks and Other Natural Ecosystems In Australia: Implications For Management. *Journal of Ecotourism*, 1(1).
- [11] Kasalak, M. (2015). Dünyada Ekoturizm Pazarı ve Ekoturizmin Ülke Gelirlerine Katkıları. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 1(2), 20-26.
- [12] Kuter, N., ve Ünal, H. E. (2009). Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyokültürel Etkileri. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 9(2), 146-156.
- [13] Tekin, Ö. (2017). Ekoturizm Açısından Konya İli Doğa yürüyüşü rotaları üzerine bir araştırma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3).
- [14] Çevirgen, A. (2004). Edremit Yöresinde Ekoturizme Yönelik Bir Talep Çalışması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 45-67.
- [15] Güçer, E., Kement, Ü. (2015). Ekoturizm Kapsamında Seyahat Eden Tüketicilerin Çevreye Duyarlı Davranışlarının İncelenmesi: Ayder Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 6(14), 69-82.
- [16] Kement, Ü. (2019). Ekoturizm Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Değer İnanç Norm Teorisi Kapsamında Çevre Dostu Davranışlarının Açıklanması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 2182-2195.
- [17] Polat, A. T., Önder, S. (2006). Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Journal of Agriculture and Food Sciences*, 20(40), 53-64.
- [18] Khabbazi, P.A., ve Yazgan, M.E. (2012). Kırsal Peyzaj ve Ekoturizm. *International Journal of Social and Economic Sciences*. 2 (2): 5-9
- [19] Koçan, N. (2011). Mudurnu (Bolu) ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kapsamında İrdelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1 (1), 67-78.
- [20] Sevindi, C. (2013). Ekoturizm ve Kuş gözlemciliği açısından Kuyucuk Gölü Kuş Cenneti (Arpaçay-Kars). *Türk Coğrafya Dergisi*, 61, 63-76.

- [21] Karadeniz, C. B., Kabacık, M. ve Sarı, S. (2018). Ordu İlinde Ekoturizm Uygulamaları, Kabakdağı, Kayabaşı Örneği. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(2), 323-337.
- [22] Erdoğan N. (2005). Sürdürülebilirlik Açısından Türkiye’de Ekoturizm Gerçeği. Ekoloji MagazinDoğa, Çevre ve Kültür Dergisi, 6(4), 36-37.
- [23] İşçi, B., Pınarcı, N. ve Gül, A. (2018). Kentsel Ekoturizm ve Isparta Kent Merkezinde Uygulanabilirliği, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (1), 101-115.
- [24] Andari, R. (2016). Green Tourism Role in Creating Sustainable Urban Tourism, South East Asia Journal of Contemporary Business, Economics and Law, 11 (2), 18-26.
- [25] Chang, C.C. ve Sheppard, E. (2013). China’s Eco-cities as Variegated Urban Sustainability: Dongtan Eco-City and Chongming Eco-Island, Journal of Urban Technology, 20 (1), 57–75.
- [26] Dodds, R. ve Joppe, M. (2001). Promoting Urban Green Tourism: The Development of the Other Map of Toronto, Journal of Vacation Marketing, 7 (3), 261-267.
- [27] Besse, F., Conigliaro, M., Fages, B., Gauthier, M., Mille, G., Salbitano, F. ve Sanesi, G. (2014). Montpellier, Green City, Unasylva: An International Journal of Forestry and Forest Industries, “A New Dynamic for Mediterranean Forests”, 65 (1), 23-28.
- [28] Cheng, L. ve Wang, T. (2010). Analysis On The Future Policy Tendency Of Ecotourism Management Based On The Appropriation Of Benefits İn Western China. Society And Natural Resources, 23, 128-145.
- [29] Akay, B. ve Zengin, B. (2012). Ekoturizm Kaynaklarının Geliştirilmesi: Doğu Marmara Bölgesi Örneği, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14(23), 115-122.

- [30] Ayazlar, G. (2016). Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yönelik Tutumlarını Anlamak: Yerel Halkın Bölge İmajı ve Turizme Desteği, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9 (43), 2538-2547.
- [31] Ayazlar, R. (2017). Kırsal Turizmde Yerel Halkın Tutumu, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(1), 53-69.
- [32] Holzner, M. (2011). Tourism and economic development: The beach disease?, Tourism Management, 32 (4), 922-933.
- [33] Arslan Ayazlar, R. ve Ayazlar, G. (2016). Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yönelik Tutumunda Aidiyet Duygusu ve Yaşam Tatmininin Rolü, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(4), 1451-1470.
- [34] Asplet, M. ve Cooper, M. (2000). Cultural designs in New Zealand souvenir clothing: The question of authenticity. Tourism Management, (21), 307-312.
- [35] Kaya, F. ve Yıldırım, G. (2020). Ekoturizm potansiyeli açısından Doğu Karadeniz Bölgesi'nin değerlendirilmesi. To & Re, 2 (1), 125-133.
- [36] Best, H., (2008). Organic agriculture and the conventionalization hypothesis: A case study from West Germany, Agriculture and Human Values, 25(1), 95-106.
- [37] Busby, G. ve Rendle, S. (2000). The Transition from Tourism on Farms to Farm Tourism, Tourism Management, 21(6), 635-642.
- [38] Çeken H., L. Karadağ ve T. Dalgın. (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 8, 1-14
- [39] Akça, H. (2006). Assessment of Rural Tourism in Turkey Using SWOT Analysis, Journal of Applied Sciences 6(13), 2837-2839.
- [40] Ayaz, N. (2012). Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye Başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

[41] Aytuğ, H. K. (2011). Avrupa Birliği Ülkelerinde Tarımsal Turizm Uygulamaları ve Türkiye’de Gelişme Potansiyeli: Yeşilköy Örneği, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

[42] Duarte, P. (2010). Evolution of Rural Tourism in Portugal: 25 Years Analysis, e-Review of Tourism Research (Ertr), 8 (3), 2010.

[43] Dudaş, A., Mitulescu, M. ve Moşoiu, A. (2008). The Montane Tourism and Agrotourism in Romania, Analele Universitatii Din Oradea Fascicula: Ecotoxicologie, Zootehnie si Tehnologii de Industrie Alimentara, VII (7), 758-763.

[44] Gündüz, S. (2004). Ankara İli Kalecik İlçesinde Tarımsal Turizme Uygun Alanların Saptanması ve Tarımsal Turizm Modelinin Oluşturulması Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

[45] Hegarty, C. ve Przeborska, L. (2005). Rural and Agri-Tourism as a Tool for Reorganising Rural Areas in Old and New Member States- A Comparison Study of Ireland and Poland. International Journal of Tourism Research, (7), 63-77.

[46] Çanga, Ç. A. ve Kutlu, T. ve Çalışkan, H. (2018). Tarım Turizminin Dünyada ve Türkiye’deki Uygulamaları. Uluslararası Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi, 2(2), 450-457.

[47] Civelek, M., Dalgın, T. ve Çeken, H. (2013). Sürdürülebilirlik Kapsamında Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Tatuta Çiftliklerinin Agro-Turizm Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 22-32.

[48] Kuzu, A. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri Kitabı, 105-107.

<https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/yalperv/129591/Nitel%20veri%20toplama%20y%C3%B6ntem%20ve%20ara%C3%A7lar%C4%B1.pdf>

[49] Taş, S. (2012). Trabzon ve Ekoturizm: Yerli Ziyaretçilerin Yöreyi Değerlendirmesine Yönelik Bir Araştırma. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

[50] Kıncal, R. Y. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemleri Kitabı, 148.

- [51] Ergun,O. 2020. Sosyal Bilimlerde Görüşme Tenkinleri, <https://medium.com/@oktayergun/g%C3%B6r%C3%BC%C5%9Fme-teknikleri-881f03b1cb66>
- [52] Arslan, F. (2014). Selçuk İlçesi (izmir) Sulak Alanlarındaki İnsan Çevre Etkileşimi ve Ekoturizm Potansiyeli
- [53] Saygın, E. C. (2016), Çiftlik Turizmine Yönelik Kavramsal Bir Model Önerisi, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- [54] Aydın, Ö. (2017). Turistlerin Sinop İlinin Alternatif Turizm Potansiyeline Yönelik Algılamalarının İncelenmesi. Hatay: İskenderun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [55] Gündüz, B. (2018). Üniversite Çalışanlarının Ekoturizm Algısı. Karabük: Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [56] Çorba, C. (2019). Alternatif Bir Ekoturizm Faaliyeti Olarak Kuş Gözlem Turizmi Açısından Muğla İli İncelemesi. İzmir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi.
- [57] Çalışkan, A. (2020). Hatay'ın Ekoturizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısı, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- [58] Hançer, Ş. G. (2016). Bölgesel Kalkınma Açısından Yerel Halkın Turizme Bakış Açısı: Diyarbakır Örneği. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- [59] Emekli, G. (2003). Bergama ve Selçuk'un İzmir'in Kültürel Turizmindeki Yeri, Ege Coğrafya Dergisi, 12 (1), 39-50
- [60] Balık S., Ustaoglu M.R., Özbek M. Yıldız S., Taşdemir A. ve İlhan A. (2006). Küçük Menderes Nehrinin (Selçuk, İzmir) Aşağı Havzasındaki Kirliliğin Makro Bentik Omurgasızlar Kullanılarak Saptanması, E.U. Journal of Fisheries&Aquatic Sciences, 23(1-2), 61-65.
- [61] Selçuk, https://www.izmir.bel.tr/YuklenenDosyalar/NazimImarPlani/3374_18151.pdf [internet] 2022

- [62] http://www.selcuk.bel.tr/Files/dosyalar/tanitim/efes%20sel%C3%A7uk_%20tan_t_m%20bro_%C3%BCr_k.pdf [internet] 2022
- [63] <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-77467/selcuk.html>[internet] 2022
- [64] http://izmirfx.mekan360.com/iys_tarihce,sehirID=35,icerik=307,sayfa=9-tarihce-izmir-selcuk-tarihi.html, [internet] 2022
- [65]<https://www.selcukticaretodasi.org.tr/images/yuklenenler/MTU4NWFjOGRjMTZiNjQ.pdf> [internet] 2022
- [66] http://www.karabaglar.bel.tr/files/10-iklim-verileripdf_23-10-2017_11-36-54.pdf, [internet] 2022
- [67]http://taskinyonetimi.tarimorman.gov.tr/_engine/_engine/file.axd?file=/Dokumanlar/Havzalar/kmenderes/kucuk_menderes_havzasi_taskin_yonetim_plani.pdf, [internet] 2022
- [68] Kahraman, C. (2011) “Selçuk (İzmir) Şehrinin Fonksiyonel Gelişimi”, Coğrafya Dergisi 23, 34-54.
- [69] http://skpo.izmir.bel.tr/Upload_Files/FckFiles/file/2020/izmir_doga_stratejisi.pdf [internet] 2022
- [70] <https://www.tarimorman.gov.tr/SYGM/Belgeler/Kurakl%C4%B1k%20Y%C3%B6netim%20Planlar%C4%B1/K%C3%BC%C3%A7%C3%BCk%20Menderes%20Havzas%C4%B1%20Kurakl%C4%B1k%20Y%C3%B6netim%20Plan%C4%B1%20Cilt%201.pdf>, [internet] 2022
- [71] <https://www.apikam.org.tr/YuklenenDosyalar/Dokumanlar/308731.pdf>, [internet] 2022
- [72] Ustaoglu MR, Balık S, Gezerler Şipal U, Özdemir Mis D, Aygen C. 2010. Buldan Baraj Gölü (Denizli) planktonu ve mevsimsel değişimi. Ege J Fish Aqua Sci. 27(3):113-120
- [73] https://www.nufusu.com/ilce/selcuk_izmir-nufusu#:~:text=Sel%C3%A7uk%20nufusu%202020%20y%C4%B1l%C4%B1na%20g%C3%B6re,%2C%20%50%2C18%20kad%C4%B1nd%C4%B1r., [internet] 2022

- [74] Kızılaslan, N., Ünal, T. (2014). Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi, 9, 45-61
- [75] Yılmaz, H. (2008). Turizm Çeşitlendirmesi Kapsamında Ekoturizmin Ürünü Olarak Tatil Çiftlikleri: Türkiye’deki Tatil Çiftliklerine Yönelik Swot Analizi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- [76] T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü resmi sitesi. <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-178766/kultur-sanat.html>
- [77] <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/efes-antik-kentinde-salginin-izi-krvaziyer-dalgasiyla-siliniyor/2587714>
- [78] <https://www.visitizmir.org/tr/destinasyon/8608>
- [79] <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/izmir/gezilecekyer/selcuk-sirince-koyu>
- [80] <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/efes-antik-kentinde-salginin-izi-krvaziyer-dalgasiyla-siliniyor/2587714>
- [81] <https://www.selcukticaretodasi.org.tr/selcuk/selcuk-ekonomisi/>
- [82] KAÇMAZ, G. (2010). İzmir-Selçuk Ayasuluk Kalesi ve Yakın Çevresinin Arkeolojik Özellikleri İle Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi. Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Curriculum Vitae

Name Surname: Ali GÖNER

Education: (2008-2013) Afyon Kocatepe Üniversitesi

Bachelor's Degree in International Trade and Finance